

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

Diplomová práce

2022

Bc. Sandra Říhová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

**Secesionistická hnutí v Evropské unii – případová studie
Skotsko**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Sandra Říhová

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Sandra Říhová

Bibliografický záznam

ŘÍHOVÁ, Sandra. *Secesionistická hnutí v Evropské unii – případová studie Skotsko*. Praha, 2022. 75 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra evropských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.

Rozsah práce: 156 529 znaků včetně mezer

Abstrakt

Skotská národní strana (SNP) je stranou zastávající skotskou secesi a také skotskou dominantní stranou po vítězství ve všech volbách od roku 2007. V situaci, kdy SNP a značná část Skotů doufá v brzké opakování referenda o nezávislosti Skotska, se tato práce snaží prozkoumat hlavní témata a vymezení nacionalismu v pojetí SNP pomocí aplikace metody tematické analýzy volebních programů SNP z období mezi lety 2007 a 2021. Na základě analýzy práce identifikuje tři hlavní témata, prostřednictvím kterých SNP formuje skotský nacionalismus. Skotský nacionalismus v podání SNP se odráží v konstrukci národní identity, pojetí skotského občanství na základě teritoria a sounáležitosti skotského národa. Skotsko se definuje pomocí rovnostářství a komunitních hodnot. Vizí SNP je pak spravedlivá společnost následující sociálnědemokratickou ideologii strany, sdílející smysl pro skotskou kulturu a globální otázky. Celkovou politickou strategii strany lze zhodnotit jako prohlubující se odklon od ekonomického a sociálního statusu quo v rámci Unie, kdy je nezávislost postupným procesem, v rámci kterého by stále rostla síla skotského parlamentu prostřednictvím přenášení pravomocí z Westminsteru, ale zároveň by Skotsko mohlo sdílet suverenitu v rámci EU.

Abstract

The Scottish National Party (SNP) is the party supporting Scottish secession and also Scotland's dominant party, having won every election since 2007. In a situation where the SNP and a significant number of Scots hope for an early repeat of the Scottish independence referendum, this thesis seeks to explore the main themes and definitions of nationalism as conceived by the SNP by applying the method of thematic analysis to SNP election manifestos from the period between 2007 and 2021. Based on this analysis, the thesis identifies three main themes through which the SNP shapes Scottish nationalism. Scottish nationalism as represented by the SNP is reflected in the construction of national identity, the notion of Scottish citizenship based on territory and belonging to the Scottish nation. Scotland defines itself through egalitarianism and community values. The SNP's vision is then of a just society following the party's social democratic ideology, sharing a sense of Scottish culture and global issues. The party's overall political strategy can be seen as a deepening departure from the economic and social status quo within the Union,

with independence being a gradual process whereby the Scottish Parliament would continue to grow in power through devolution from Westminster, but at the same time Scotland would share sovereignty within the EU.

Klíčová slova

Skotská národní strana, Skotsko, regionální strana, secese, nezávislost, nacionalismus, brexit

Keywords

Scottish National Party, Scotland, regional party, secession, independence, nationalism, Brexit

Title/název práce

Secessionist movements in the European Union – case study Scotland

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce, paní PhDr. Zuzaně Kasákové, Ph.D., za cenné rady, připomínky a trpělivost, díky kterým bylo možné práci vypracovat. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině za jejich podporu.

Obsah

Úvod.....	1
1 Výzkumný rámec.....	13
1.1 Stát, národ a nacionalismus	13
1.2 Decentralizace.....	16
1.3 Region v rámci víceúrovňové správy	18
1.4 Definice secese	20
1.5 Regionální a etnické strany.....	22
1.5.1 Typologie regionálních a etnických stran.....	24
1.6 Skotský politický nacionalismus jako předmět výzkumu.....	26
1.7 Výzkumná otázka a metodologie.....	29
2 Tematická analýza: skotský nacionalismus ve volebních programech	35
2.1 Skotský národ	35
2.1.1 Sociální politika.....	38
2.1.2 Kultura.....	43
2.1.3 Identifikace na mezinárodní scéně	45
2.2 Více pravomocí pro Skotsko	48
2.3 Nezávislé Skotsko v EU	54
3 Interpretace analýzy.....	58
Závěr.....	62
Summary	65
Použitá literatura.....	68

Úvod

Regionální nacionalistické strany, z nichž mnohé mají secesionistický program, se staly trvalou součástí evropské politické scény jako významní a vlivní političtí hráči. Tyto strany zvýšily svůj volební a politický úspěch zejména po decentralizačních reformách. Ukazatelem síly a trvanlivosti těchto stran je, že začaly dosahovat svých politických cílů nabytím více autonomních pravomocí. Mnoho stran se dostalo do hlavního politického proudu, vstoupilo do vlády a přimělo ostatní strany reagovat na jejich požadavky a realizovat jejich politické návrhy.

Mezi hlavní cíle těchto regionálních stran patří zpravidla požadavek nezávislosti. Volební a politický úspěch regionálních stran je silným ukazatelem pro politickou činnost, reprezentaci, tvorbu politiky a mobilizaci. Navzdory tomu však v politické vědě přetrvává tendence brát tyto strany jako anomálii. Takovéto předpoklady mohou vést k omezenému hodnocení strategií a zájmů těchto stran. Regionální strany se nezabývají pouze jedním tématem, a kromě důrazu na území kladou důraz i na hlavní ideologické otázky, aby uspěly jako efektivní a konkurenceschopná vládní strana a zároveň si zachovaly závazek radikálně přebudovat státní uspořádání.¹

Snaha Skotské národní strany (SNP) o získání nezávislosti je jedním z nejvýznamnějších případů secesionismu v dnešní Evropě.² Skotský politický nacionalismus se dostal z okraje do hlavního proudu, poté i k volební většině ve skotském parlamentu a nyní ohrožuje samotnou existenci Spojeného království.³ SNP však není jedinou stranou ve skotském politickém systému, která podporuje nezávislost. Mezi další strany, které prosazují nezávislost Skotska patří například Skotští zelení nebo strana Alba, ale SNP zůstává jedinou mainstreamovou stranou zvolenou jak do Holyroodu, tak do Westminsteru, která tuto politiku prosazuje. Skotsko nyní funguje jako samostatný politický systém ve Spojeném království. Důležitým faktorem tohoto systému je, že skotská decentralizace je založena na jedinečném ústavním rámci a v rámci politického systému nemá systém dvou stran, což do značné míry ovlivňuje intenzitu nacionalismu a národní identity ve Skotsku.⁴

---

¹ Eve Hepburn, "Introduction: Re-Conceptualizing Sub-State Mobilization", *Regional & Federal Studies* 19, č. 4-5 (prosinec 2009): 477–99, <https://doi.org/10.1080/13597560903310204> (staženo 1. října 2021).

² Paolo Dardanelli a James Mitchell, "An Independent Scotland? The Scottish National Party's Bid for Independence and Its Prospects", *The International Spectator* 49, č. 3 (3. července 2014): 88-105, <https://doi.org/10.1080/03932729.2014.935996> (staženo 17. března 2022).

³ Murray Leith a Daniel Soule, "The Changing Sense of Scotland: The Political Employment of National Identity", in *Political Discourse and National Identity in Scotland* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2011), 38–61.

⁴ Dardanelli a Mitchell, "An Independent Scotland? The Scottish National Party's Bid for Independence and Its Prospects", 88-105.

Vztah mezi národní identitou, stranickou podporou a ústavními preferencemi je velmi komplexní. Případ Skotska, národa začleněného do většího státu Spojeného království, je ukázkovým příkladem oblasti, kde se spojuje národní identita, stranická politika a nacionalismus.⁵ Skotský nacionalismus je pro účely práce chápán jako politický nacionalismus moderní doby, který má vyhovět konkrétním podmínkám společnosti a je ovlivněn jak historickou situací, tak politickými záměry se kterými je spojován. Politická a národní rovina jsou v souladu a národní cítění je tak možno vnímat prostřednictvím ideologie SNP, mezi jejíž základní rysy patří sounáležitost k jednomu národu, který organizuje společnost na základě sdílené identity, pojetí občanství na principu teritoria, ne původu, společné historie a kulturní svébytnosti.

Souvislosti s členstvím v Evropské unii (EU) jsou pro pojetí skotského nacionalismu obzvláště výrazné ale i složité. Budoucnost Skotska v EU hrála v referendu o nezávislosti v roce 2014 významnou roli. Když si Spojené království překvapivě odhlasovalo vystoupení z EU, tak se Skotsko ocitlo i přes jeho nevoli mimo struktury EU. Tato situace přivedla nečekaný zvrat ohledně politických cílů a strategie SNP, pro kterou je být součástí EU velmi důležité, ale díky ní se SNP může podařit docílit svého hlavního cíle, kterým je nezávislost. Skotští nacionalisté ihned po referendu o brexitu začali volat po druhém referendu o nezávislosti s cílem znovu se do EU připojit. Vztah mezi referendem o brexitu a referendem o nezávislosti tak vytvořil vícerozměrný problém pro SNP, ale na druhou stranu vytvořil i podmínky pro druhé referendum o skotské nezávislosti.⁶

Politické strany působící ve Skotsku musí vytvářet a odrážet pocit národní identity, kterou mohou části voličů rozpoznat a s níž se mohou identifikovat. V situaci, kdy se SNP stala ve Skotsku dominantní stranou po vítězství v posledních čtyřech volbách (2007, 2011, 2016 a 2021) a kdy strana doufá v rychlé opakování referenda o nezávislosti Skotska, se tato práce snaží podrobit analýze aspekty ideologie SNP formující skotský nacionalismus. Práce vychází z volebních programů SNP do skotského parlamentu z let 2007, 2011, 2016 a 2021 tj. volebních období, které byly v několika ohledech přelomové. Zaprvé se SNP stala poprvé vládní stranou a také byla první stranou, která získala naprostou většinu křesel ve skotském parlamentu. Zadruhé do volebních období zasáhly významné události jako je globální finanční krize, neúspěšné referendum o skotské nezávislosti, brexit a pandemie Covid-19. Po neúspěšném referendu se také vystřídal bývalý předseda strany Alex Salmond s jeho

---

⁵ Leith a Soule, "The Changing Sense of Scotland: The Political Employment of National Identity", 38–61.

⁶ Zachary Greene, Jae-Jae Spoon, a Christopher J. Williams, "Reading between the Lines: Party Cues and SNP Support for Scottish Independence and Brexit", *Journal of Elections, Public Opinion and Parties* 28, č. 3 (6. listopadu 2017): 307–29, <https://doi.org/10.1080/17457289.2017.1394311> (staženo 15. března 2022).

nástupkyní Nicole Sturgeon.

Aby bylo možné zjistit, jak strana využívá pojetí skotského občanství, nacionalismu a národní identity a s tím úzce související politické otázky, když se snaží získat podporu v rámci politické strategie a kampaně za nezávislost, je potřeba blíže analyzovat národnostní politiku SNP. Cílem této práce je proto zodpovědět otázky: Jakými tématy je reprezentován skotský nacionalismus ve volebních programech SNP? Je skrze tato témata možné jasně určit vymezení nacionalismu v pojetí SNP? K výzkumné otázce je přistoupeno kvalitativní analýzou, pomocí metody tematické analýzy. Jelikož by pro analytickou část nebylo dostačující použít pouze základní znaky pro vnímání národa a národní identity, byly rozšířeny o znaky decentralizace, tedy procesu přenášení pravomocí na regionální vládu o znaky secesionismu, tedy volbu pro vytvoření vlastního státu v dané oblasti a o znaky regionálních stran, reprezentující územní politiku a ideové vymezení strany. Výsledky analýzy budou interpretovány v kontextu teoretického ukotvení práce, díky čemuž práce přispěje nejen do debaty o skotském nacionalismu, ale rovněž do debaty o secesionismu, o jeho možnostech, limitech a potenciálu.

State of the art

Následující strany se věnují představení akademické debaty v oblastech relevantních pro výzkum týkající se skotské nezávislosti. V první řadě jde o debatu v oblasti secese, sebeurčení, etnicity, identity a nacionalismu. Navazují publikace věnující se skotskému nacionalismu a skotské identitě. Dále je rozebrán vliv decentralizace na secesionistické snahy politických stran doplněný o případ SNP. Na závěr je zmíněna literatura rozebírající vliv evropské integrace na regionální strany a konkrétně i na SNP.

Literatura v otázce secese a sebeurčení odhaluje problematickou rovinu nesourodého vnímání secesionistických hnutí. Lea Brilmayer se ve své eseji *Secession and Self-Determination: A Territorial Interpretation* navzdory rozšířeným předpokladům o obtížnosti slučitelnosti argumentů zachování územní celistvosti a práv národů na sebeurčení vyslovuje v jejich soulad. Pro výzkum secese je nutné zkoumat jak stát a lid, tak také především teritorium. Secesionistické nároky totiž zahrnují především sporné nároky na území. Etnicita pak identifikuje skupinu lidí, kteří vznášejí sporný územní nárok. Tyto územní nároky se mohou zakládat na různých principech, ovšem za nejobjektivnější se považuje především nárok historického původu. Brilmayer uvádí příklad oprávněné secese pobaltských států bývalého Sovětského svazu – Lotyšska, Litvy a Estonska, které usilovaly o vystoupení ze SSSR a vytvoření nezávislých států na základě historické křivdy, které byly tajným paktem

mezi Německem a Sovětským svazem přiděleny do sféry vlivu Sovětského svazu.⁷ Z jiného úhlu pohledu nahlíží na secesi Bossacoma Busquets, který rozebírá její morální otázku. Ve své knize *Morality and Legality of Secession A Theory of National Self-Determination* klade otázku, proč se demokratický liberalismus staví proti odtržení území, pokud si to přeje většina tamního obyvatelstva? Hodnoty politického liberalismu jako je svoboda, rovnost, demokracie a sebeurčení by měly znamenat, že secese by měla být tolerována a uznávána. Navzdory tomu liberální demokracie často využívá federalismus a decentralizaci ke zmírnění požadavků na secesi. Ačkoli liberálně-demokratický federalismus zůstává jedním z nejlepších nástrojů pro sjednocení národních identit, v liberálních demokraciích, jako je Kanada, Belgie, Spojené království a Španělsko je však schopnost federalismu a decentralizace doprovázet národní pluralismus zpochybňována, protože nemůže zaručit úplné uspokojení požadavků na odtržení.⁸ Friedhelm Hentschel ve své práci *Unraveling Secessions* naopak objasňuje, proč má vláda motivaci bojovat proti počáteční secesi. Vlády se snaží vyhnout dominovému efektu, jak ukazuje příklad Španělska a snahy Katalánska o nezávislost a obdobně případ Jugoslávie, kdy počáteční secese vyústila v rozpad multietnické země.⁹ Na druhou stranu Ted R. Gurr v článku *Ethnic Warfare on the Wane*, na mnoha příkladech demonstruje, že od konce 90. let 20. století začala fungovat nová globální strategie na potlačení etnických konfliktů pomocí násilí, jakým byl v historii příklad Kosova. Novými základními principy secese je, že hrozby rozdělení země by měly být zvládnuty formou předání, či rozdělení státní moci. S tím zároveň souvisí změna strategie etnických skupin, kterou je politika oproti ozbrojenému konfliktu.¹⁰

Otázku vícero národních identit uvnitř jednoho státu hlouběji rozebírá Will Kymlicka v knize *Politics in the Vernacular a Multicultural citizenship: a liberal theory of minority rights*. Na základě liberálního kulturalismu, který sjednocuje jak liberální nacionalismus, tak liberální multikulturalismus, nejsou státy kulturně neutrální a můžou uznávat i vícero kultur. Mechanismus samosprávy národnostní menšiny může fungovat pouze za předpokladu, že národnostní menšina tvoří většinu v regionu. Uvádí příklad mnohonárodnostní Kanady a Québécois v Quebecu. Kymlicka dále upozorňuje na rozdílný výklad mezi pojmem vlastenectví, který představuje pocit loajality ke státu, a národní identitou, tedy pocitem

⁷ Lea Brilmayer, "Secession and Self-Determination: A Territorial Interpretation", *The Yale Journal of International Law* 16, č. 1 (1999): 177–202, https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3429&context=fss_papers&httpsredir=1&referer= (staženo 9. dubna 2022).

⁸ Bossacoma Busquets, *Morality and Legality of Secession* (Springer International Publishing, 2020), 11–12, <https://doi.org/10.1007/978-3-030-26589-2> (staženo 9. dubna 2022).

⁹ Friedhelm Hentschel, "Unraveling Secessions", *Journal of Conflict Resolution* 63, č. 6 (4. září 2018): 1517–41, <https://doi.org/10.1177/0022002718792611> (staženo 9. dubna 2022).

¹⁰ Ted Robert Gurr, "Ethnic Warfare on the Wane", *Foreign Affairs* 79, č. 3 (2000): 52–64, <https://doi.org/10.2307/20049729> (staženo 9. dubna 2022).

příslušnosti k národní skupině. Uvádí příklad Švýcarska, kde stejně jako ve většině nadnárodních států, pociťují národní skupiny věrnost pouze většímu státu, protože větší stát uznává a respektuje jejich odlišnou národní existenci. Švýcaři jsou vlastenci, ale Švýcarsko, ke kterému jsou loajální, je definováno jako federace odlišných národů. Z tohoto důvodu je nejlépe vnímáno jako mnohonárodnostní stát a pocity společné loajality, které vyvolává, odrážejí společné vlastenectví, nikoliv společnou národní identitu.¹¹ Karl Kössler v knize *European Regions: Perspectives, Trends and Developments in the 21st Century* prezentuje myšlenku o vyšší kulturní neutralitě státu, protože dle jeho názoru posilování regionální identity vůči identitě národní a současné zlehčování ostatních identit v rámci regionu je pro demokracii stejně problematické, jako výlučné utváření identity na národní úrovni. Na obou úrovních musí tyto procesy vykazovat určitou míru plurality a otevřenosti, protože jinak jsou v rozporu se základní myšlenkou demokracie. Jako pozitivní příklad uvádí příklad Španělska, které umožnilo uznání národní i regionální identity v článku 2 ústavy, jakož i možnost autonomních společenství právně definovat tuto identitu ve svých stanovách.¹² Na toto navazuje Margaret Mooreová v knize *The Ethics of Nationalism* a tvrdí, že moderní stát není a nemůže být neutrální s ohledem na národní příslušnost. Nedostatek kulturní neutrality v západních státech je zřejmý z jejich legislativy týkající se občanství, vzdělávání, jazyka, veřejné služby, vojenské služby, médií atd. Etnokulturní neutralita je problematická také v souvislosti s návrhem vnitřních územních hranic, neboť mnohonárodnostní federalismus posiluje postavení menšinových národů, zatímco nenárodní federalismus je často znemožňuje.¹³ Význam etnické a národní sounáležitosti vyzdvihuje také Azar Gat v knize *Nations: The Long History and Deep Roots of Political Ethnicity and Nationalism* kde tvrdí, že etnicko-národní rozdíly snadno získávají velkou politickou váhu. Dále zpochybňuje tvrzení, že občasný nacionalismus je v kontrastu s etnickým nacionalismem. Dle Gata však existovalo jen velmi málo národů, které nesdílely kulturní a alespoň některé příbuzenské vazby. Občanský nacionalismus vytváří integraci do etnokulturního společenství, ať už jako

---

¹¹ Will Kymlicka, "The Politics of Multiculturalism", in *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights* (Oxford: Clarendon Press, 1995), 14.; Will Kymlicka, *Politics in the Vernacular: Nationalism, Multiculturalism, and Citizenship* (Oxford University Press: Oxford University Press, 2001), 29, 42, <https://search-ebsohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=e000xww&AN=260418&lang=cs&site=ehost-live&scope=site> (staženo 9. dubna 2022).

¹² Karl Kössler, "Regional Identities in Europe: Their Manifestations in Constitution- and Policy-Making", in *European Regions: Perspectives, Trends and Developments in the 21st Century*, ed. Elisabeth Donat, Sarah Meyer, a Gabriele Abels (Bielefeld: transcript Verlag, 2020), 83–98, <https://doi.org/10.1515/9783839450697-006> (staženo 9. dubna 2022).

¹³ Margaret Moore, *The Ethics of Nationalism* (Oxford ; New York: Oxford University Press, 2001), 159–60, <https://doi.org/10.1093/0198297467.003.0003> (staženo 19. dubna 2022).

explicitní požadavek jako ve Francii nebo jako tichý předpoklad, jako v USA a Británii.¹⁴

V akademické debatě o skotském případě nacionalismu je kladen především důraz na rozdílné národní vnímání Skotů od Angličanů. Dle autora knihy *The Claim of Scotland*, H. J. Patona problém mezi Skotskem a Anglií vychází z historie. O Skotech se vyjadřuje jako o národu, který nezanikl po vstupu do unie a který je dlouhodobě frustrován kontrolou Anglie nad Skotskem a smýšlením Angličanů o Skotsku jako o jejich provincii. Paolo Dardanelli a James Mitchell v práci *An Independent Scotland? The Scottish National Party's Bid for Independence and its Prospects* zdůrazňují, že hlavním podnětem pro stoupence skotského parlamentu v 80. letech bylo přesvědčení, že centrální vláda Spojeného království nemá pro Skotsko pochopení. Margaret Thatcherová byla vnímána jako obzvláště "protiskotská". V období po vzniku skotského parlamentu panovaly vůči vládě koalice vedené labouristy a liberálními demokraty protianglické myšlenky. Vláda se udržela v prvních dvou volebních obdobích (1999-2003 a 2003-2007) a získala pověst, že otrocky následuje stranickou linii z Londýna.¹⁵ Magnus Magnusson v knize *Scotland The story of a nation* rozebírá posun v chápání nacionalismu, kdy dnešní nacionalismus se nese v duchu smýšlení proti Angličanům nebo, pokud ne proti Angličanům v rasovém smyslu, tak proti Unii. Skotští nacionalisté vidí Unii jako degradaci skotské národnosti. Naproti tomu nacionalismus v devatenáctém století byl o rovnoprávnosti mezi Skotskem a Anglií a podporoval unii s Anglií, dokud tato unie byla založena na rovných právech.¹⁶ Craig Cairns v knize *The wealth of the nation : Scotland, culture and independence* si klade otázku, jak se Skotsko během necelé generace dostalo od ochotného a nadšeného partnera v Unii s Anglií k referendu o nezávislosti, přestože mezi společenskými postoji ve Skotsku a v Anglii je jen velmi malý rozdíl. Craig Cairns vysvětluje proměnu v chápání hodnot skotské kultury tím, že Skotsko, žijící mezi vlnou amerického kulturního prosazování a úpadkem britské kultury, objevilo prostor, v němž mohlo obnovit a znovu upevnit národní identitu. Následný vzestup SNP byl formován nejen odporem vůči selháním westminsterských vlád, ale i kulturní přeměnou, která Skotsku navrátila hodnotu jeho minulosti a její trvalý význam jak pro vlastní současnost, tak pro širší svět, který začal Skotsko vnímat nejen jako národ, ale též jako národ,

---

¹⁴ Azar Gat a Alexander Yakobson, "Introduction: Is Nationalism Recent and Superficial?", in *Nations: The Long History and Deep Roots of Political Ethnicity and Nationalism* (Cambridge: Cambridge University Press, 2012), 1–26, <https://doi.org/10.1017/cbo9781139047654.001> (staženo 30. března 2022).

¹⁵ Dardanelli a Mitchell, "An Independent Scotland? The Scottish National Party's Bid for Independence and Its Prospects", 88–105.

¹⁶ Magnus Magnusson, *Scotland: The Story of a Nation* (New York: Grove Press, 2000), 990.

který sehrál významnou roli ve vývoji moderního světa.¹⁷

V odborné debatě se objevuje směsice postojů k symbolům skotské identity. Ve většině těchto prací lze spatřovat pocit, že kultura je pro Skotsko a jeho národní identitu a politickou činnost nepodstatná. Murray Leith a Daniel Soule v knize *Political Discourse and National Identity in Scotland* tvrdí, že při vytváření a udržování skotské národní identity nebyl významným faktorem pohled zpět do minulosti, ale autonomní občanská společnost tvořená nezávislou protestantskou církví, autonomní místní správou a skotským právním a vzdělávacím systémem. Ve Skotsku existuje silný pocit národní identity, který lze nalézt ve všech politických stranách.¹⁸ Skotsko nemá systém dvou stran, což je důležitý faktor pro pochopení politiky nacionalismu a národní identity ve Skotsku. Všechny hlavní politické strany působící ve Skotsku musí vytvářet a odrážet pocit národní identity, s nímž se mohou voliči identifikovat. Současně se uznává, že skotští voliči jsou politicky o něco více nalevo než voliči angličtí.¹⁹

V akademické debatě je hojně rozebírán vliv decentralizace na secesionistické snahy politických stran. Literatura o decentralizaci a secesi se v tomto ohledu rozchází. Z výzkumu Hugo Marcos-Marne *Autonomist and secessionist parties in post-communist democracies. Structural and institutional factors in the study of a dynamic phenomenon* vychází, že historické dědictví samosprávy je podmínkou pro vznik autonomistických a secesionistických stran. Naopak specifický volební systém a ekonomická nerovnost nejsou pro tyto strany zásadní. Při analýze regionalismu, autonomismu a secese je nejdůležitější pochopit podmínky, které vysvětlují politický spor.²⁰ David Lublin v jeho nedávné studii *Dispersing Authority or Deepening Divisions? Decentralization and Ethnoregional Party Success* na případové studii Itálie a Španělska a analýzy podílu hlasů získaných etnoregionálními stranami v 71 zemích ukazuje, že decentralizace nemá pozitivní dopad, pokud není etnická nebo není etnoteritoriální. Decentralizací lze podporovat etnické a regionální strany, ale ne regionální moc nad celostátním řízením. Rozdělení menšinových i většinových oblastí do více regionů nebo omezení decentralizace pouze na menšinové regiony může mít naopak opačný efekt a ztížit volební úspěch etnických a regionálních stran. Decentralizované instituce dávají obecně etnickým a regionálním menšinám větší podíl na politickém systému, ale nemusí

---

¹⁷ Cairns Craig, *The Wealth of a Nation : Scotland, Culture and Independence* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2018), 270–81.

¹⁸ Murray Leith a Daniel Soule, “(Re)Describing Scottish National Identity”, in *Political Discourse and National Identity in Scotland* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2011), 139–42.

¹⁹ Murray a Soule, „The Changing Sense of Scotland: The Political Employment of National Identity”, 38–61.

²⁰ Hugo Marcos-Marne, “Autonomist and Secessionist Parties in Post-Communist Democracies. Structural and Institutional Factors in the Study of a Dynamic Phenomenon”, *National Identities* 18, č. 4 (13. října 2015): 379–96, <https://doi.org/10.1080/14608944.2015.1075482> (staženo 9. dubna 2022).

nutně prohlubovat stávající etnické rozpory v celostátním systému.²¹ Autoři Martin Rode, Hans Pitlik a Miguel A'ngel Borrella Mas ve studii *Does Fiscal Federalism Deter or Spur Secessionist Movements? Empirical Evidence from Europe* na základě analýzy volebních údajů separatistických volebních hnutí členských zemí EU společně s Norskem a Švýcarskem přispívají k debatě tvrzením, že symetrická decentralizace souvisí s nárůstem secesionistických platform v posledních dvaceti letech jen okrajově. Naopak asymetrická decentralizace, kde existují zvláštní práva na autonomii pro některé secesionistické regiony znamená, že tyto kompetence mohou být snadno rozšířeny. Pokud tyto regiony zároveň mají vyšší ekonomickou výkonnost v důsledku svých větších fiskálních kompetencí, zvyšuje se jejich politický vliv vůči centrální vládě, což může vést k radikálnějším požadavkům menšinových regionů.²² Edina Szöcsik a Christina Isabel Zuber uvádí v článku *Does decentralisation turn minority parties into secessionists? Insights from Eastern and Western Europe* rozdíl v secesionismu mezi zeměmi západní a východní Evropy. Pozitivní souvislost se secesionismem lze spatřit v důsledku dřívějších procesů secesionistické mobilizace. Na příkladu střední a východní Evropy lze demonstrovat dosažení nezávislosti po pádu komunismu bez původní decentralizace, naopak v západní Evropě secesionistické snahy vyústily v autonomní oblasti, díky čemuž mohou jejich politické strany požadovat odtržení.²³

Debaty ohledně nacionalistických a regionálních stran v Evropě jsou úzce spojeny s decentralizací, která jim pomohla zvýšit volební potenciál. Eve Hepburn v *Introduction: Re-conceptualizing Sub-state Mobilization* zdůrazňuje sílu a trvanlivost těchto stran. V místech, jako je Baskicko, Bavorsko, Katalánsko atd., se podařilo získat kontrolu nad regionálními vládami na nižší úrovni, a to buď prostřednictvím většinových, menšinových nebo koaličních vlád. V Itálii, Belgii a Německu navíc vstoupily do vládních koalic na celostátní úrovni, což jim umožnilo silně ovlivňovat celostátní politický diskurz. Dalším ukazatelem síly a trvanlivosti těchto stran je, že začaly dosahovat svých hlavních cílů, jako je například závazek SNP uspořádat ve Skotsku referendum o nezávislosti, plán Ibarretxe navržený Baskickou nacionalistickou stranou, který by Baskicku poskytl určitou formu suverenity v rámci Španělska a návrh Ligy Severu na přebudování italského státu na federativnějším

---

²¹ David Lublin, "Dispersing Authority or Deepening Divisions? Decentralization and Ethnoregional Party Success", *The Journal of Politics* 74, č. 4 (říjen 2012): 1091-1092, <https://doi.org/10.1017/s0022381612000667> (staženo 15. listopadu 2021).

²² Martin Rode, Hans Pitlik, a Miguel A'ngel Borrella Mas, "Does Fiscal Federalism Deter or Spur Secessionist Movements? Empirical Evidence from Europe", *Publius: The Journal of Federalism* 48, č. 2 (23. října 2017): 161-90, <https://doi.org/10.1093/publius/pjx060> (staženo 9. dubna 2022).

²³ Edina Szöcsik a Christina Isabel Zuber, "Does Decentralisation Turn Minority Parties into Secessionists? Insights from Eastern and Western Europe", *West European Politics* 44, č. 4 (4. června 2020): 1-27, <https://doi.org/10.1080/01402382.2020.1758892> (staženo 9. dubna 2022).

základě.²⁴ Martin Lepić v práci *Limits to territorial nationalization in election support for an independence-aimed regional nationalism in Catalonia* na příkladu Katalánska demonstruje volební základnu obyvatel podporující nacionalismus. V tomto ohledu zdůrazňuje významnost teritoriálního aspektu nacionalismu, který není v případě Katalánska konzistentní. V rámci Katalánska lze identifikovat stabilní voličské jádro, v jiných částech země kontextové vlivy volební kampaně mění politickou příslušnost od jedněch voleb k druhým. Nedostatečná územní nacionalizace v Katalánsku, pokud jde o podporu nacionalistických stran, proto zpochybňuje důvěryhodnost snah o nezávislost.²⁵ Sydney A. Van Atta v *Regional Nationalist Parties and 'New Polities': The Bloque Nacionalista Galego and Plaid Cymru* nahlíží na regionální strany z perspektivy členské základny galicijské Bloque Nacionalista Galego a velšské Paid Cymru. Zaměření na členskou základnu stran argumentuje důležitostí těchto členů jako aktérů politických sítí, kteří utvářejí obraz strany. Z výzkumu vyplývá, že schopnost strany přilákat aktivistickou základnu je zprostředkována dominantními mobilizačními strategiemi strany a historickým dědictvím, které organizace zdědila.²⁶

Ben Jackson v knize *The Case of Scottish Independence* rozebírá proměny nacionalistické politiky SNP od vzniku strany po referendum o nezávislosti. Jako jiné politické strany a hnutí změnila SNP svou ideologii, aby mohla obsáhnout širší oblast otázek a utužila svou představu o nacionalismu dle definice skotské národní identity, multikulturalismu a podpory evropské integrace. Hlavním cílem hnutí je dosažení nezávislosti. Nebylo tomu tak vždy. Politická debata se polarizovala na zastánce větší decentralizace a zastánce nezávislosti. Například Neil MacCormick se vyslovil pro utilitaristický přístup, který bude usilovat o nezávislost, pokud povede k blahobytu skotského lidu. Nezávislost je v tomto případě prostředkem k dosažení cíle. Nicole Sturgeon k tomuto přidala existencialistické pojetí, které chce nezávislost na základě národního sebeurčení. Většina členů strany se identifikuje s oběma pojetími.²⁷ James Mitchell ve své knize píše o SNP a její organizaci. SNP je v mnoha ohledech konvenční politickou stranou, která v historii prošla různými fázemi. Někdy bylo těžiště samosprávy politické, jindy kulturní a v jiných jedinečných obdobích, jako bylo referendum o nezávislosti, dominovaly obě. SNP

---

²⁴ Hepburn, "Introduction: Re-Conceptualizing Sub-State Mobilization", 477-99.

²⁵ Martin Lepić, "Limits to Territorial Nationalization in Election Support for an Independence-Aimed Regional Nationalism in Catalonia", *Political Geography* 60 (září 2017): 190–202, <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2017.08.003> (staženo 9. dubna 2022).

²⁶ Sydney A. Van Atta, "Regional Nationalist Parties and 'New Polities': The Bloque Nacionalista Galego and Plaid Cymru", *Regional & Federal Studies* 13, č. 2 (duben 2003): 30–56, <https://doi.org/10.1080/13597560308559426> (staženo 9. dubna 2022).

²⁷ Ben Jackson, "Conclusion: The Dream Shall Never Die", in *The Case for Scottish Independence a History of Nationalist Political Thought in Modern Scotland* (Cambridge: Cambridge University Press, 2020), 161–79.

lze v jejích postojích a pocitech vnímat jako rozšířenou rodinu. Příkladem této společné historie a identity bylo zařazení fotografické sekce s osobními okamžiky významných představitelů SNP do volebního programu z roku 2011. To naznačuje, jak SNP vnímala sebe sama, ale také, jak SNP chtěla, aby ji vnímali ostatní. Po referendu o nezávislosti se strana dramaticky rozrostla z 25 000 na 120 000 členů strany. Současný étos SNP vychází z marginálního postavení po několik desetiletí až k dnešnímu postavení. Mnozí z jejích členů na ni pohlížejí z perspektivy této dřívější zkušenosti, proto stranu nadále definují jako stranu antiestablishmentovou a jako stranu, která stojí proti větším tradičním stranám. Strana má formálně svého lídra teprve od roku 2004. Do tohoto roku měla svolavatele či předsedu, který zastával pozici lídra, protože strana dávala přednost kolektivnímu vedení.²⁸

Dle akademické debaty nacionalistická hnutí a subnárodní regiony obecně upřednostňují EU. SNP není výjimkou. Budoucnost Skotska v EU je pro SNP důležitá. Angela K. Bourne v *Europeanization and Secession: The Cases of Catalonia and Scotland* spatřuje vliv evropské integrace v argumentaci secesionistických hnutí, které mohou tvrdit, že jejich nově vzniklý stát se snadno připojí k mezinárodním organizacím, zásadně ovlivní ekonomiku a bezpečnost, protože záštita EU snižuje náklady a rizika secese. EU jako aktér má moc ovlivnit či usnadnit potřebu nových států být uznán stávajícími státy.²⁹ V souladu s touto myšlenkou Muro a Vlaskamp v analýze *How do prospects of EU membership influence support for secession? A survey experiment in Catalonia and Scotland* na příkladu Skotska a Katalánska zjistili, že podporu secesionistů výrazně zvyšují vyhlídky na přímé členství v EU.³⁰ Michael Keating v práci *Europe as a multilevel federation a Brexit and the Nations* ovšem podotýká, že ačkoliv má Evropský kontinent secesionistickou zkušenost, nikdy nebyl případem secese členský stát EU. EU byla doposud velmi opatrná při řízení regionálních secesionistických hnutí, jelikož neexistuje žádná doktrína o secesi uvnitř členského státu.³¹ Autorky Kateřina Dvořáková a Miroslava Ferrarová ve své práci *Separatistické tendence v současné Evropě: Katalánsko, Skotsko a Vlámsko na cestě*

---

²⁸ James Mitchell a Gerry Hassan, “Leadership of the SNP”, in *Scottish National Party Leaders* (London: Biteback Publishing, 2016), 11–15.

²⁹ Angela Bourne, “Europeanization and Secession: The Cases of Catalonia and Scotland”, *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe* 13, č. 3 (2014): 94–120, <http://www.ecmi.de/fileadmin/downloads/publications/JEMIE/2014/Bourne.pdf> (stařeno 30. března 2022).

³⁰ Diego Muro a Martijn C. Vlaskamp, “How Do Prospects of EU Membership Influence Support for Secession? A Survey Experiment in Catalonia and Scotland”, *West European Politics* 39, č. 6 (March 7, 2016): 1115–38, <https://doi.org/10.1080/01402382.2016.1149993> (stařeno 30. března 2022).

³¹ Michael Keating, “Europe as a Multilevel Federation”, *Journal of European Public Policy* 24, č. 4 (8. března 2017): 615–32, <https://doi.org/10.1080/13501763.2016.1273374> (stařeno 10. ledna 2021).; Michael Keating, “Brexit and the Nations”, *The Political Quarterly* 90, č. S2 (27. listopadu 2018): 167–76, <https://doi.org/10.1111/1467-923x.12619> (stařeno 10. ledna 2021).

k nezávislosti souhlasí s tím, že EU podporuje regionální a lokální entity a vytváří pro regionální nacionalismy určitý ochranný a kultivační prostor. Současně podotýkají, že mnozí stoupeni regionálních autonomií doufali, že naleznou legitimitu pro svůj diskurs právě v nadnárodní EU, nicméně realitou pro ně zůstává suverenita národních států v rozhodovacím procesu.³² Jak píše ve své eseji *Regionalism in the European Union: Case of Scotland* Carol M. Glen, vstup Velké Británie do Evropského společenství přinesl SNP novou strukturu příležitostí. Důkazem bylo zvýšení popularity SNP po přeorientování své volební kampaně tak, aby zahrnovala evropskou dimenzi s novým sloganem „Nezávislost v Evropě“.³³ Daniel Cetrà a Robert Liñeira v *Breaking-up within Europe: Sub-state Nationalist Strategies in Multilevel Politics. Journal of Common Market Studies* zdůrazňují rozdílnost proevropského konsensu Skotska a Velké Británie. Narozdíl od Anglie existuje mezi skotskými politickými stranami proevropská shoda, a to i ve skotské konzervativní straně. Od roku 2007, kdy se stala SNP vládnoucí stranou ve Skotsku, své členství v meziregionálních sítích a organizacích omezila především na propagaci Skotska jako národa, jehož cílem je nezávislost s pokračujícím členstvím v EU. Po referendu o Brexitu v roce 2016 požádala Skotská vláda o diferenciovaný přístup, který by ve Skotsku udržel jednotný trh. Když Theresa May nesouhlasila, SNP vrátila otázku nezávislosti zpět do politické agendy.³⁴

Struktura práce

První část práce, výzkumný rámec, představuje teoretické přístupy a koncepty, které jsou relevantní pro téma práce jako je národní stát, nacionalismus, region, decentralizace a secesionismus. Zaměřuje se také na regionální a etnické strany. Následuje další (teoretická) část, která představuje zasazení skotského případu do výše zmíněných teoretických přístupů. Následně je formulována výzkumná otázka práce a použítá metoda – tematická analýza, která je v práci aplikována na vybrané volební programy SNP. Druhá (analytická) část práce je členěna do čtyř kapitol. První tři kapitoly představují hlavní témata identifikovaná v průběhu tematické analýzy. Tyto kapitoly nesledují volební programy chronologicky. První kapitola s názvem skotský národ je doplněna třemi podkapitolami s názvem sociální politika, kultura

---

³² Kateřina Dvořáková a Miroslava Ferrarová, “Separatistické tendence v současné Evropě: Katalánsko, Skotsko a Vlámko na cestě k nezávislosti?”, *Politologická Revue* 20, č. 2 (2014): 31–62, <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=91958> (staženo 10. ledna 2021).

³³ Carol M. Glen, “Regionalism in the European Union: The Case of Scotland”, *Contemporary European Studies*, č. 2 (2008): 59–70, <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/article-detail?id=110672> (staženo 30. března 2022).

³⁴ Daniel Cetrà a Robert Liñeira, “Breaking-up within Europe: Sub-State Nationalist Strategies in Multilevel Politics”, *JCMS: Journal of Common Market Studies* 56, č. 3 (duben 2018): 717–29, <https://doi.org/10.1111/jcms.12710> (staženo 30. března 2022).

a identifikace na mezinárodní scéně. Druhá kapitola nese název více pravomocí pro Skotsko a třetí nezávislé Skotsko v EU. Závěrečná kapitola se věnuje interpretaci výsledů tematické analýzy.

1 Výzkumný rámec

Tato kapitola představuje výzkumný rámec práce. Jejím účelem je představit teoretické ukotvení práce – koncepty, které jsou spjaty s tématem práce, tedy národní stát, národ a nacionalismus, region, decentralizaci a secesionismus. Práce se věnuje i etnickým a regionálním stranám. Následně jsou koncepty zasazeny do kontextu SNP. Dále tato část formuluje výzkumnou otázku a představuje metodologii, která objasňuje proceduru analýzy použitou v této práci.

1.1 Stát, národ a nacionalismus

Otázka národnosti a národních skupin je opakujícím se rysem evropské politiky od 19. století. V moderní době představuje stát nejvýznamnější formu organizace lidstva ve vymezeném teritoriu pomocí zavedení společných hodnot obyvatel státu, a přitom zosobňuje největší koncentraci moci. Tyto motivy možnosti prosazení se ve světové politice, ekonomice a kultuře vedou národy ke snahám o vytvoření vlastního státu.³⁵ Existence státu je pro nacionalismus esenciální³⁶. Max Weber definuje stát jako lidské společenství, které má monopol na užití fyzické moci uvnitř daného území.³⁷ Z toho vyplývá, že stát musí mít jasně vymezené území, obyvatelstvo a veřejnou státní moc. Kamil Švec definuje základní rysy státu čtyřmi faktory: 1. suverenita – stát je nositelem suverenity, která odráží mocenskou nadřazenost nad všemi podřízenými skupinami a která je vykonávána i ve vztahu k jiným státům; 2. legitimita – všechna přijatá rozhodnutí jsou brána jako závazná pro členy společnosti; 3. veřejné státní instituce – rozhodnutí jsou v zájmu celé společnosti; 4. stát disponuje vlastním územím.³⁸

Andrea Čepová popisuje formování národních států pomocí dvou přístupů. První zdůrazňuje přirozenost a neměnnost celku formujícího se v průběhu staletí. Stát v tomto případě koresponduje s národem a jeho ohraničením. Druhý přístup naopak zdůrazňuje, že národ je ideologická konstrukce těch, jež o vznik státu usilují. Evropa má zkušenost s oběma případy, tudíž je nutné brát vznik národního státu jako komplexní proces, kde se prolíná aktivita politických elit, ale i skutečnost národního uvědomění, společných tradic, kultury

---

³⁵ Rupert Emerson, *From Empire to Nation : The Rise to Self-Assertion of Asian and African Peoples*. (Boston: Beacon Pr, 1970), 96.; Andrea Čepová, “Decentralizace národních států v západní Evropě (Velká Británie, Španělsko, Francie, Itálie)”, in *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace* (Olomouc - Praha: Moneta - FM, 2002), 40.

³⁶ Lenka Ravná, “Národ, nacionalismus a emancipační snahy”, *Mezinárodní vztahy* 33, č. 4 (1998): 47–54. <https://mv.iir.cz/article/view/1175/1225> (staženo 19. dubna 2022).

³⁷ Max Weber, *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology* (Berkeley: University Of California Press, 1978), 54.

³⁸ Kamil Švec, “Stát a moc,” in *Úvod do politologie* (Praha: Grada, 2010), 65.

a jazyka.³⁹

Stát je díky své vnější a vnitřní suverenitě a uplatňování zákonných norem považován za autonomní celek v globálním systému. V každém státu se však vnitřní struktura může lišit v závislosti na teritoriálním uspořádání země. V případech, kdy existuje územní různorodost národního státu, kde určitá skupina lidí sdílí kulturní, jazykové, náboženské či ekonomické zájmy a jejich kolektivní identita je silnější než identita centra, tato situace může vyústit v požadavky větší autonomie regionu.⁴⁰

Pro pochopení národního státu je nutné se zaměřit i na definici pojmu národ a fenomén nacionalismu, jelikož se tyto pojmy do značné míry prolínají. Heywood popisuje obtíže spojené s definováním slova národ, které plynou z toho, že všechny národy jsou mixem objektivních, ale převážně subjektivních rysů, charakteristik kulturních i politických. Národ lze tak charakterizovat jako kulturní entity – skupiny lidí, kteří hovoří stejným jazykem, vyznávají stejné náboženství a sdílí stejnou historii. Národ lze definovat převážně subjektivně, tedy těmi, kdo k nim patří. Národ od ostatních skupin odděluje to, že jeho členové se za národ považují.⁴¹ Anthony D. Smith kromě kulturní svébytnosti doplňuje charakteristiky národa jako celistvost území, dostačující počet obyvatel, existenci vnějších politických vztahů, dostačující pocit sounáležitosti a loajality obyvatel a existenci občanských práv a ekonomické integrace.⁴²

Diskuse ohledně chápání identifikace obyvatel národa je nejednotná. Všeobecná shoda panuje v chápání národní identity, která je důležitou součástí identity jednotlivce, jak vnímáme sami sebe a jak nás vidí ostatní. Cairns Craig tvrdí, že bohatstvím národa je jeho nahromaděná kultura, která podněcuje jeho politický nacionalismus.⁴³ Margaret Mooreová naopak kritizuje kulturní argument jako obhajobu národního sebeurčení a varuje, že národní identita je politická a stále méně kulturní.⁴⁴ Pau Bossacoma Busquets rovněž vyzdvihuje intenzivní pouto lidí ke své kultuře. Příslušnost k národnímu společenství je významným aspektem osobnosti jedince, kterou seberealizuje v politickém kontextu zahrnující samosprávu. Proto je většina národů a nacionalismů jak kulturních, tak politických.⁴⁵

Will Kymlicka se snaží zdůraznit spíše strukturu než charakter národnostních společenství. Národ chápe jako historické společenství obývající dané území sdílející odlišný

³⁹ Čepová, "Decentralizace národních států v západní Evropě (Velká Británie, Španělsko, Francie, Itálie)", 40.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Andrew Heywood, *Politologie* (Praha: Eurolex Bohemia, 2004), 128.

⁴² Anthony D. Smith, *Theories of Nationalism* (New York: Harper & Row, 1972), 186.

⁴³ Cairns Craig, *The Wealth of a Nation : Scotland, Culture and Independence* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2018), 270–81.

⁴⁴ Moore, *The Ethics of Nationalism*, 52–73.

⁴⁵ Busquets, *Morality and Legality of Secession A Theory of National Self-Determination*, 27-29.

jazyk a kulturu. V souladu s tím jsou národnostní menšiny skupiny, které předtím, než byly začleněny do většího státu, vytvořily na území své historické vlasti úplnou a fungující společnost. Dále se zabývá hlouběji kulturní rozmanitostí v rámci jednoho státu. Kulturní rozmanitost vzniká začleněním dříve samosprávných, územně koncentrovaných, kultur do většího státu. Země, která obsahuje více než jeden národ, proto není národním státem, ale mnohonárodnostním státem, kde menší kultury tvoří národnostní menšiny. Ty si obvykle přejí chovat se jako svébytné společnosti vedle většinové kultury a požadují různé formy autonomie nebo samosprávy.⁴⁶

Dle Fridricha Meinecka lze národy klasifikovat jako kulturní národy a politické národy. Kulturní národy jsou vytvářeny více silami přírodními a dějinnými než politickými, vyznačují se vysokým stupněm etnické homogenity a národní identita se překrývá s identitou etnickou. Politické národy jsou ty, ve kterých má občanství větší politický význam než etnická identita.⁴⁷ Na základě těchto dvou konceptů lze rozlišit různé kulturní a politické podoby nacionalismu. Obecně lze však říci, že nacionalismus ovlivňuje jak historická situace, ve které nacionalismus vznikl, tak politické záměry, se kterými je spojován.⁴⁸

Ernest Gellner definuje sounáležitost k jednomu národu na základě uznání sebe samého za příslušníka národu a sdílení společné kultury, kterou lze chápat jako soubor idejí, znaků, asociací a způsobů chování a komunikace. Tito lidé jsou pak navzájem spojeni vzájemnou lojalitou a solidaritou a jistými právy a povinnostmi, které vyplývají ze sdíleného společenství. Gellner patří mezi zastánce politické roviny nacionalismu, který definuje jako politický princip, kdy politická a národní rovina jsou v souladu. Národní cítění je pak možno vnímat jako pocit hněvu nebo uspokojení při naplnění nebo nenaplnění tohoto politického principu. Dle Gellnera je nacionalismus spjat s modernizací, aby vyhověl konkrétním podmínkám ve společnosti, a proto nacionalismus vyvolává národ, ne naopak.⁴⁹

John A. Hall napsal, že není jediná univerzální teorie nacionalismu a že je třeba charakterizovat jednotlivé typy nacionalismů a jejich společenské kořeny.⁵⁰ Eric Hobsbawm termín nacionalismus používá ve smyslu formulovaném Gellnerem. Národy existují v teritoriálním státu nebo mají ctižádost takový stát ustavovat. Na rozdíl od Gellnera, kromě

---

⁴⁶ Will Kymlicka, "The Politics of Multiculturalism", in *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights* (Oxford: Clarendon Press, 1995), 10-33.

⁴⁷ Reinbert Krol, "Nations, the National State and Cosmopolitanism", in *Germany's Conscience: Friedrich Meinecke: Champion of German Historicism*. (Bielefeld: transcript Verlag, 2021), 53-55, <https://doi.org/10.1515/9783839451359> (staženo 17. listopadu 2021).

⁴⁸ Heywood, *Politologie*, 130.

⁴⁹ Ernest Gellner, *Nations and Nationalism* (Ithaca: Cornell University Press, 1983), 1-7, 30, 55.

⁵⁰ John A. Hall, "Nationalisms: Classified and Explained", *Czech Sociological Review* 31, č. 2 (1. dubna 1995): 149-68, <https://doi.org/10.13060/00380288.1995.31.2.05> (staženo 28. listopadu 2021).

konstrukce národu shora, poukazuje na nutnost doplnění o chápání identifikace mas s národem zdola nahoru. Národ je tak dvojitý fenomén složený z prvků konstruovaných shora a společenského charakteru zdola.⁵¹ Azar Gat přijímá definici národa Ernesta Gellnera jako přibližnou shodu mezi kulturou či etnikem a státem. Etnické skupiny spojuje pocit příbuznosti se smyslem pro kulturní odlišnost. S odvoláním na sociobiologické principy Gat tvrdí, že lidé dávají přednost příbuzným před cizími lidmi. Národy tedy mají základ v lidské přirozenosti a nabývají formou politické etnicity, která vzniká, když hranice etnické skupiny zhruba odpovídají hranicím státu. Rozlišuje mezi národem jako společenstvím a nacionalismem jako ideologií. Souhlasí s modernisty, že nacionalismus jako hlavní legitimizační masová ideologie je převážně moderní, nicméně nacionalismus jako silný lidový sentiment s velkým politickým významem byl výrazným rysem i předmoderních dějin.⁵²

1.2 Decentralizace

Decentralizace je důležitý pojem k pochopení regionální úrovně. Původně vychází z federalismu, jakožto formy víceúrovňového vládnutí, v níž je suverenita sdílená a tedy sehrává důležitou roli v procesu politického rozhodování. V moderní Evropě jsou země rozděleny do menších celků, na jejichž úrovních jsou vytvářeny instituce, na které jsou delegovány pravomoci z centrální vlády.⁵³ U jednotlivých států existuje značná diverzita. Odlišnosti jsou zakotveny v ústavním rámci, který stanovuje postavení nižších jednotek, jejich míru autonomie, správní pravomoci, ekonomické a politické pravomoci. Současně se lze setkat s tím, že i v rámci jedné země mají jednotlivé regiony různá postavení, pravomoci a míry nezávislosti.⁵⁴

Chceme-li definovat decentralizaci v nejobecnějším smyslu, jedná se o procesy přenášení pravomocí z centra na nižší státní úrovně. Hlavním motivem decentralizace je zlepšení komunikace politické reprezentace, posílení ekonomického růstu a snah o jazykové, etnické, teritoriální či jiné odlišení regionu.⁵⁵ V rámci odborných debat a publikací je pojem decentralizace používán k označení často rozdílných procesů. Ty lze rozdělit na decentralizaci politickou, administrativní dekoncentraci a devoluci.

Politická decentralizace označuje přenos politické zodpovědnosti z centra směrem dolů.

---

⁵¹ Eric J. Hobsbawm, *Nations and Nationalism since 1780 : Programme, Myth, Reality* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990), 5-13.

⁵² Gat a Jakobson, "Introduction: Is Nationalism Recent and Superficial?", 1–26.

⁵³ Blanka Říchová et al., *Analýza politiky a političtí aktéři : možnosti a limity aplikace teorií v příkladech* (Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2015), 123-124.

⁵⁴ Kamil Švec, "Stát a Moc," 85-87.

⁵⁵ Blanka Říchová a Vlastimil Fiala, "Decentralizační trendy v současné západní Evropě," in *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace* (Olomouc - Praha: Moneta FM, 2002), 9.

Tento proces přenášení pravomocí může vést až ke vzniku regionálního státu, je však doplněn o administrativní dekoncentraci. Na nižších úrovních politického systému tak vznikají instituce zastupovány politickými reprezentacemi a nižšími stupni byrokracie, které se na základě přenesených pravomocí podílejí na formulování a implementaci veřejných politik.⁵⁶

Od politické decentralizace lze odlišit administrativní dekoncentraci. Dekoncentrace je nejslabší forma decentralizace a tradičně označuje přenesení výhradně administrativních pravomocí z vyšší úrovně vlády na nižší. Nedochozí však k přenosu pravomocí. Administrativní dekoncentrace je podstatná pro porozumění role a vlivu byrokracie. Jinými slovy centrální vláda přidělí administrativní kompetence regionu, ale ponechá si ve své moci činit politická rozhodnutí.⁵⁷

Třetím typem je devoluce. Definice pojmu devoluce je sporná. Michael Keating, jeden z předních odborníků na dané téma, jej používá pro označení přenosu pravomocí z centra směrem nahoru k mezinárodním organizacím, ale i směrem dolů k nižším územním celkům. Pojem devoluce je spojován především se Spojeným královstvím, kde termín devoluce obecně označuje proces decentralizace, který nabyl na intenzitě po nástupu Tonyho Blaira do funkce premiéra v roce 1997. Na základě britského případu je pak devoluce procesem převodu kompetencí z vyšší jednotky na nižší. Vyznačuje se třemi základními prvky: 1. přeneseny jsou pravomoci původně patřící centrálním ministerstvům a parlamentu; 2. přenesené pravomoci se převádí na podřízené, volené orgány; 3. volený orgán je geograficky definován.⁵⁸

Russel Deacon dělí devoluci na základě typu přenesených pravomocí na: 1. exekutivní devoluci, v jejímž rámci mohou regionální vlády rozhodovat ve vymezených oblastech, ale nemohou přijímat nové zákony; 2. legislativní devoluci charakteristickou možností přijímat primární legislativu; a 3. administrativní devoluci, kde jsou na regiony přeneseny pouze přesně definované administrativní úkony.⁵⁹

Devoluce je silnější forma přenesení pravomocí oproti dekoncentraci. Při devoluci se převádí jak legislativní, tak exekutivní pravomoci. Výsledkem je vytvoření nových volených orgánů, které jsou podřízeny centru. Centrum si ponechává autoritu zasáhnout, měnit či rušit takové lokální uspořádání. Pouze ústavní garance regionálních vlád může znamenat větší

---

⁵⁶ Říchová, *Analýza politiky a političtí aktéři : možnosti a limity aplikace teorii v příkladech*, 125.

⁵⁷ Kamil Švec, "Stát a Moc", 89-90.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Russell Deacon, *Devolution in Britain Today*, 2nd ed. (Manchester: Manchester University Press, 2006), 11.

prohlubování devoluce a menší ovlivňování ze strany centrální vlády.⁶⁰

Dawn Brancati a Blanka Říchová se věnují také fiskální decentralizaci, kdy vedle politické decentralizace má být paralelně uskutečňována i fiskální decentralizace. Pro porozumění regionální úrovni je nutné sledovat i míru decentralizace v oblasti veřejných financí, protože právě míra finanční nezávislosti určuje i míru nezávislosti regionu. S politickou decentralizací tak postupují i pravomoci zajišťující možnost vlastních zisků, ať už se jedná o daňové příjmy či o podíl na daních, které jsou vybrány celostátně centrální vládou. Také se jedná o zajištění kompetencí na straně výdajové. Na základě tohoto kritéria se stanovují tři možnosti: 1. čím je větší míra decentralizace, tím roste i podíl substátních vlád ve fiskální oblasti; 2. decentralizace veřejných rozpočtů, situace, kdy příjmy substátních jednotek jsou pokrývány dotacemi z centra a objem vlastních finančních prostředků je jen malou částí v celkových příjmech; 3. ponechání pravomoci ve výdajové nebo příjmové politice nezměněné.⁶¹

1.3 Region v rámci víceúrovňové správy

Region je jedním z nejfrekventovanějších termínů užívaných ve společenskovedním a politickém diskurzu, protože regiony tvoří významné historické, politické, ekonomické, sociální a kulturní jednotky, které hrají významnou roli v politickém procesu, jak popisuje Jaroslav Cabada.⁶² Michael Keating společně s J. Loughlinem vyzdvihují nutnost rozlišení při analýze regionů, jelikož regionální společenství je charakterizováno homogenitou v jedné oblasti historie, kultury, geografie, hospodářství a politiky, nebo kombinací těchto charakteristik, což propůjčuje místnímu obyvatelstvu jednotu při sledování společných cílů a zájmů.⁶³

Dle Bořivoje Hnízda studium mezinárodního politického regionalismu přispívá k pochopení politických procesů ve zkoumaném území a může napomoci objasnit příčiny napětí a možnosti secese a nacionalismu konkrétního regionu. „Výrazné politické regiony uvnitř suverénního státu najdeme především tam, kde se zformovala samostatná politická kultura odlišující se od hlavní politické kultury státu. Takto vytvořená politická identita vede

---

⁶⁰ Andrea Čepová, “Decentralizace národních států v západní Evropě (Velká Británie, Španělsko, Francie, Itálie)”, 37.

⁶¹ Říchová, *Analýza politiky a političtí aktéři : možnosti a limity aplikace teorií v příkladech*, 128.; Dawn Brancati, “The Origins and Strengths of Regional Parties”, *British Journal of Political Science* 38, č. 1 (7. prosince 2007): 138, <https://doi.org/10.1017/s0007123408000070> (staženo 10. listopadu 2021).

⁶² Ladislav Cabada, *Evropa regionů* (Plzeň: Aleš Čeněk, 2009), 5-7.

⁶³ Zbyněk Holub, *Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté* (České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007), 61.

často k snahám o politický separatismus”.⁶⁴ Společným rysem pro tyto regiony je také geografický faktor. Regiony najdeme často na periferii státu v menšinovém postavení vůči územnímu politickému centru. Typickým rysem pro evropské vnitrostátní regiony je snaha o omezení své periferní postavení prostřednictvím silnějšího vztahu k centru nadnárodní integrace. Politický regionalismus tak jde ruku v ruce s procesem integračním.⁶⁵

Dle Michaela Keatinga můžeme rozlišit dva základní typy regionů: funkční a prostorový region. Funkční region je územní jednotkou státu a disponuje určitou mírou autonomie. Ta je odvozena od administrativních záměrů a cílů centrální vlády, jakožto jeho zřizovatele. Region ovšem může být vymezen teritoriálně. Prostorový region je kulturní a politická jednotka, odvozená od jazykových, etnických či historických specifik obyvatelstva.⁶⁶ Funkční a prostorový region se mohou překrývat a dle Petera Wagstaffa tomu tak často je. Jedná se tak o území, kterému je pro administrativní účely přidělen status regionu a plní administrativní funkci a zároveň je dáno teritoriem obývaným specifickým obyvatelstvem, vyznačujícím se etnickými, historickými a jazykovými rysy.⁶⁷

Na pojem region pak navazují koncepty regionalizace a regionalismu. Regionalizace označuje situaci, v níž je vytvořena nová úroveň teritoriální organizace a správy státu. Proces je iniciovaný shora dolů, tedy centrální vláda na základě svého uvážení přenesla pravomoci směrem k nižším jednotkám. Dle Vlastimila Fialy a Blanky Říchové je v rámci procesu regionalizace možné jmenovat tři typy určující vztah mezi centrem a regionem: 1. regionalizace bez vytvoření regionálních stupňů (příkladem je Spojené království, v němž mají Skoti, Irové a Velšané své regiony, ovšem ne samotná Anglie); 2. regionální decentralizace (příkladem je Francie, kde regiony získaly stejný statut jako ostatní úrovně); 3. regionalizace politická, označovaná také jako institucionární (na regiony, resp. jejich orgány jsou přeneseny legislativní pravomoci z centra, příkladem je Itálie či Španělsko).⁶⁸

Michael Keating a John Loughlin definovali pouze dva základní typy regionalizace, a to politickou a administrativní, kdy ta politická reflektuje postoupení určitých pravomocí z centrální vlády na vládu regionální (př. Španělsko, Francie, Itálie, Nizozemsko a politická agenda britské vlády), a administrativní, která vznikla díky tlaku Evropské komise za účelem

---

⁶⁴ Bořivoj Hnízdo, *Mezinárodní perspektivy politických regionů* (Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1995), 99.

⁶⁵ *Ibid.*, 99-103.

⁶⁶ Michael Keating a John Loughlin, *The Political Economy of Regionalism* (London ; Portland, Or: Frank Cass, 1997), 17.

⁶⁷ Peter Wagstaff a Quin Joyce, *Regionalism in the European Union* (Exeter, England ; Portland, Or.: Intellect, 1999), 6.

⁶⁸ Říchová a Fiala, “Decentralizační trendy v současné západní Evropě”, 13-14.

implementace strukturálních fondů (př. Řecko, Irsko, Portugalsko).⁶⁹

Regionalismus je oproti tomu pojem, který je definován na základě kultury, jazyka a náboženského či etnického složení obyvatelstva. Je jednotkou, která vyžaduje větší míru autonomie, jelikož obyvatelé, kteří v regionu žijí, usilují o prosazení větší kontroly nad svým regionem, což se mnohdy odráží v požadavku na vytvoření autonomních regionálních institucí. Na rozdíl od regionalizace je tak iniciativa o větší samostatnost na straně obyvatel.⁷⁰

1.4 Definice secese

Dle Michaela Keatinga secesionistická regionální hnutí přijímají jazyk nacionalistů v kontextu požadavku svrchovanosti, tedy původní autoritu, která není odvozena od státu.⁷¹ Pojem secese má své kořeny v latinském výrazu *secede*, které znamená vzdálit se z nějakého místa. Aleksandar Pavkovič a Peter Radan uvádějí obvyklé chápání secese jako „formální vystoupení z aliance, federace, politické nebo náboženské organizace a podobně.“ Sami ovšem používají termín v užším slova smyslu, který se omezuje na kontext vytváření nových států. Secesi tedy definují jako „vytvoření nového státu odnětím území a jeho obyvatel, kde toto území bylo dříve součástí existujícího státu.“⁷² Dále odhalují základní prvky všech secesí, kam patří: ohraničené území v rámci existujícího státu, obyvatelstvo na tomto území a politické hnutí zaměřené (a podporované) tím obyvatelstvem, které vyhlásilo nezávislost nového státu založeného na tomto území a pokusilo se získat uznání této nezávislosti jinými státy a mezinárodními organizacemi.⁷³

Allen Buchanan dělí motivy secese na skupiny. První vychází z teorie revoluce na základě vystavení skupin obyvatel nespravedlnostem a křivdám ze strany státu nebo při násilném zabrání území. Druhá skupina cílí na kulturní, etnickou, jazykovou a historicky propojenou skupinu obyvatel. Třetí pak demonstruje svobodnou politickou volbu většinové části obyvatelstva dané oblasti ve vytvoření vlastního nezávislého státu.⁷⁴ Allen Buchanan také tvrdí, že je chyba definovat secesi pouze v kontextu odtržení od států. Může jít o druh odtržení při neporušení územní celistvosti státu (př. ustavení kantonu). Ve stejném duchu pak

---

⁶⁹ Keating a Loughlin, *The Political Economy of Regionalism*, 41.

⁷⁰ Říchová a Fiala, „Decentralizační trendy v současné západní Evropě“, 15-19.

⁷¹ Keating, „Europe as a Multilevel Federation“, 615–32.; Keating, „Brexit and the Nations“, 167–76.

⁷² Aleksandar Pavkovič a Peter Radan, *Creating New States : Theory and Practice of Secession / Monograph*. (Aldershot, Hampshire, England ; Burlington, Vt: Ashgate, 2011), 5.

⁷³ *Ibid.*, 36.

⁷⁴ Allen Buchanan, „Theories of Secession“, *Philosophy & Public Affairs* 26, č. 1 (1997): 31–61, <https://www.jstor.org/stable/2961910> (staženo 10. ledna 2021).

I lze uvažovat i o vystoupení státu z politického svazku více suverénních států.⁷⁵ Tuto myšlenku rozvíjí Michael Keating, který říká, že po většinu dvacátého století politologové předpokládali, že národní požadavek nebo nárok na sebeurčení se týká samostatného státu. Nyní se však uznává, že státnost je pouze jedním možným výsledkem vnitrostátního nároku. Ve skutečnosti přehled požadavků nacionalistických hnutí ve vyspělých zemích v posledních letech ukazuje, že požadavek na okamžitou státnost je spíše výjimkou než pravidlem.⁷⁶

Allen Buchanan dále vymezuje secesi vůči jiným formám opozice proti politické autoritě státu – revoluci a emigraci. Na rozdíl od revolucionáře není primárním cílem secesionisty svrhnout stávající vládu ani provést zásadní ústavní, ekonomické nebo sociálně-politické změny ve stávajícím státě. Secesionista si přeje omezit jurisdikci daného státu tak, aby nezahrnovala právě jeho skupinu obyvatel a území. Dalším způsobem, jakým se lze z jurisdikce státu vymanit je emigrace. Prostřednictvím skupinové emigrace se na rozdíl od secese nezahrnuje zpochybnění územních nároků státu, ale pouze její autority. Z toho vyplývá, že secese je přerušování politického závazku, ale také platný nárok na území.⁷⁷

John R. Wood stanovuje pět předpokladů, které jsou univerzálně nutné před začátkem procesu secese. Jedná se o geografické předpoklady, tedy existenci oddělitelného území, které obsahuje obyvatelstvo, jehož většina má secesionistické smýšlení. Rozhodujícím faktorem je, zda lze území oddělit od většího státu, aniž by došlo k nepřijatelnému poškození vojenské bezpečnosti jeho nebo odtrženého území, přístupu na trhy a přístupu k přírodním zdrojům. Pokud se secesionistická skupina vyskytuje na území více států, je poměrně malá šance na úspěch secese, jelikož je vystavena většímu počtu úředních vlád, které se odtržení budou snažit zabránit. Dále to jsou sociální předpoklady, kdy pocit skupinového odcizení vyplývající z kulturní hegemony vytváří vědomí etnicity, která přináší pocit odlišnosti skupiny. Tento pocit etnicity a pocit vzájemné skupinové solidarity je výchozím bodem pro secesionistické odcizení. V rámci modernizace bývají pro secesi i ekonomické předpoklady motivem pro odcizení, nelze ovšem brát ekonomický faktor jako jasné vodítko pro secesi. Mezi přední politické předpoklady secese patří pokles nebo absence legitimacy politického systému v očích potenciálních secesionistů. K tomu dochází především v období sociální nebo ekonomické nerovnováhy, kdy stát není schopen zajistit pocit skupinové identity, nebo nedokáže zajistit

---

⁷⁵ Přemysl Rosůlek, *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici* (Brno: Barrister & Principal, 2014), 20.

⁷⁶ Michael Keating, "Rethinking Sovereignty. Independence-Lite, Devolutionmax and National Accommodation", *Revista d'Estudis Autònoms I Federals*, č. 16 (1. října 2012): 9–29, <https://doaj.org/article/f0579d71c26f492286e56e3fe7204d2c> (staženo 12. ledna 2021).

⁷⁷ Allen Buchanan, "Toward a Theory of Secession", *Ethics* 101, č. 2 (leden 1991): 322–327, <https://doi.org/10.1086/293291> (staženo 5. listopadu 2021).

bezpečnost či minimální blahobyt pro své občany. Jako poslední Wood zmiňuje psychologické předpoklady. Jsou to subjektivní jevy jako frustrace, pocit odcizení, absence loajality, pocit hrozby, které jsou tím, co povzbuzuje všechny ostatní předpoklady secese.⁷⁸

Přemysl Rosůlek přidává předpoklad ustavení politického hnutí v politickém systému, které je založeno secesionisty v důsledku deficitu ve vztahu mezi centrem a periferií. Politické hnutí je definované zpravidla kulturně či teritoriálně a je podporované většinou obyvatel potenciálně secesionistického regionu. Vyslovuje záměr ustavit vlastní stát na konkrétním území s argumentem oprávněného nároku na tento politický akt. V úspěšném případě secese je na území regionu vyhlášena nezávislost a ustanoveny mocenské orgány nového státu. Podmínkou je i plnohodnotné uznání od existujících států, mezinárodních organizací i od státu, od něhož se skupina i s územím vyňala.⁷⁹

1.5 Regionální a etnické strany

Studium regionální stranické politiky představuje specifickou, avšak neodmyslitelnou součást výzkumu politických stran a stranických systémů. Politologický zájem o regionální stranické aktéry zaznamenal v minulosti značné výkyvy.⁸⁰ Výzkum regionálních a etnických stran byl v evropské politologii dlouhou dobu považován za okrajový. Důvodem byl vcelku malý politický význam těchto stran. Tento přístup se začal měnit až na počátku devadesátých let 20. století, především díky expanzi severoitalských lig (Lombardská liga a Liga severu).⁸¹ Rostoucí zájem o výzkum regionálních stran přinesl širokou škálu názvů a různorodé pohledy autorů na definici těchto stran.

Pokud použijeme Giovanni Sartoriho standardy, regionální a etnické strany jsou relevantní pro stranický systém, ať už jde o volební sílu, koaliční potenciál nebo potenciál vydírání.⁸² Politické strany jsou napříč Evropou spojovány do spřízněných skupin na základě jejich podobnosti ideově programového profilu, které se nazývají stranické rodiny. V rámci pravolevého členění politického spektra lze identifikovat stranické rodiny. Co se týká regionálních a etnických stran, tak někteří autoři odmítají vytvoření specifické stranické rodiny pro tento typ stran. Peter Mair a Cas Mudde spatřují nemožné zařadit regionální

⁷⁸ John R. Wood, "Secession: A Comparative Analytical Framework", *Canadian Journal of Political Science* 14, č. 1 (březen 1981): 109-120, <https://doi.org/10.1017/s000842390003537x> (staženo 6. listopadu 2021).

⁷⁹ Rosůlek, *Politický secesionismus & etické teorie : Allen Buchanan a jeho kritici*, 53.

⁸⁰ Maxmilián Strmiska, "Regionální stranické soustavy, teritoriální pluralismus a výzkum stranických systémů", *Politologický časopis* XI, č. 2 (2004): 123-33, <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=3157> (staženo 7. listopadu 2021).

⁸¹ Maxmilián Strmiska, *Regionální strany a stranické systémy : Španělsko, Itálie, Velké Británie a Severní Irsko* (Brno: Cdk, 1999), 5-8.

⁸² Giovanni Sartori, *Strany a stranické systémy: schéma pro analýzu* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005), 125-128.

a subnárodní strany do jedné stranické rodiny. Argumentují, že tyto strany jsou velmi různorodou ideologickou skupinou, která sdružuje strany ze všech stranických rodin.⁸³ Pokud je hlavní podmínka třídění politických rodin dle pravé a levé dimenze, je dle Eve Hepburn problematické toto rozčlenění pro regionální strany. Pro toto dělení je nutné mít ideologickou soudržnost. Pro tyto strany je však jediný společný jmenovatel vymezení vůči ostatním politickým stranám a s ním spojená určitá forma autonomie pro dané území.⁸⁴ Tyto myšlenky doplňuje i Lubomír Kopeček. V rámci socioekonomického členění politického spektra také vyčleňuje regionální a etnické strany, obecně na pravolevé ose těžce zařaditelné. Definiuje regionální a etnické strany jako takové, pro které je podstatná obrana určitého regionu, etnika nebo obojího. Jedná se o typický příklad střetu mezi centrem a periferií. Cílem takovéto strany může být získání většího stupně autonomie, federalizace národního státu nebo plná nezávislost. Právě cíl strany determinuje její chování více než socioekonomické dělení.⁸⁵

Dle Dawn Brancati vznikají regionální strany jako prostředek zlepšující demokracii tím, že zastupují skupiny jinak nedostatečně zastoupené státem. Posilují etnickou a regionální identitu a kladou na státy silné požadavky v otázce autonomie nebo nezávislosti. Tyto strany často zvyšují nestabilitu vlády a podporují etnické konflikty a secesionismus. Jinými slovy regionální strany vznikají na základě regionálně založeného sociálního štěpení.⁸⁶

Ačkoliv se vědci v definicích regionálních a etnických stran shodují na důležitosti územní politiky, při volbě názvů vládne zmatek v terminologii. Dle Dawn Brancati a Maxmiliána Strmiska nelze zaměňovat regionální strany a strany etického charakteru. Pro regionální stranu je teritoriální regionální aspekt, tedy vazba k teritoriálně vymezenému společenství, zásadní. Naopak etnický aspekt nemá pro formaci regionální strany velký význam.⁸⁷ Strmiska definuje regionální stranu jako „formaci s regionálně ohraničenou voličskou základnou a mobilizačními zdroji, reprezentující sub-státní, regionální společenství zájmů, jež funkce politické strany v plné míře vykonávají v regionálně definovaném operačním prostoru“.⁸⁸

Ústřední roli tedy hraje teritoriální aspekt, avšak etnické strany mohou, ale nemusí být stranami regionálními a naopak. Z toho vyplývá možnost používání označení etnoregionální

---

⁸³ Peter Mair a Cas Mudde, “The Party Family and Its Study”, *Annual Review of Political Science* 1, č. 1 (1998): 211–29, <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.1.1.211> (staženo 10. listopadu 2021).

⁸⁴ Hepburn, “Introduction: Re-Conceptualizing Sub-State Mobilization”, 481.

⁸⁵ Lubomír Kopeček, “Politické strany a stranické systémy ve srovnávací a teoretické perspektivě”, in *Politické strany moderní Evropy* (Praha: Portál, 2005), 31,39.

⁸⁶ Brancati, “The Origins and Strengths of Regional Parties”, 135.

⁸⁷ Ibid.; Strmiska, *Regionální strany a stranické systémy: Španělsko, Itálie, Velké Británie a Severní Irsko*, 11.

⁸⁸ Ibid.

strany.⁸⁹ K tomuto názvosloví se přiklánějí například autoři Huri Türsan, Lieven De Winter, Jorge P. Gordin a Régis Dandoy a Ferdinand Müller-Rommel.

Huri Türsan a Lieven De Winter přijímají definici etnoregionalistických stran založenou na dvou společných jmenovatelích, které je spojují, a kterými jsou „subnárodní územní hranice“ a „exkluzivní skupinová identita“. Etnicitu chápou jako vzájemné pouto společenství, které se následně může stát základem pro kolektivní jednání a je nezbytnou podmínkou etnoregionalismu.⁹⁰ Jorge P. Gordin definuje etnoregionální strany jako strany, které se objevují díky přetrvávání oddělené a odlišné etnické identity spojené s konkrétním územím.⁹¹ Régis Dandoy rozumí termínu jako sloučení dvou hlavních dimenzí – etnicity a regionalismu.⁹² Ferdinand Müller-Rommel definuje etnoregionalistické strany jako geograficky koncentrované periferní menšiny, které zpochybňují uspořádání národního státu tím, že požadují uznání jejich kulturní identity.⁹³

1.5.1 Typologie regionálních a etnických stran

Autoři tradiční literatury se neshodují ani v oblasti typologie regionálních stran. Lieven De Winter předkládá v publikaci *Regionalist parties in Western Europe* souhrn typologizace těchto stran.⁹⁴

Pro De Wintera je definičním znakem programů etnoregionalistických stran jejich požadavek na politickou reorganizaci stávající národní mocenské struktury na nějaký druh samosprávy. Takováto definice odlišuje tento typ stran od jiných stranických rodin. Typ samosprávy se ovšem u jednotlivých regionálních a etnických stran liší. De Winter je klasifikuje ve vzestupném pořadí dle míry radikalizace. Do první kategorie patří typy stran, které požadují nikoli nezávislost, ale pouze větší samosprávu. Do této kategorie patří protekcionistické strany, strany autonomistické a strany národně-federalistické. Protekcionistické strany tvrdí, že segment populace, který zastupují, má jedinečný charakter. Požadují tedy od centra, aby byla přijata opatření, která mohou zaručit zachování a rozvoj kulturní identity v rámci stávajícího stavu. Nároky obvykle zahrnují uznání regionálního jazyka jako oficiálního jazyka regionu a zastavení nebo dokonce zvrácení sociální

⁸⁹ Strmiska, „Regionální stranické soustavy, teritoriální pluralismus a výzkum stranických systémů“, 125.

⁹⁰ Lieven De Winter a Huri Türsan, *Regionalist Parties in Western Europe* (London: Routledge, 1998), 5.

⁹¹ Jorge P. Gordin, „The Electoral Fate of Ethnoregionalist Parties in Western Europe: A Boolean Test of Extant Explanations“, *Scandinavian Political Studies* 24, č. 2 (červen 2001): 150, <https://doi.org/10.1111/1467-9477.00051>, (staženo 12. listopadu 2021).

⁹² Régis Dandoy, „Ethno-Regionalist Parties in Europe: A Typology“, *Perspectives on Federalism*, 2, č. 2 (2010): 196, http://www.on-federalism.eu/attachments/074_download.pdf (staženo 12. listopadu 2021).

⁹³ Ferdinand Müller-Rommel, „Ethnoregionalist Parties in Western Europe: Theoretical Considerations and Framework of Analysis“, in *Regionalist Parties in Western Europe* (London: Routledge, 1998), 19.

⁹⁴ De Winter a Türsan, *Regionalist Parties in Western Europe*.

diskriminace z jazykových důvodů. Autonomistické strany akceptují sdílení moci mezi stávající ústřední vládou a svým regionem za předpokladu, že se s nimi zachází jinak než s ostatními územními jednotkami ve státě. V rámci autonomního uspořádání jsou určité pravomoci ponechány národnímu státu, a to včetně zahraniční, obranné a měnové politiky. Národně-federalistické strany pak chtějí získat určitý stupeň samosprávy prostřednictvím reorganizace unitárního státu na federální stát.⁹⁵

V druhé kategorii najdeme rozmanitou skupinu stran, které požadují autonomii nebo nezávislost pro svůj region. De Winter poukazuje na to, že decentralizační proces EU skrývá značně odlišné možnosti, což umožňuje několika stranám zůstat nejednoznačné v otázce separatismu a dále dělí tyto strany na independentistické a iredentistické. Požadavkem independentistické strany je zejména snaha o plnou nezávislost regionu, který reprezentují. Tohoto cíle chtějí dosáhnout buď v rámci federální „Evropy regionů“, v rámci mezivládní Evropské unie, nebo mimo ni. Iredentistické strany nejen usilují o odtržení od státu ke kterému patří, ale také upřednostňují připojení svého regionu k jinému národnímu státu s podobnou kulturní identitou. Tato strategie je proto spíše možná jen pro menšiny v pohraničních oblastech s historickými vazbami na hraniční stát.⁹⁶

Požadavky na určitý druh samosprávy tvoří určující charakteristiku ideového vymezení stran, tj. toho, co je odlišuje od ostatních stranických rodin. Dle De Wintera však nelze zařadit žádnou ze stran do jedné z těchto kategorií na pevném, trvalém základě, jelikož se jejich umírněnost či radikálnost požadavků na centrum může měnit. Dále tyto regionální strany mohou v rámci zaujímání širšího volebního okruhu rozšířit okruh politických otázek. Na základě tohoto názoru De Winter poukazuje na sekundární charakteristiky těchto stran jako je pravolevé kontinuum a postoj stran k evropské integraci.⁹⁷

Například Maxmilián Strmiska přidává i zkoumání regionálních stran na základě jejich vzniku, které chápe jako odrazový můstek k žádoucí definici regionálních stran. „Je například zřejmé, že k regionální straně lze dospět různým způsobem, a že curriculum těchto stran hraje nezanedbatelnou roli při vysvětlování jejich vlastností a s těmito vlastnostmi souvisejícího postavení a role (popřípadě souboru rolí) daných stran v příslušném stranicko-politickém systému či systémech“.⁹⁸

---

⁹⁵ Lieven De Winter, “Conclusion: A Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties”, in *Regionalist Parties in Western Europe* (London: Routledge, 1998), 205.

⁹⁶ Ibid., 207.

⁹⁷ Ibid., 208.

⁹⁸ Strmiska, “Regionální stranické soustavy, teritoriální pluralismus a výzkum stranických systémů”, 126.

1.6 Skotský politický nacionalismus jako předmět výzkumu

Nacionalistická ideologie SNP a její snahy o nezávislost Skotska patří mezi nejvýznamnější případy secesionismu v Evropě. Situace Skotska je ukázkovým příkladem oblasti, kde se spojuje národní identita, stranická politika a nacionalismus.⁹⁹ Pro účely této práce je pojetí skotského nacionalismu chápáno v kontextu moderní doby s ohledem na jeho předmoderní období, kdy Skotsko existovalo jako nezávislé území a který posiluje autentičnost skotského národa. V pojetí skotského nacionalismu je Skotsko národ, který organizuje společnost na základě sdílené identity, historie a kulturní svébytnosti a mezi jehož hlavní charakteristiky patří skotské občanství založeno na principu teritoria, ne původu, sociálnědemokratická ideologie a pozitivní přístup k migraci a EU.

V rámci státního uspořádání Spojeného království, je Spojené království stát a Skotsko je národ. Skotští občané mají plné občanství a zákonná práva shodná s anglickými občany, obě skupiny jsou ovšem vystaveny formám identitární jinakosti, která se v současném Skotsku prohlubuje.¹⁰⁰ Skotsko má jasně definované území již od 14. století, které je všeobecně uznáváno. Skotský národ je proto determinován stálým územím, svými národními institucemi a vlastní historií. Mezi faktory, které formují Skotskou národní identitu odlišnou od zbytku Spojeného království patří instituce jako je skotská církev, samostatný právní systém, vzdělávací systém a vlastní parlament.¹⁰¹ Forma skotské národní identity je v drtivé většině spíše občanská než etnická, jelikož příslušnost ke skotskému národu je podmíněna osobní volbou. Teritorium je hlavním znakem národní identity. Pokud se někdo rozhodne stát se Skotem a má bydliště ve Skotsku, může se stát členem národa bez ohledu na místo narození, rasu nebo vyznání.¹⁰²

Pokud jde o zavádění a rozšiřování regionální autonomie, lze rozlišovat mezi dvěma dynamikami – regionalizací, procesu decentralizace shora dolů a regionalismu, reakcí centra na regionální požadavky, tedy proces směřující zdola nahoru. Dynamika zdola nahoru, kdy si regiony samy nárokují odlišnosti a na tomto základu se zasazují o určitý autonomní status, je dynamika, která se začala objevovat ve Skotsku od 60. let 20. století se vzrůstající popularitou SNP. Tyto snahy vyústily v referendum v roce 1979, jehož výsledek znamenal decentralizaci a vznik autonomních institucí – skotského parlamentu a skotské vlády, čímž začalo vytváření

---

⁹⁹ Murray a Soule, „The Changing Sense of Scotland: The Political Employment of National Identity”, 38–61.

¹⁰⁰ Atsuko Ichijo, *Scottish Nationalism and the Idea of Europe: Concepts of Europe and the Nation* (London: Frank Cass, 2004), 18.

¹⁰¹ Peter Lynch, *SNP : The History of the Scottish National Party* (Cardiff: Welsh Academic Press, 2013), 4-5.

¹⁰² Murray a Soule, “(Re)Describing Scottish National Identity”, 139–54.

devoluční vlády.¹⁰³ Díky decentralizaci se Skotsko stalo funkčním regionem, jelikož začalo disponovat určitou mírou autonomie, která je odvozena od centrální vlády. Skotsko je i prostorovým regionem, neboť bylo vždy územně jednoznačně definováno a má nepochybně samostatnou národní identitu, kterou vyjadřuje řada kulturních rysů jako je jazyk, náboženství a orientace na Evropu.¹⁰⁴

Pro pochopení politické rétoriky ve vztahu k mobilizaci ve prospěch nezávislosti je důležitý proces decentralizace, který změnil povahu státu. Důležité oblasti veřejné politiky, které ovlivňují každodenní život lidí žijících ve Skotsku, začaly být realizovány prostřednictvím skotských institucí, což přispívalo k pocitu, že Skotsko zůstává svébytnou entitou.¹⁰⁵ Decentralizace v případě Spojeného království je označována pojmem devoluce, díky své specifické povaze přesunu pravomocí na Skotsko, Wales a Severní Irsko, jejichž legislativní orgány mají jiné postavení jak ve vztahu k centru, tak k danému regionu.¹⁰⁶ Od přijetí devoluce se pro Spojené království začal používat pojem unijní stát, který odkazoval na rozdílnost jednotlivých regionů, z nichž každý má jiné historické dědictví.¹⁰⁷

Pro následnou analýzu volebních programů SNP je nutné nastínit současný ústavní a politický stav podle podmínek decentralizace provedené v roce 1999. Skotský parlament existuje jako nová a obnovená instituce zároveň.¹⁰⁸ Zákon o Skotsku z roku 1998 definuje pravomoci skotského parlamentu. Oblasti nejsou v zákonu explicitně stanoveny. Skotský parlament je v podstatě schopen vydávat zákony v jakékoli oblasti, kromě vyhrazených oblastí, které zůstávají v kompetenci Westminstereskému parlamentu.¹⁰⁹ Vláda Spojeného království však může měnit pravomoci skotského parlamentu nebo skotských ministrů.¹¹⁰ Od roku 1999 se však vláda Spojeného království řídí úmluvou známou jako Sewelova úmluva, podle níž parlament Spojeného království obvykle nepřijímá zákony týkající se

---

¹⁰³ Andreas Rahmatian, "Scottish Independence: The Romantic Game", in *European Regions: Perspectives, Trends and Developments in the 21st Century*, ed. Elisabeth Donat, Sarah Meyer, and Gabriele Abels (Bielefeld: transcript Verlag, 2020), 99–116, <https://doi.org/10.1515/9783839450697-007> (staženo 29. dubna 2022).

¹⁰⁴ Rahmatian, "Scottish Independence: The Romantic Game", 106-107.

¹⁰⁵ Dardanelli a Mitchell, "An Independent Scotland? The Scottish National Party's Bid for Independence and Its Prospects", 88–105.

¹⁰⁶ Blanka Říhová, *Úvod do současné politologie : srovnávací analýza demokratických politických systémů* (Praha: Portál, 2002), 192.

¹⁰⁷ James Mitchell, *Devolution in the UK* (Manchester: Manchester University Press, 2011), 6.

¹⁰⁸ V roce 1707 byly na základě Smlouvy o unii začleněny doposud samostatný a anglický parlament do jediného parlamentu Velké Británie.

¹⁰⁹ Deacon, *Devolution in Britain Today*, 76.; Přenesené záležitosti zahrnují: zdravotnictví a sociální práce, vzdělávání a odborná příprava, místní správa a bydlení, spravedlnost a policie, zemědělství, lesnictví a rybolov, životní prostředí, cestovní ruch, sport a kulturní dědictví, hospodářský rozvoj a vnitřní doprava.

¹¹⁰ The National Archives, "Scotland Act 1998", [Legislation.gov.uk](https://www.legislation.gov.uk), naposledy upravené 23. května 2016, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/46/section/28> (staženo 17. března 2022).

decentralizovaných záležitostí bez souhlasu decentralizovaných zákonodárných orgánů.¹¹¹

Zatímco devoluce vedla k velkým změnám v politických vztazích, fiskální vztahy zůstaly v podstatě nezměněny. Ministerstvo financí Spojeného království používá Barnettův vzorec k výpočtu ročních blokových grantů pro skotskou vládu pro veřejné služby, které jsou přeneseny. V oblasti zdanění má skotský parlament, dle zákona o Skotsku z roku 2012 pravomoc stanovit skotskou sazbu daně z příjmu. Zákon také přenesl pravomoci zvyšovat daně z pozemkových transakcí a z ukládání odpadů na skládky.¹¹² Další přenesení pravomocí na skotský parlament se promítlo v zákonu o Skotsku z roku 2016. Mezi tyto pravomoci patří další pravomoci v oblasti daně z příjmů, včetně pravomoci stanovovat sazby a pásma, daň z přidané hodnoty, některé dávky sociálního zabezpečení, zavedení nové skotské daně z letecké přepravy cestujících ze skotských letišť, zavedení nové skotské daně z komerční těžby kameniva a oblast zahrnující pokuty a propadnutí majetku.¹¹³

Ve Skotském parlamentu dominuje po mimořádně dlouhé období SNP, strana, pro kterou je devoluce mezistupněm na cestě k nezávislosti a která nyní tvoří skotskou vládu po více než polovinu existence Holyroodu.¹¹⁴ Historie, kultura, tradice a další aspekty národní identity jsou důležité pro skotský nacionalismus v nejširším slova smyslu a zajistily základ pro odlišnost, kterou se snaží SNP v podobě voleb mobilizovat.¹¹⁵ SNP je moderním fenoménem ve skotské politice, který se zaměřuje i na účinné fungování skotské samosprávy a na ekonomické zlepšení. Cílem SNP byla vždy nezávislost, resp. samospráva Skotska s převážně neetnickým postojem. SNP od 60. let přijalo slogan „Skotsko na prvním místě“, který odkazuje na občanskou společnost spíše než na tu etnickou.¹¹⁶ SNP podporuje multikulturalismus a distancuje se od jakéhokoli spojení s nativistickým nacionalismem.¹¹⁷

Při klasifikaci regionálních stran je možné rozlišit dimenzi autonomie-nezávislost, pravolevé kontinuum a jejich vznik. SNP se představuje jako politická strana, která není hnutím za regionální odtržení, ale za obnovení státnosti. Vychází z myšlenky, že základem

---

¹¹¹ Akash Paun et al., “Sewel Convention”, [Instituteforgovernment.org.uk](https://www.instituteforgovernment.org.uk), naposledy upravené 9. února 2022, <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/sewel-convention> (staženo 17. března 2022).

¹¹² HM Revenue & Customs, “Scotland Act 2012”, GOV.UK, naposledy upravené 26. srpna 2015, <https://www.gov.uk/guidance/scotland-act-2012> (staženo 17. března 2022).

¹¹³ Cabinet Secretary for Finance and the Economy, “Scotland Act 2012 and 2016: Annual Implementation Report 2021”, gov.scot, naposledy upravené 21. března 2021, <https://www.gov.scot/publications/scotland-act-2012-2016-annual-implementation-report-2021/pages/1/> (staženo 17. března 2022).

¹¹⁴ Gerry Hassan, *The Story of the Scottish Parliament : The First Two Decades Explained* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2019), 32-75.

¹¹⁵ Lynch, *SNP : The History of the Scottish National Party*, 4-5.

¹¹⁶ *Ibid.*, 5-6.

¹¹⁷ James Mitchell, “The Meaning of Independence”, in *A Nation Changed? The SNP and Scotland Ten Years On*, ed. Gerry Hassan and Simon Barrow (Glasgow: Luath Press Ltd, 2017), 502-3.

Spojeného království je smlouva o unii mezi dvěma starobylými suverénními státy.¹¹⁸ Dle typologie De Wintera spadá SNP mezi independentistické strany. SNP vznikla jako politická strana v roce 1934 spojením stran Národní strany Skotska a Skotské strany.¹¹⁹ Až od 60. let, kdy SNP s jistotou nabyla charakteristik volební strany, také přijala jasnější politiku s levostředovým profilem a oddaností k sociálně demokratickému programu. Sociální politika se stala silným nástrojem strany, který podněcuje budování národa jako kolektivního rámce napříč jinak rozdělenými sociálními skupinami.¹²⁰ To straně pomohlo k jejímu volebnímu postavení jako straně antikonzervativní a konkurenční pro labouristy.¹²¹

1.7 Výzkumná otázka a metodologie

Současná společensko-politická debata o místě a roli Skotska ve Spojeném království či EU představuje situaci s velmi odlišnými politickými vizemi budoucnosti ze strany Skotska a Spojeného království. Ačkoliv se skotskému parlamentu podařilo dosáhnout významné role, nedosáhl zamýšleného potenciálu vládnoucí strany SNP. Kontextuální, institucionální a politické výzvy nabízejí příležitost přehodnotit, jak by měla a mohla vypadat nová skotská politika.

Ideologie SNP se odráží v konstrukci národních identit na základě tvrzení, že nacionalistické strany mobilizují podporu tím, že apelují na víru v etnickou nebo občanskou jednotu jako organizační princip národa.¹²² Cílem této práce je prostřednictvím tematické analýzy přispět do debaty o hmatatelnosti teorie nacionalismu v rámci ideologie SNP. Hlavní výzkumné otázky lze formulovat do následující podoby: *Jakými tématy je reprezentován skotský nacionalismus ve volebních programech SNP? Je skrze tato témata možné jasně určit vymezení nacionalismu v pojetí SNP?*

Časové vymezení je rámováno na jedné straně rokem 2007, kdy se SNP podařil historický úspěch, když získala nejvíce křesel ve skotském parlamentu a ukončila tak padesátiletou nadvládu labouristů ve Skotsku a rokem 2021, kdy proběhly opět velmi úspěšné parlamentní volby pro SNP a kdy se zároveň Skotsko muselo vypořádat s realitou a následky brexitu, který se odehrál s nevolí Skotska. Toto časové vymezení je také charakteristické

¹¹⁸ Joanna Cherry, “Routes to Independence”, joannacherry.scot, natočeno 27. listopadu 2020, <https://joannacherry.scot/routes-to-independence> (staženo 13. prosince 2021).

¹¹⁹ Lynch, *SNP : The History of the Scottish National Party*, 1-21.

¹²⁰ Alex Law a Gerry Mooney, “Devolution in a ‘Stateless Nation’: Nation-Building and Social Policy in Scotland”, *Social Policy & Administration* 46, č. 2 (7. února 2012): 161–77, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2011.00829.x> (staženo 12. prosince 2021).

¹²¹ Ibid.

¹²² Robin Mathias Engström, “The Scottish Independence Referendum and the Myth of Successful Small States”, *Linguistics and the Human Sciences* 12, č. 1 (28. května 2018): 47–66, <https://doi.org/10.1558/lhs.31460>. (staženo 13. března 2022).

velmi významnými událostmi, které se v jednotlivých volebních obdobích odehrály. První volební období (2007-2011) zasáhla globální finanční krize. Pro druhé volební období (2011-2016) si SNP zajistila první většinovou vládu v historii skotského parlamentu, a skotský nacionalismus se dostal na dosah svého konečného cíle, kdy proběhlo neúspěšné referendum o skotské nezávislosti v roce 2014. Pro třetí volební období (2016-2021) vystřídala Alexe Salmonda v pozici předsedy SNP Nicole Sturgeonová. Ta dovedla SNP ke třetímu vítězství ve volbách do skotského parlamentu v řadě, ačkoli strana ztratila naprostou většinu a toto období bylo zasaženo hned v jeho začátku referendem o brexitu, které vyloučilo Skotsko proti jeho vůli z EU. Konec tohoto období pak zasáhla pandemie viru Covid-19, která propukla v březnu v roce 2020.

Diplomová práce vychází z empiricko-analytické tradice moderních společenských věd, která je založena na neutrálním zkoumání jasně definovaných a doložitelných faktů, jejich příčin a následků. Jejím hlavním cílem je tedy dané jevy podrobit analýze.¹²³ Práce bude ke zkoumanému problému přistupovat na základě kvalitativní analýzy pomocí metody tematické analýzy.

Tematická analýza je proces identifikace datových vzorců, datových konfigurací a témat v kvalitativních datech.¹²⁴ Braun a Clarke uvádějí, že výhodou tematické analýzy je, že se jedná spíše o metodu analýzy dat než o metodologii. To znamená, že na rozdíl od mnoha kvalitativních metodologií není vázána na konkrétní epistemologickou nebo teoretickou perspektivu. To z ní činí velmi flexibilní metodu a „užitečný výzkumný nástroj, který může potenciálně poskytnout bohatý a podrobný, avšak komplexní popis dat“.¹²⁵

Jak říká Jan Hendl, tematická analýza nemá jasně vymezenou proceduru analýzy dat, díky tomu může čelit důsledkům z hlediska důvěryhodnosti výzkumného procesu.¹²⁶ Ačkoli si je práce vědoma úskalí, které s sebou využití této metody zpracování dat přináší, byla zvolena jako nejvhodnější, vzhledem ke kvalitativní povaze výzkumné otázky, jejímž cílem je identifikovat opakující se témata v datovém korpusu, podrobit je analýze a identifikovat jejich případné vzájemné propojení.

Pro vymezení dat je nutné v tematické analýze definovat pojem *datový korpus*, který označuje všechna data shromážděná pro konkrétní výzkumný projekt. A *datový soubor*, který

---

¹²³ Říchová Blanka, *Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě*, 2nd ed. (Praha: Portál, 2006), 21–22.

¹²⁴ Jan Hendl, *Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace*, 4th ed. (Praha: Portál, 2016), 264.

¹²⁵ Virginia Braun a Victoria Clarke, “Using Thematic Analysis in Psychology”, *Qualitative Research in Psychology* 3, č. 2 (2006): 78, <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa> (staženo 24. dubna 2022).

¹²⁶ Hendl, *Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace*, 264.

označuje všechna data z korpusu, která se používají pro konkrétní analýzu.¹²⁷ Datový korpus pro analýzu se skládá z volebních programů SNP k volbám do Skotského parlamentu v letech 2007, 2011, 2016 a 2021. Tyto dokumenty, tedy regionální volební programy, byly zvoleny na základě své ideologické výpovědi a díky povaze výzkumné otázky zaměřující se na region Skotsko.

Práce se řídí šestikrokovým rámcem Brauna a Clarkea, který nabízí jasný a použitelný rámec pro provádění tematické analýzy.

Tabulka č. 1: Šestifázový rámec Brauna a Clarkea pro provádění tematické analýzy

Fáze 1	Seznámení s daty
Fáze 2	Generování počátečních kódů
Fáze 3	Vyhledání témat
Fáze 4	Přezkoumání témat
Fáze 5	Definování a pojmenování témat
Fáze 6	Vypracování zprávy

První fáze představuje důkladné seznámení se s celým datovým korpusem, tedy pročitání vybraných volebních programů SNP. V této fázi dochází k vytváření poznámek a záznamu prvotních dojmů a myšlenek o tom, co je v datech obsaženo a co je na nich zajímavé. Druhá fáze začíná po seznámení se s daty a s představou o obsahu těchto dat. V této fázi se začnou data smysluplně a systematicky organizovat prostřednictvím počátečního kódování. Kódy identifikují vlastnost dat a redukují data do malých významových částí, které mohou mít podobu slova, slovního spojení, věty či odstavce. Analýza nepředstavuje lineární proces, v průběhu jednotlivých fází se lze dle potřeby pohybovat tam a zpět.

Cílem není kódovat obsah celého souboru dat, ale kódování slouží k identifikaci konkrétních relevantních dat obsažených v korpusu za účelem zodpovězení výzkumné otázky. Kódy a návrh témat sice nebyly předem stanoveny, ale jelikož je práce vedena analytickým zájmem o konkrétní oblast s definovaným teoretickým rámcem, byl datový soubor tvořen deduktivní (teoretickou) analýzou.¹²⁸ Kódování je založeno na teorii, tudíž za relevantní byly považovány takové části textu, které se týkají znaků nacionalismu, pravomocí skotského parlamentu, secesionismu a regionálních stran. Konkrétně jde o znaky:

1. národa – obyvatel vyskytujících se na historickém teritoriu, se kterým její obyvatelé sdílí identitární pouto a společně sdílí stejnou kulturu;

¹²⁷ Braun a Clarke, *Using Thematic Analysis in Psychology*, 78-9.

¹²⁸ *Ibid.*, 86-9.

2. skotské národní identity – znaky kolektivní identity, které jsou charakteristické vyzdvihováním rozdílností mezi *my* a *oni*, a vyznačují se homogenitou v oblasti historie, kultury, geografie, hospodářství a politiky;
3. decentralizace – přesun pravomocí na skotský parlament a požadavky na další rozšíření pravomocí;
4. secesionismu – vyzdvihování nelegitimity stávajícího politického systému a snahy o ustavení vlastního nezávislého státu;
5. regionálních stran – ideové vymezení se strany, postoj k evropské integraci, pravolevá dimenze politiky strany a důležitost územní politiky.

K tvorbě kódů byl využit počítačový program Atlas.ti. Web, který kódování usnadňuje díky organizaci a přehlednosti kódů a dokumentů na rozdíl od kódování v ruce. Prvním krokem byla volba slov jako počátečních kódů. Byly jimi například národ, kultura, evropský rozměr, sociální politika a nezávislost, která rozdělila vybrané části textu do významových skupin. Některé části textu spadaly pod více kódů. Příklad prvotního kódování vypadá následovně:

Tabulka č. 2: Vzor první fáze kódování

Text	Kód
„Jsme odhodláni učinit Skotsko spravedlivějším. Navrhujeme nový Skotský fond budoucnosti, který se zaměří na investice do vytváření a ochrany pracovních míst a na spravedlivější budoucnost našeho národa“. ¹²⁹	národ; sociální politika

Následně došlo k revizi těchto vybraných oblastí textu a došlo k přesnějšímu kódování. Vybraná oblast textu a jeho kódování vypadá například takto:

Tabulka č. 3: Vzor druhé fáze kódování

Text	Kód z první fáze	Kód z druhé fáze
„Předložíme také nový zákon o skotských jazycích, který přijme další opatření na podporu gaelštiny,	kultura	podpora gaelštiny a skotského jazyka prostřednictvím nové legislativy;

¹²⁹ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland* (Edinburgh: Scottish National Party, 2011), 6, chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.andyweightman.com/docs/SNP_Manifesto_2011.pdf (staženo 16. prosince 2021).

bude se týkat skotského jazyka a uzná, že Skotsko je mnohojazyčnou společností. ¹³⁰		uznání Skotska mnohojazyčnou společností
--	--	--

Třetí fáze představuje fázi po zakončení kódování a počátek hledání témat. Téma je charakterizováno svým významem a představuje roztrídění kódů, které jsou významné v souvislosti s položenou výzkumnou otázkou.¹³¹ Jedná se o nasměrování analýzy zpět na širší perspektivu, než jsou kódy. Zahrnuje roztrídění různých kódů do potenciálních témat a shromáždění všech relevantních kódů do zastřešujícího tématu. Jde o proces přemýšlení o vztazích mezi kódy, mezi tématy a mezi různými úrovněmi témat.¹³²

V tomto případě po prozkoumání kódů některé z nich jasně zapadaly do jednoho tématu. Například se vyskytovalo několik kódů, které se týkaly legislativních pravomocí skotského parlamentu a následně byly sloučeny do tématu *více pravomocí pro Skotsko*. Některé počáteční kódy mohou dále tvořit hlavní témata, zatímco jiné mohou tvořit dílčí témata (podtémata).¹³³ Konkrétním příkladem podtématu jsou kódy týkající se skotské kultury či sociální politiky, které byly zařazeny pod hlavní téma s názvem *skotský národ*, jelikož patří mezi znaky skotské národní identity.

Tato fáze je zakončena představou o významu jednotlivých témat a podtémat a jejich souborem. Čtvrtá fáze na toto navazuje a zahrnuje přezkoumání a upřesnění. Některá témata mohou být sloučena do jednoho, jiná je naopak nutné rozdělit. V tomto procesu by mělo platit pravidlo, že „údaje v rámci témat by měly být smysluplně propojeny, zatímco mezi tématy by měly existovat jasné a identifikovatelné rozdíly“. Výsledkem čtvrté fáze je poměrně jasná představa o tom, jaká jsou jednotlivá témata, jak do sebe zapadají a jaký celkový příběh o datech vypovídají.¹³⁴ V této fázi byla například provedena změna v tématech *nezávislé Skotsko a evropský rozměr*, která samostatně příliš nefungovala díky nízkému počtu přiřazených kódů k jednotlivému tématu a nedostatečné odlišnosti témat od sebe. Proto byla sloučena do nového tématu s názvem *nezávislé Skotsko v EU*.

Pátá fáze představuje konečné zpřesnění témat prostřednictvím podrobné analýzy, jejímž cílem je identifikovat podstatu jednotlivých témat a toho, jak zapadá do širšího celku

¹³⁰ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future* (Edinburgh: Scottish National Party, 2021), 68, <https://www.snp.org/manifesto/> (staženo 23. března 2022).

¹³¹ Hendl, *Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace*, 270.

¹³² Braun a Clarke, *Using Thematic Analysis in Psychology*, 89-90.

¹³³ *Ibid.*

¹³⁴ *Ibid.*, 91-2.

ve vztahu k výzkumné otázce.¹³⁵ V této fázi byly kladeny otázky jako: Co téma říká? Jak se ovlivňují podtémata a jak souvisejí s hlavním tématem? Jak spolu témata souvisejí?

Poslední fáze tematické analýzy zahrnuje závěrečnou analýzu a sepsání zprávy, která zprostředkovává data týkající se výzkumné otázky.¹³⁶

---

¹³⁵ Braun a Clarke, *Using Thematic Analysis in Psychology*, 92-3.

¹³⁶ *Ibid.*

2 Tematická analýza: skotský nacionalismus ve volebních programech

Tato kapitola představuje interpretaci tří hlavních témat, která jsou výsledkem tematické analýzy. Analýze byly podrobeny takové části textu volebních programů SNP, které se týkají předem definovaných znaků nacionalismu a regionálních stran. První téma, které bylo z kódů identifikováno, je *skotský národ* a analyzuje, jak SNP pojímá národní sounáležitost, národní identitu a vnímání skotské společnosti a skotského občanství. V rámci něho byla identifikována tři dílčí témata: *sociální politika*, která je spojována s rovnostářstvím, veřejným sektorem a podporou komunitních hodnot, *kultura* odkazující na ochranu skotského kulturního dědictví a *identifikace na mezinárodní scéně* zahrnující oblast inovací, hospodářství, ochrany životního prostředí a postoj k mezinárodnímu míru a spravedlnosti. Druhé téma, *více pravomocí pro Skotsko*, pojednává o obhajobě využití nově nabytých pravomocí a o argumentaci pro ještě větší rozšíření pravomocí. Třetí téma, *nezávislé Skotsko v EU*, které zahrnuje argumentaci skotské nezávislosti a evropský rozměr, který představuje významové linie mezi skotskou nezávislostí a EU.

2.1 Skotský národ

Otázka národního uvědomění ve volebních programech SNP jednoznačně dominuje. Ve svých volebních programech strana promítá vize společnosti a občanství. Mezi ty řadí zdravější, bezpečnější a spravedlivější národ, kterého lze docílit „s naprostou vírou ve Skotsko a jeho schopnosti“, díky které se Skotsko může „začít přibližovat úrovni bohatství a kvality života, které se těší okolní národy“.¹³⁷

Skotsko je prezentováno jako národ, kulturně a politicky uvědomělé společenství, které má velký potenciál do budoucna. Tomu odpovídá i heslo „Skotsko vpřed“ a „Vláda SNP staví Skotsko na první místo“. Nacionalistický argument, že národ by si měl vládnout sám, hraje ve volebním programu z roku 2011 významnou roli. SNP vyzývá voliče k uvědomění Skotské sounáležitosti a vybrání SNP jako vlády, která je skotská a nejlepší pro národ.¹³⁸ V podobném duchu vnímá SNP i pocovidovou obnovu země, která je zobrazena jako národní poslaní. V rámci této obnovy strana apeluje na skotské národní cítění a vyzdvihuje dlouhodobou frustraci nad kontrolou Westminsterské vlády nad Skotskem. Mezi hlavní témata řadí strana apel na hodnoty politického liberalismu jako je svoboda, rovnost a demokracie. Hlas pro SNP ve volbách znamená, dát hlas ve prospěch těchto demokratických principů. Skotská

¹³⁷ SNP, *Manifesto 2007. It's Time* (Edinburgh: Scottish National Party, 2007), 14, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://image.guardian.co.uk/sys-files/Politics/documents/2007/04/12/SNPManifestoprogramme.pdf (staženo 11. prosince 2021).

¹³⁸ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 1.

společnost a skotští lidé jsou zobrazeni jako lidé, kteří pobývají na území Skotska a z toho důvodu mohou nejlépe rozhodovat o tom, jak bude Skotsko spravováno.¹³⁹

SNP hledá inspiraci pro budoucnost nezávislého Skotska u malých evropských zemí jako je Norsko, Island a Irsko, které patří mezi nejbohatší státy světa. „Není pochyb o tom, že Skotsko má lidi, talent a zdroje, aby se jim vyrovnalo“. K zajištění tohoto cíle musí být Skotsko mezi 15 nejkonkurenceschopnějšími zeměmi světa a musí být nejvíce konkurenceschopné mezi ostatními regiony Spojeného království. SNP vychází ze skutečnosti, že ostatní evropské regiony toužící po větší míře autonomie, jako je Bavorsko Katalánsko a Lombardie, jsou hodnoceny výše než zbytek státu. Po vzoru malých evropských států chce také SNP zvýšit počet obyvatel o 3 % pomocí vytvoření nových příležitostí, aby méně Skotů ze země odcházelo, více Skotů se vrátilo a více "nových Skotů" přišlo do Skotska.¹⁴⁰

Přístup k tomu, kdo tvoří skotský národ je formován těmi „pro které je Skotsko domovem“. ¹⁴¹ Při zvyšování počtu obyvatel Skotsko spoléhá na migraci. Národní identita je formována skotskou strategií pro diverzitu a inkluzi zahrnující veřejný sektor. Tato strategie prezentuje „odstranění institucionálních, kulturních a finančních překážek, které vedou k nerovnostem v souvislosti s pohlavím, rasou, náboženstvím, sexuální orientací, zdravotním postižením a sociální mobilitou“. V rámci přístupu k rozmanitosti SNP za její vlády rozšířila volební právo pro volby do skotského parlamentu a místních samospráv na osoby ve věku 16 a 17 let a na všechny cizince s povolením k pobytu, včetně všech osob, kterým byl udělen status uprchlíka.“ Vizi pro další období je rozšířit „právo kandidovat ve volbách na všechny, kdo mají právo volit“, čímž se zajistí větší rozmanitost parlamentu a místní samosprávy. S přístupem k rozmanitosti je spojen přístup k rovnosti ve veřejném sektoru. V praxi to znamená, že veřejné orgány budou poskytovat informace o rozdílech v odměňování žen a mužů, o zdravotním postižení a etnické příslušnosti. V neposlední řadě se do oblasti řadí i přístup k pracovnímu uznání trans a nebinárním osobám a s tím související nezbytné změny zákona o uznávání pohlaví.¹⁴²

SNP prezentuje skotskou společnost a skotské občanství s odkazem na princip rovnosti. Oproti vládě Spojeného království „SNP podporuje psanou ústavu nezávislého Skotska, která by zaručovala práva a svobody občanů a omezovala moc vlády.“ Dalším odkazem na rovnost ve společnosti je vytvoření kampaně „Jedno Skotsko, mnoho kultur“, která vyzdvihuje

---

¹³⁹ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 3-11.

¹⁴⁰ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 18-21.

¹⁴¹ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 72.

¹⁴² *Ibid.*, 32-3.

multikulturní Skotsko. Multikulturalismus, tvoří podstatu vnímání skotského národa na nenativistickém principu, díky kterému bude SNP „pracovat pro všechny obyvatele země bez ohledu na jejich původ a zázemí“.¹⁴³ Mezi další oblasti podporující rovnoprávnost ve společnosti patří i rovnost pro osoby se zdravotním postižením, osoby různé rasy, náboženství, sociálního původu a sexuální orientace, ale také se týká dětí žadatelů o azyl.¹⁴⁴

Propagace a podpora skotského národa je SNP zobrazována v kontextu rozdílného národního vnímání mezi Skoty a Angličany, a především SNP a vládou toryů ve Westminsteru. Ve volebních programech jsou vyzdvihovány tyto rozdíly s odkazem na neschopnost toryů „vybudovat systém, který bude nejlépe fungovat ve skotském kontextu“. Díky této neschopnosti dosáhlo Skotsko „jedné z nejvyšších úrovní příjmové nerovnosti v západní Evropě (...) Nerovnost takového rozsahu je známkou vážného politického a hospodářského selhání“.¹⁴⁵

Vymezení se od Westminsterské ideologie je SNP vnímána jako priorita, která povede k naplnění strategie „Nechte Skotsko vzkvétat“, jež na základě skotských standardů, solidarity a soudržnosti cílí na snížení rozdílů mezi nejbohatšími a nejchudšími částmi Skotska.¹⁴⁶ Vize pro „spravedlivý, rovný a prosperující národ s příležitostmi pro růst a prosperitu“ provází i volební program z roku 2016, který je ve znamení zvyšování produktivity a řešení nerovnosti ve společnosti, jejichž společným jmenovatelem je prosperita národa. V rámci spravedlnosti se SNP zavazuje nadále vystupovat proti nedemokratické Sněmovně lordů a zasazovat se o její zrušení. Mezi vize spravedlivé a rovné společnosti řadí SNP také postoje pro moderní a spravedlivější Skotsko. Sem strana řadí kromě posilování genderové vyváženosti, podpore osob se zdravotním postižením i ukončení diskriminace LGBT osob.¹⁴⁷

Dalším aspektem, jak docílit prosperity národa, jsou silné veřejné služby. Daňový plán strany má za cíl zajistit další investice do veřejných služeb, čímž budou zajištěny rodinné příjmy, které řeší nerovnost a nabízí tak alternativu k úsporným opatřením toryů. Národní cítění SNP vyjadřuje sounáležitost k národu, který bude vždy hájit, a to jak v Holyroodu, tak ve Westminsteru. I když Skotsko zůstane součástí Westminsterského systému, „poslanci SNP budou podporovat úsilí skotské vlády a chránit Skotsko před toryovskými škrty a ideologickými útoky na sociální zabezpečení, odbory a veřejné služby“. Jako příklad

---

¹⁴³ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 5.

¹⁴⁴ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 49,66.

¹⁴⁵ *Ibid.*, 69, 44.

¹⁴⁶ *Ibid.*, 20-1.

¹⁴⁷ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect* (Edinburgh: Scottish National Party, 2016), 7, 14-34, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/thesnp/pages/5540/attachments/original/1461753756/SNP_Manifesto2016-accessible.pdf?1461753756 (staženo 30. listopadu 2021).

rozdílné ideologie může sloužit plán vlády Spojeného království na zrušení příspěvku na bydlení pro osoby ve věku 18-21 let, který by SNP, v případě jeho zrušení, ve Skotsku znovu zavedla.¹⁴⁸

2.1.1 Sociální politika

Skotskou identitu lze definovat především tím, že se odlišuje od té britské. Mezi konkrétní témata zahrnující tuto názorovou odlišnost patří sociální politika, kterou SNP vnímá jako nástroj pro „vytvoření spravedlivějšího národa“.¹⁴⁹

SNP se zavázala k uzavření sociálnědemokratické smlouvy se Skotskem. Tato smlouva je závazkem SNP pro lepší poskytování veřejných služeb. Sociální politika se stala symbolem skotského národa, jelikož se snaží vybudovat systém, „který nejlépe funguje ve skotském kontextu.“ Díky tomu skotská vláda více investovala do veřejných služeb a poskytovala řadu výhod, které začaly snižováním nerovností v oblasti zdraví, kde se SNP, ve volebním programu z roku 2007, zavazuje k bezplatné osobní a ošetrovatelské péči pro seniory a ke zrušení poplatků za recept pro osoby s chronickými zdravotními potížemi, osoby s rakovinou a pro ty, kteří se vzdělávají nebo školí na plný úvazek.¹⁵⁰ V roce 2021 již patří mezi tyto výhody všeobecné „bezplatné recepty, bezplatná výuka na univerzitách a zvýhodněné cestování autobusem, které jinde ve Spojeném království nejsou dostupné.“¹⁵¹

SNP také v rámci svého volebního období od roku 2016, vybudovala nový systém sociálního zabezpečení, „jehož základem je důstojnost, spravedlnost a respekt“. Sociální zabezpečení ve Skotsku se v současné době skládá z deseti dávek, z nichž sedm je nových a v rámci Spojeného království jedinečných. Jde o jednorázové příspěvky na pomoc chudým rodinám. Další SNP plánuje zavést v příštím parlamentu.¹⁵²

SNP prezentuje svůj sociálnědemokratický program jako systém, který nejlépe funguje ve skotském kontextu. Snížení chudoby a závislosti a budování národa na komunitních hodnotách je jednou z hlavních priorit strany. „Cílem SNP je dát jednotlivcům, rodinám a komunitám větší kontrolu nad vlastním osudem“. Orientace na komunity je v rámci sociální ideologie pro SNP zásadní. Podpora komunitních hodnot prostupuje celým volebním programem, jako je například komunitní nákup půdy či komunitní přístup k bezpečnosti.¹⁵³ Komunity jsou vnímány jako nástroj pro lepší fungování sociální politiky, protože „politika

---

¹⁴⁸ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 19, 23, 35.

¹⁴⁹ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 5.

¹⁵⁰ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 19, 38-40, 68.

¹⁵¹ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 47.

¹⁵² *Ibid.*, 31.

¹⁵³ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 22, 44, 59.

nesmí být řízena shora dolů: mnoho nejlepších nápadů a nejučinnějších řešení vzejde od těch, kteří mají s existujícími problémy nebo příležitostmi nejpřímější zkušenost“. SNP proto přeneše více pravomocí na místní komunity, čímž podpoří větší zapojení lidí do rozhodování na místě, kde žijí.¹⁵⁴ Skrze sociální politiku se ve skotské politice promítá vzájemná loajalita a spravedlnost. V sociální politice se SNP zasazuje o řešení základních příčin chudoby a deprivace. Řešení je nabízeno prostřednictvím silného postavení komunit a komunitního vlastnictví, udržitelnosti venkovských komunit, s decentralizovanou správou, které budou prostorem k prosperitě a pracovním příležitostem na základě specifických potřeb jednotlivých oblastí.¹⁵⁵

Také pocovidová obnova musí být od počátku spojena s hodnotami, kterými se Skotsko definuje, tedy udržitelností, blahobytem a spravedlivou prací, které doplňuje víra v hodnoty místních komunit. To znamená, že zdroje a bohatství zůstávají v místní ekonomice a kontrola je v rukou místních obyvatel a pomáhá komunitám být odolnější, udržitelnější a bezpečnější. V následujícím volebním období budou komunity hrát ústřední roli v mnoha změnách, které jsou nezbytné pro naplnění ambicí SNP v oblasti čisté nulové spotřeby, rozvoji hospodářství, boji s chudobou a zlepšení životní úrovně. Podpora skotských komunitních hodnot bude spočívat v „živé a inkluzivní demokracii s větším přenesením pravomocí na místní úroveň“. Dále se SNP zavazuje k předložení zákona o pozemkové reformě, který zajistí, „aby byl při každém zvláště rozsáhlém vlastnictví pozemků zohledněn veřejný zájem, a zavede předkupní právo ve prospěch komunitního odkupu. K usnadnění dostupnosti všech komunit se SNP zavazuje rozšířit bezplatné cestování autobusem na všechny osoby mladší 22 let. Nově se stalo součástí skotského politického prostředí občanské shromáždění, které má pomoci nalézt shodu v otázkách, na něž se názory obyvatel výrazně rozcházejí. Důvodem k jeho zřízení byly obavy z polarizace politické debaty v kontextu s brexitem. Zřízení občanských shromáždění bude zahrnovat i jednotlivé komunity a osoby mladší 16 let, aby bylo zajištěno, že hlasy budoucnosti budou vyslyšeny.¹⁵⁶

Sociálnědemokratické priority se dále odráží v oblasti vzdělávání, kde je kladen důraz na růst národní dovednosti. Té lze docílit pomocí rovnostářského přístupu k bezplatnému vzdělání, který vychází z myšlenky, že vzdělání má být založeno na schopnosti učit se, nikoli na schopnosti platit. SNP se zaměřuje i na předškolní období. Nechává se inspirovat skandinávským modelem, který má zajistit univerzální předškolní vzdělávání a péči, a který

---

¹⁵⁴ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 5.

¹⁵⁵ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 24, 33.

¹⁵⁶ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 12, 36-40, 45.

by každé rodině poskytl přístup k cenově dostupné a kvalitní péči o děti. Mezi hlavní kroky patří zvýšení počtu bezplatných mateřských škol, zrušení školného pro absolventy vysokých škol a vytvoření komunitních centr ve školách, která budou poskytovat mimoškolní aktivity a pokud možno i služby pro rodiny, péči o děti a další komunitní služby přímo v místě. Mezi další priority patří vzdělávání dětí obnášející znalosti správy země, institucemi EU a se znalostmi mezinárodního rozměru. Vzdělání je SNP vnímáno jako důležitá součást pro budování úspěšnějšího národa. SNP se také zasazuje o rozvoj konceptu skotských studií, který „vytvoří samostatný okruh výuky zaměřený na Skotsko, a zahrnuje skotskou historii, skotskou literaturu, skotský a gaelský jazyk, širší skotskou kulturu a skotské aktuální dění. Všichni žáci budou mít přístup k tomuto okruhu na základních a středních školách“. V rámci podpory vzdělání v duchu sociální politiky se SNP „domnívá, že skotské vysoké školství by mělo být bezplatné“.¹⁵⁷

Přístup SNP ke vzdělání vyplývá ze sociální smlouvy mezi skotským parlamentem a jejím lidem. Dobré vzdělání je investicí nejen do skotských dětí, společnosti a ekonomiky. V oblasti vzdělání chce SNP poskytnout co nejlepší příležitosti všem bez ohledu na jejich původ. V novém národním rámci pro zlepšování škol, je hlavním cílem odstranit rozdíly ve výsledcích mezi mladými lidmi z nejbohatšího a nejméně bohatého prostředí. SNP chce předat „více pravomocí a zdrojů přímo školám, aby se učitelé, rodiče a komunity mohli podílet na řízení a zlepšení školy“. Dále se SNP opětně zavazuje, že za její vlády bude bezplatné vzdělávání, a vyslovuje závazek k zajištění alespoň 20 % uchazečů o studium z 20 % nejchudších komunit do roku 2030. V rámci rozšíření dostupnosti bezplatného předškolního vzdělávání SNP garantuje poskytovat bezplatné obědy.¹⁵⁸

SNP bude prostřednictvím programů pokračovat v poskytování knih, materiálů a poradenství rodinám, a podporovat aktivity zaměřené na rodiny v nejchudších komunitách. I přes dosavadní pocit hrdosti k zákonu o dětech z roku 1995 se SNP zavazuje pro modernizaci a revizi tohoto zákona. „Skotsko v současnosti poskytuje nejvyšší vysokoškolská stipendia a nejlepší podporu pro studenty vysokých škol ve Spojeném království“. Tuto iniciativu hodlá SNP udržet a rozvíjet ji především s ohledem na podporu nejchudších vrstev studentů, a zachová vysokoškolské vzdělání bez školeného.¹⁵⁹

„Vzdělávání musí každému umožnit spravedlivý start do života“. Tímto heslem se bude řídit politika této oblasti, která vytvoří systém, který zajistí rovný přístup ke vzdělávání

---

¹⁵⁷ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 23-25.

¹⁵⁸ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 7, 10-11.

¹⁵⁹ *Ibid.*, 8, 11.

a odbourá finanční bariéry, zajistit digitální přístup, bezplatné školní stravování a inkluzivní vzdělávání.¹⁶⁰

Další oblastí politiky, která přispívá k formování skotského národního cítění, a je úzce spojena se sociální ideologií strany, je Národní zdravotnický systém (NHS). NHS je v odpovědnosti skotské vlády a je důležitým nástrojem pro aplikaci sociální politiky strany. Prioritou SNP pro volby v roce 2011 je „zdravotnictví, kde se snižují nerovnosti v oblasti zdraví“. V praxi to znamená, že budou snižovány či rušeny určité poplatky, jako například poplatek za recept a vznikne bezplatná osobní a ošetrovatelská péče. Dále budou navýšeny příspěvky, které mají pomoci všem skupinám obyvatel Skotska dostat zdravotní péči, kterou potřebují i navzdory škrtnům v kapitálovém rozpočtu vnuceného Westminsterskou vládou. Rozdílné vnímání správy NHS od Spojeného království demonstruje rozdílné ideologické nastavení jako je například odmítání privatizačních programů toryů a liberálů.¹⁶¹

Národní zdravotní služba je skotskou nejcennější veřejnou službou. „SNP nikdy neustoupí od svého přesvědčení, že musí zůstat službou financovanou z veřejných zdrojů a bezplatnou v místě jejího využívání“. NHS by se měla rozvíjet jako komunitní zdravotní služba pro skotskou populaci. Na podporu integrace a rozvoje SNP přislíbujícím zvýšení rozpočtu a dalších investic do odvětví lékařských i do odvětví sociální péče. Mezi investice SNP počítá i investici do zvýšení počtu míst na lékařských fakultách a zachování stipendijního programu pro sestry a porodní asistentky a jejich bezplatné školné. Dále bude SNP „chránit bezplatnou osobní a ošetrovatelskou péči o seniory“.¹⁶²

SNP se zavazuje chránit skotské zdravotnictví před toryovskou vládou. Mezi významné příklady v rozvoji sociální péče patří zrušení všech poplatků za sociální péči o osoby, které potřebují podporu, zavedení národní mzdy pro zaměstnance pečovatelských služeb a poprvé zavést národní vyjednávání o mzdách ve zdravotnictví, přestože už nyní má Skotsko nejlépe placený personál NHS ve Spojeném království. Dále se jedná o zrušení poplatků za zubní ošetření v rámci NHS a ochranu bezplatných receptů a také zavedení plánu pro zdraví žen s cílem zlepšit péči a snížit nerovnosti v oblasti zdraví žen a dívek. V rámci boje proti Covidu se strana také zavazuje následovat vzorec sociální politiky, kdy budou všechny testy provozovány NHS, nikoli soukromou společností.¹⁶³

Pod oblast zdraví lze zařadit i skotské potravinářské a nápojové odvětví. SNP si klade za cíl podporu růstu skotského trhu a zajištění potravinové národní bezpečnosti. SNP bude

---

¹⁶⁰ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 63.

¹⁶¹ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 14-5.

¹⁶² SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 2-4, 11.

¹⁶³ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 8, 12, 18-20.

„podporovat všechny skotské prodejny, aby návštěvníkům prodávaly místní potraviny a nápoje. (...) Podpoří také snahy o vytvoření národního řetězce komunitních potravinářských sítí, které propojí místní dodavatele se stravovacími zařízeními, kavárnami, hotely a maloobchody“. V rámci propagace národních produktů bude SNP pokračovat v „úsilí o zlepšení vzdělávání v oblasti potravin ve skotských školách, aby si mladí Skotové mohli vybírat čerstvé, zdravé, místní a sezónní potraviny“. ¹⁶⁴

Rybolov a zemědělství jsou důležitá odvětví pro národní hospodářský zájem. Jako takové mají být řádně podporovány. Tato odvětví jsou jedny z příkladů politické divergence mezi Skotskem a Spojeným královstvím. „Spojené království vždy dávalo a bude dávat rybolovu nízkou prioritu“. ¹⁶⁵ Mezi další klíčovou součástí „skotské národní značky“, ale i národní prosperity patří Skotské venkovské hospodářství zastřešující zemědělství a rybolov. Skotsko má více než 60 % britských rybolovných vod a bohaté mořské zdroje, které patří do národního bohatství, které je třeba chránit, rozvíjet a zhodnocovat ve prospěch této i budoucích generací. ¹⁶⁶

Rovněž i odvětví zemědělství je jedním z odvětví, kde může SNP promítat sociální politiku a národní sounáležitost prostřednictvím ryze skotských zemědělských produktů v rámci udržitelného zemědělství. Skotsko má nejnižší sazby z podnikání a nejštedřejší systémy úlev ve Spojeném království. Prioritním cílem je podpořit zemědělce, aby produkovali více vlastních potravin udržitelným způsobem a hospodařili v souladu s přírodou, mimo jiné prostřednictvím lepších přístupů k dobrým životním podmínkám zvířat a jejich zdraví a lepšího zavádění a využívání technologií a inovací. ¹⁶⁷

V této oblasti se SNP ve volebním programu z roku 2016 zasazovalo pro zachování komise pro lesnictví jako přínos pro národ a k ochraně dobrých životních podmínek zvířat. Dále se zasazovalo o to, aby vláda Spojeného království uvolnila skotským zemědělcům konvergenční fondy společné zemědělské politiky, jejichž většinu nasměrovalo britské ministerstvo financí jinam. Prioritou také bylo pokračovat v úsilí o zajištění spravedlivého podílu Skotska na dani z červeného masa, aby mohlo být zajištěno, že finanční prostředky získané ze skotského odvětví živočišné výroby půjdou na podporu skotských produktů. ¹⁶⁸

Oblast skotského zemědělství je spojena s komunitním vlastnictvím a croftingem, který je součástí dědictví Skotské vysočiny a ostrovů. Tento způsob zemědělství hodlá SNP rozvíjet

---

¹⁶⁴ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 38.

¹⁶⁵ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 72.

¹⁶⁶ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 62, 64.

¹⁶⁷ *Ibid.*, 49, 55-6.

¹⁶⁸ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 25.

a podporovat. Prostřednictvím zákona o posílení postavení komunit bude SNP usilovat o zlepšení přístupu k půdě pro pěstování potravin a zavazuje se k rozšíření půdy v komunitním vlastnictví. Aby byly maximalizovány přínosy veřejně vlastněné půdy pro národ, bude zřízena pozemková agentura pro Skotsko, která pomůže spravovat skotskou veřejnou půdu v národním zájmu. Kromě historického dědictví croftingu panuje i významná pýcha k oblasti rybolovu, kde chce SNP rybolov sítí Haaf na řece Annan označit jako historický rybolov. V oblasti rybolovu chce SNP zařadit, aby skotské pobřežní a ostrovní komunity měly kontrolu a rozhodovaly o tom, jak investovat 100 % čistých výnosů do vzdálenosti 12 námořních mil od pobřeží.¹⁶⁹

2.1.2 Kultura

Strana na pojem kultura nahlíží jako na odkaz na historické dědictví národa, ale také jako na příležitost s ohledem na moderní dobu. První varianta pohledu na kulturu vychází z definice národa, které je společenstvím lidí, kteří sdílejí stejnou kulturu. Kulturní dědictví hodlá SNP chránit a propagovat. Podpora rozvoje regionální kultury, jak ji vnímá SNP, je podmíněna svou teritoriální a jazykovou jedinečností. Tato kultura je představována jako skotská kultura a dědictví, které utvářely a stále utvářejí zkušenosti s národem a světem, a inspiruje k tomu, jak vnímat svět různými způsoby.¹⁷⁰ V rámci posilování kulturních vazeb budou skotské dějiny, kultura a dědictví součástí výuky na školách, „aby poskytovaly skotský pohled na svět“ i současným generacím.¹⁷¹ SNP bude dále podporovat církevní školy a zákonem zaručí právo na vzdělávání v gaelštině na základních školách.¹⁷²

Druhý pohled na kulturu vychází z neetnického pojetí občanství, na základě čeho je Skotsko kulturně kosmopolitní komunita lidí, která podporuje tvůrčí dovednosti, jelikož „prostřednictvím tvůrčího vyjádření vidíme a chápeme sami sebe jako společnost a národ“. Tyto dovednosti jsou pak přínosem pro ekonomiku, jelikož mohou sloužit k oslovení globálního trhu, zejména skotské diaspory. SNP chce poskytnout širšímu společenství mezinárodních Skotů způsob, jak se zapojit do skotské kultury a projevit svůj závazek vůči ní.¹⁷³

Kulturní přínos, ale i ekonomický a společenský potenciál propagace skotského kulturního dědictví je oblastí, kterou chce strana posilovat. Z toho důvodu chce SNP více

---

¹⁶⁹ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 25-7.

¹⁷⁰ *Ibid.*, 10, 43-4.

¹⁷¹ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 53.

¹⁷² SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 33.

¹⁷³ *Ibid.*, 11, 32-3, 53, 56.

podpořit skotské umělce na pomoc skotské tvorby na festivalech, a zajistit, aby místní orgány zahrnuly kulturní aktivity do komunitních plánů. Dále si SNP v rámci širší iniciativy pro podporu skotské kultury klade za cíl v oblasti cestovního ruchu podporovat kulturní turistiku a prostřednictvím předních skotských umělců jako kulturních velvyslanců ji propagovat¹⁷⁴ jako svou „charakteristickou národní identitu“. Mezi hlavní body plánu na propagaci řadí SNP národní dny – Den svatého Ondřeje, Hogmanay a Burns Night. V rámci této iniciativy se SNP zavazuje Den svatého Ondřeje zařadit jako plnohodnotný státní svátek, který bude oslavou toho nejlepšího z tradiční i současné kultury.¹⁷⁵ Dalším přístupem pro rozšíření dosahu umění je pomocí otevření soutěže o národní města kultury, například skotské národní město živé hudby, město folkloru a tradice nebo skotské město výtvarného umění.¹⁷⁶

V rámci podpory jak kulturního, tak ekonomického přínosu kultury, bude dále SNP podporovat BBC i nezávislý sektor, „aby se více snažily o mezinárodní propagaci a propagaci svébytné skotské kultury“. Vysílání v gaelštině, by mělo zajistit ekonomický i kulturní přínos, zejména pro ostrovy. Podporovaná bude i skotština v rámci vzdělávání, vysílání a umění.¹⁷⁷

Tradiční umění je významnou součástí skotského kulturního dědictví a jednou z nejživějších součástí skotského moderního kulturního projevu. Jako jednu ze složek regionální kultury je potřeba ho chránit a propagovat. Proto bude SNP rozvíjet programy učňovského vzdělávání, aby se zachovala tradiční umění, jako je výroba nástrojů, hudba a tanec. Mezi konkrétní plány pro podporu skotské kultury patří dále financování skotských muzeí a „budoucí úloha místních knihoven jako kulturních center, která navazují na cennou roli, kterou knihovny hrají v komunitách po celém Skotsku“. Mezi kulturní centra řadí SNP i skotská města, jelikož „jsou důležitými centry mnoha volnočasových aktivit, včetně sportu a kultury. Sídlí v nich mnoho nejvýznamnějších kulturních institucí a konají se v nich významné národní a mezinárodní akce“. Proto chce SNP podporovat financování programů na podporu rozkvětu růstu skotských měst.¹⁷⁸

V pocovidové době chce SNP vytvořit udržitelnější model financování kultury, z něhož budou mít prospěch organizace i svobodná povolání. Vzorem je pro tento model Irsko a Nizozemsko, které zavede požadavek, aby určité procento celkových nákladů na stavební

---

¹⁷⁴ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 11, 37, 53,56.

¹⁷⁵ *Ibid.*, 33.; SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 56.

¹⁷⁶ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 61.

¹⁷⁷ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 56-7.

¹⁷⁸ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 32-3, 36.

projekt nových veřejných budov, míst nebo prostor bylo vynaloženo na zakázky v oblasti komunitního umění.¹⁷⁹

Mezi významnou oblast kulturního dědictví řadí SNP podporu skotského jazyka, ale také gaelského umění a gaelského jazyka.¹⁸⁰ Zařazení skotských studií do učebních osnov a podpora většího zviditelnění skotštiny v médiích je považováno za důležitý prostředek ochrany a propagace skotských jazyků a literatury.¹⁸¹ SNP si klade za cíl zaměřit se i na zvýšení podílu gaelštiny a podporu gaelsky mluvících komunit. V oblasti výuky jazyků se SNP zavazuje stabilizovat a zvýšit počet osob hovořících gaelštinou. Vzdělávání v gaelštině je klíčovým faktorem, který zajišťuje, že gaelština bude i nadále vzkvétat a rozvíjet se. Podporu skotských jazyků, převážně gaelštiny, která je nedílnou součástí skotské kultury, má zajistit i nová legislativa o skotských jazycích, která bude podporovat dlouhodobou udržitelnost gaelštiny a uzná Skotsko mnohojazyčnou společností.¹⁸² Dále v rámci zvyšování významu gaelštiny bude SNP investovat do BBC Alba jako do důležité součásti skotského vysílání a jako uznání jejího přínosu k rozvoji gaelštiny.¹⁸³

2.1.3 Identifikace na mezinárodní scéně

Mezi další oblasti, které odkazují na svébytnou skotskou identitu a národní vnímání je přístup k tématům globálního charakteru. V rámci těchto témat je Skotsko stavěno do vedoucí pozice, nebo má tu ambici. Mezi tyto okruhy patří ekonomické ambice, aby bylo Skotsko „nejlepším místem pro podnikání v Evropě“. Proto se SNP chce na mezinárodní scéně zaměřit na prezentaci Skotska „jako ideální lokality pro investice a cestovní ruch“.¹⁸⁴ Další témata, jako je ochrana životního prostředí, mezinárodní mír a odpor k jaderným zbraním představují témata, která jsou důležitou součástí volebních programů, ale jsou to především témata zastupující skutečnost, jak se Skotsko identifikuje navenek pro mezinárodní společenství.

Význam Skotského národa je rozeznatelný nejen v rámci regionu, ale také v mezinárodním kontextu. Dle volebních programů se Skotsko začalo vnímat jako národ, který v mnoha oblastech hraje významnou roli ve světovém vývoji. Ve volebním programu je Skotsko stavěno do pozice světového lídra v oblasti sociálního podnikání a sociální

---

¹⁷⁹ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 61.

¹⁸⁰ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 10, 43-4.

¹⁸¹ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 33.

¹⁸² SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 65-6.

¹⁸³ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 10, 43-4.

¹⁸⁴ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 15, 17.

ekonomiky¹⁸⁵ a jako globální finanční centrum, a významná postava v oblasti inovací a technologií.¹⁸⁶ Do budoucna by tak mělo být Skotsko chápáno jako přední světový podnikatelský a inovativní národ a místo, kde se dá podnikat. SNP je odhodlána propagovat Skotsko na mezinárodní scéně, s cílem posílit obchod, investice a svůj vliv. Pomocí globální obchodní a investiční strategie pro Skotsko bude podpořen vývoz, a spolu s tím bude strana „prosazovat skotské zájmy na celém světě a budovat profil Skotska prostřednictvím jasné identity mezinárodních obchodních aktivit skotské vlády, jejích agentur a organizací, které dostávají státní finanční prostředky“. ¹⁸⁷ S tím souvisí i rozšíření zájmu na mezinárodní trhy ze skotských přístavů a letišť, čímž se sníží závislost na letištích v jihovýchodní Anglii a bude vytvořen vnitřní hraniční přechod, který bude obsluhovat Cairnryan, obchodní přístav spojující Skotsko s ostrovem Irsko.¹⁸⁸

V rámci mezinárodního rozvoje se SNP zavazuje k hledání nových způsobů, jak navázat kontakt s diasporou a podpořit ji při rozvoji a utváření identity Skotska na světové scéně.¹⁸⁹ Pro prohlubování rozdílů mezi Skotskem a Británií, chce SNP podniknout kroky k vyvinutí globální kampaně pro Skotsko s cílem podpořit cestovní ruch, migraci a investice. Vizí je, „aby se Skotsko stalo světovým lídrem v oblasti rozmanitosti a začleňování, aby se zvýšila spravedlnost a řešila nerovnost, odstranilo se společenské znevýhodnění a také se přilákaly a udržely talenty“. ¹⁹⁰

Vztahy s mezinárodním společenstvím pomáhají podporovat skotské hodnoty, jako jsou lidská práva, a boj proti změně klimatu, v rámci kterých chce Skotsko hrát důležitou roli, „a to jak prostřednictvím činnosti, tak i ve vedení na světové scéně“. ¹⁹¹ „Skotsko je světově proslulé čistým životním prostředím a kvalitou svých produktů“. Skotské zemědělství je významným odvětvím, které přináší pocit hrdosti na vysoce kvalitní a hodnotné produkty, které jsou světově uznávané. S tím souvisí závazek zajistit Skotsku vysokou úroveň udržitelného růstu bez jaderných elektráren.¹⁹² V boji proti změně klimatu SNP staví Skotsko do pozice světového lídra v řešení změny klimatu a ekologického úpadku a také jako potenciálního předního světového centra vodíkového hospodářství. V rámci tohoto tématu panuje pocit hrdosti na nejambicióznější právní rámec pro snižování emisí na světě. ¹⁹³

---

¹⁸⁵ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 13.

¹⁸⁶ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 48.

¹⁸⁷ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 12-3.

¹⁸⁸ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 53.

¹⁸⁹ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 42.

¹⁹⁰ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 32, 56.

¹⁹¹ *Ibid.*, 71.

¹⁹² SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 29, 71.

¹⁹³ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 68.

V oblasti boje proti emisím způsobujícím změnu klimatu, je Skotsko mezinárodním vzorem, a to jak z hlediska ambicí, tak z hlediska výsledků. Ani v rámci ekologických otázek Skotsko ani SNP nesdílí stejné názory jako vláda Spojeného království. Argumentem pro toto tvrzení je ukončení finanční podpory Skotského plánu pro zachycování a ukládání uhlíku.¹⁹⁴ „Ochrana a zlepšování životního prostředí ve Skotsku budou hlavními prioritami SNP ve vládě, která stanoví dlouhodobý cíl snížit emise do roku 2050 minimálně o 80 %, což je více než cíl Spojeného království, který činí 60 %“. SNP tak klade ambiciózní cíl pro Skotsko zaujmout vedoucí postavení v oblasti technických řešení využití čistých zdrojů energie nejen pomocí vytvoření celoevropského výzkumného centra pro zelenou energii. Tyto závazky budou mít velký ekologický dopad ze Skotska učiní „hlavní město zelené energie v Evropě“.¹⁹⁵

V rámci nízkouhlíkového hospodářství SNP cílí na společné národní a komunitní úsilí o přechod Skotska na nízkouhlíkovou společnost. Vyhodnocování úspěchu boje proti změně klimatu a ochrany životního prostředí v této oblasti je vnímáno v rámci širšího hodnocení národního blahobytu a úspěchu.¹⁹⁶ SNP se v rámci propojení dvou oblastí své politiky zasazuje o výstavbu a rekonstrukci škol udržitelným způsobem, aby byly na světové špičce v oblasti energetické účinnosti. V rámci sociální politiky v oblasti životního prostředí chce SNP umožnit komunitám po celém Skotsku vlastnit a řídit projekty obnovitelných zdrojů. Cílem z roku 2016 je, aby do roku 2020 alespoň polovina nově schválených projektů v oblasti obnovitelné energie obsahovala prvek sdíleného vlastnictví.¹⁹⁷ Práce na řešení klimatické krize je dále obsažena v celém volebním programu z roku 2021 prostřednictvím transformačního národního projektu. Ten si klade za cíl stát se do roku 2045 státem s nulovou spotřebou energie, v rámci kterého bude SNP prosazovat výstavbu domů s nízkými a nulovými emisemi, přinese revoluci v dopravě, ekologizaci zemědělství a rozvoji nízkouhlíkového hospodářství.¹⁹⁸

Mezinárodní spravedlnost a mír a odpor k jaderným zbraním je nedílnou součástí ideologie SNP. Ta chce, „aby Skotsko bylo vnímáno jako hlasatel míru a spravedlnosti ve světě“.¹⁹⁹ S tím je spojeno i respektování lidských práv a práv žen, která budou středobodem práce SNP v oblasti mezinárodních vztahů. SNP identifikuje Skotsko jako „rozmanitý, vstřícný a navenek orientovaný národ, jehož základem hodnot je soucit a snaha

---

¹⁹⁴ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 30, 42.

¹⁹⁵ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 29, 32.

¹⁹⁶ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 34-5.

¹⁹⁷ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 42.

¹⁹⁸ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 38-40.

¹⁹⁹ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 29.

o spravedlnost“.²⁰⁰ Na rozdíl od vlády Spojeného království je SNP zásadně proti jaderným zbraním, jak z principu, tak proti jejich umístění ve Skotsku, výstavbě nových jaderných elektráren a nesouhlasí s jaderným raketovým systémem Trident, který zde byl umístěn. „Pro tyto zbraně není ve Skotsku místo“ a SNP se i nadále zavazuje naléhat na vládu Spojeného království, aby Trident zrušila.²⁰¹

2.2 Více pravomocí pro Skotsko

Skotsko má na základě devoluce zákonodárné pravomoci mimo oblasti vyhrazené Westminsteru. SNP se však ve svých volebních programech zasazuje o získání dalších pravomocí. Právě požadavky na větší vliv prostřednictvím decentralizace jsou prioritní pro SNP.²⁰² Oblast přenášení pravomocí na skotský parlament se odráží ve stanovisku o nekompetentnosti vlády Spojeného království vést Skotsko správným směrem. Rozšíření pravomocí a případná nezávislost Skotska je SNP prezentována jako možnost „vzít budoucnost do vlastních rukou“ a možnost „vybudovat nové Skotsko pro všechny, kdo zde žijí, založené na spravedlnosti, rovnosti, soucitu, bezpečí, štěstí a lásce“.²⁰³

Míra a vize o přenesení pravomocí se ve zkoumaných dokumentech měnila a vyvíjela. Ve svém volebním programu z roku 2007, SNP uvádí, že jejím hlavním cílem je vytvořit zcela decentralizovanou skotskou státní správu, podle stejného modelu a na stejném základu jako v Severním Irsku, aby se maximalizovala úloha a vliv skotské vlády v celé škále vyhrazených a přenesených oblastí politiky.²⁰⁴ Tyto vize se však změnily s uspořádáním referenda o Skotské nezávislosti, které vyvolalo debatu o identitě národa a jeho řízení. Dosažení nezávislosti je v tomto případě SNP chápáno, jako prostředek k více pravomocem a tím i blahobytu státu. Výsledkem referenda však nebyla nezávislost, ale i tak se podařilo dosáhnout více pravomocí pro skotský parlament. Nové pravomoci SNP využije k opozici antisociální politiky Spojeného království. Konkrétně budou přenesené pravomoci využity v oblasti daní a sociálního zabezpečení k rozvoji ekonomiky, boji proti chudobě a k zavedení příspěvku v mateřství a předškolním věku, který pomůže řešit chudobu dětí.²⁰⁵

Od svého zvolení v roce 2007 SNP zajistila „přesun více než 30 pravomocí

---

²⁰⁰ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 29-32, 41.

²⁰¹ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 68-74; SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 29.

²⁰² SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 15,17.

²⁰³ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 12.

²⁰⁴ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 15,17.

²⁰⁵ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 9.

z Westminsteru na Holyrood.²⁰⁶ Mezi první z oblastí, které chtěla SNP převést na skotský parlament patří „odpovědnost za ropu a zemní plyn v Severním moři, jako rozšíření již existujících ujednání se Severním Irskem a dříve s ostrovem Man.“²⁰⁷ V návaznosti na tento požadavek následně navazuje další, z volebního programu z roku 2011, kde si SNP klade za cíl, že bude „naléhat na vládu Spojeného království, aby přijala opatření ke snížení cen pohonných hmot ve Skotsku, a to zavedením regulačního orgánu pro ceny pohonných hmot a zvláštních výjimek, které by umožnily podstatně nižší ceny pohonných hmot v odlehlých a ostrovních obcích, kde jsou ceny u čerpadel obzvláště vysoké.“ Přístup Westminsteru v této oblasti je dle SNP „pro Skotsko špatný a zdůrazňuje, že je třeba, aby skotský parlament převzal odpovědnost za skotské zdroje a příjmy z ropy a zemního plynu.“²⁰⁸ I pro volby v roce 2016 poukazuje SNP na význam a sílu Skotska v rámci produkce ropy a zemního plynu. Pro toto odvětví prosazuje stabilnější daňový režim, který je v kontrastu s tím, jak ho dosud řídí Westminster.²⁰⁹

Oblast fiskální politiky patří mezi nejzásadnější pro všechny státy. Díky fiskální decentralizaci má Skotsko určité pravomoci, díky kterým může spravovat část svého rozpočtu. SNP je však závislá na blokových grantech přidělovaných Westminsterem.²¹⁰ Úroveň fiskální decentralizace pro Skotsko znamená omezený manévrovací proces pro rozpočet a pro daně. SNP se v rámci své sociální ideologie zasazuje o „nízké a spravedlivé místní daně“,²¹¹ které jsou v mnoha případech nastaveny dle názoru SNP nespravedlivě.

Volební období pro rok 2011 označuje SNP jako „období bezprecedentních rozpočtových škrtů ze strany Westminsteru, které jsou důsledkem snížení blokového grantu“. S podporou Skotů ve volbách se SNP zavázala prosazovat zvýšení finanční odpovědnosti skotského parlamentu. Mezi požadované pravomoci patří odpovědnost za daň z příjmů právnických osob a spotřební daň, rozšířené pravomoci v oblasti půjček a odpovědnost pro korunní majetek. SNP by také chtěla, aby Skotové mohli v referendu o nezávislosti hlasovat o plných hospodářských pravomocích.²¹² V rámci spravedlivého zdanění pak „SNP podporuje zavedení omezeného režimu osvobození od daně pro umělce,“ pro který skotský parlament

---

²⁰⁶ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 23.

²⁰⁷ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 17.

²⁰⁸ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 39.

²⁰⁹ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 13.

²¹⁰ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 8.

²¹¹ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 20.

²¹² SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 3, 11.

postrádá daňové pravomoci.²¹³ Dále se SNP domnívá, že by „vláda Spojeného království měla zavést cílené snížení DPH na údržbu a opravy budov“.²¹⁴

V mnoha dalších oblastech veřejné správy nemá Skotsko pravomoci, aby mohlo zavést svou legislativu. Rozšiřování pravomocí je vykládáno jako snaha vyhnout se čekání na rozhodnutí ostatních a vybízí k aktivitě, jelikož již nechce „sedět se založenýma rukama a čekat,“ „místo toho musí Skotsko převzít odpovědnost samo.“ Mezi prioritní oblasti přenesení pravomocí na skotský parlament patří oblast pro specializovaný zpravodajský servis a pořady vyráběné ve Skotsku, v rámci které se SNP zavazuje „prosazovat přenesení vysílacích pravomocí na skotský parlament“. Další prioritní oblastí je pak jednání s vládou v Londýně o navrácení pravomocí nad střelnými zbraněmi do Skotska.²¹⁵ Dále jde o pravomoci k vytváření pracovních míst, aby bylo možné „více přispět k vytváření a ochraně zaměstnanosti v celé zemi“. V rámci administrativní decentralizace chce pak SNP minimalizovat byrokratickou zátěž tím, že zajistí, „aby skotské předpisy neměly britské pozlacení“.²¹⁶

V oblasti jurisdikce se SNP zasazuje o ochranu nezávislosti skotského práva tím, že bude i nadále usilovat o to, „aby Vrchní soudní dvůr zůstal konečným odvolacím soudem v trestních věcech ve Skotsku, nikoli Nejvyšší soud Spojeného království.“ SNP vítá návrhy na přenesení pravomocí v oblasti vzduchových zbraní na skotský parlament. Decentralizaci této oblasti si vykládá jako první krok vedoucí k přenesení odpovědnosti za veškerou legislativu týkající se střelných zbraní, aby mohla být nahrazena řada zákonů o střelných zbraních jediným všezahrnujícím zákonem, který by zajistil přehlednost pro policii a zvýšil bezpečnost veřejnosti.²¹⁷

Volbám do Holyroodu v roce 2016 předcházelo referendum o nezávislosti v roce 2014. Ačkoli Referendum o nezávislosti dopadlo těsným vítězstvím pro setrvání v Unii. „Během referenda bylo Skotsku přislíbeno, že Skotsko získá více pravomocí a že Barnettova formule bude zachována, dokud je Skotsko finančně determinováno Westminsterem“. Po referendu zřídila vláda Spojeného království Smithovu komisi, která měla rozhodnout, jaké další pravomoci by Skotsko mělo získat. Výsledek však SNP chápe s nevolí, jelikož „více než 70 procent skotských daní a 85 procent britských sociálních výdajů ve Skotsku se bude i nadále

---

²¹³ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 55.

²¹⁴ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 37.

²¹⁵ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 56, 59.

²¹⁶ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 7, 11.

²¹⁷ *Ibid.*, 19.

rozhodovat ve Westminsteru“.²¹⁸

I tak SNP získala několik nových pravomocí. V rámci politiky spravedlivějšího Skotska by SNP chtěla zrušit daň z ložnice, zavést formy příspěvků v oblasti sociálního zabezpečení. V oblasti daní si SNP klade za cíl podpořit spravedlnost a získat příjmy k podpoře veřejných služeb. Mezi další důležitou oblast řadí SNP daň z letecké přepravy, která je „jednou z nejdražších daní svého druhu na světě a brání Skotsku v zajištění nových přímých mezinárodních linek a udržení těch stávajících. (...) Toto relativně vysoké daňové zatížení omezuje potenciál tohoto odvětví růst a přilákat do Skotska mnohem více návštěvníků. „Po přenesení pravomocí SNP sníží daň o 50 %“ a následně se zavazuje, že bude zcela zrušena, jakmile to umožní zdroje. Přestože nemá skotská vláda kontrolu nad pravidly pro vyhýbání se placení daně z příjmu, kterou vnímá jako riziko ohrožení příjmů, tak si od nově nabyté pravomoci určovat sazby daně z příjmu slibuje příjmy ve výši nejméně 1,2 miliardy liber na investice do veřejných služeb. Tyto nově nabyté pravomoci umožní SNP snížení daní prostřednictvím jiných mechanismů, než navrhuje toryové a kterou považuje SNP za vhodnější.²¹⁹

Odhodlání řešit základní ekonomické a sociální nerovnosti v zemi je základním kamenem pro činnost SNP ve vládě. I když SNP schází všechny pravomoci a ekonomické páky, které by chtěla, aby změnila životy lidí, bude prosazovat změny, které chce ve společnosti vidět, alespoň pomocí pravomocí, které má. Pravomoci v oblasti sociálního zabezpečení, které byly přeneseny na skotský parlament, jsou omezené, ale dávají příležitost zaujmout jiný přístup jehož jádrem je spravedlnost. Jakmile bude mít SNP pravomoci k plnění socioekonomické povinnosti, bude požadovat, aby všechny veřejné orgány hodnotily své politiky z hlediska povinnosti snižovat nerovnosti.²²⁰

Mezi decentralizovaný sektor, kde může skotský parlament vydávat zákony patří oblast zdravotnictví. Díky tomu může SNP zakotvit bezpečné personální zajištění pro NHS v zákoně. Díky novým pravomocem v oblasti porodného se SNP zavazuje vytvořit novou dávku v mateřství a předškolním věku. SNP využije dále „své pravomoci v oblasti sociálních potravin k podpoře zdraví těhotných žen a novopečených matek“.²²¹ Větší míra decentralizace se však setkává s rozhodnutím britské vlády snížit financování služeb na podporu nezaměstnanosti, což znamená, že finanční prostředky budou téměř o 90 % nižší, než se

---

²¹⁸ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 4.

²¹⁹ *Ibid.*, 13, 17.

²²⁰ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 19-20.

²²¹ *Ibid.*, 4.

očekávalo.²²²

V rámci nových sociálních pravomocí by chtěla SNP najít další legislativní možnosti na podporu zranitelných mladých lidí a nejchudších studentů. Nové pravomoci budou také využity v oblasti pohřebního, s úmyslem pomoci většímu počtu potřebných a celkovému snížení nákladů na pohřeb. SNP bude ve Westminsteru i nadále prosazovat spravedlivější důchodový systém. Skotská vláda nemá pravomoc měnit věk odchodu do důchodu ani vyplácet důchod ženám, které nedosáhly věku odchodu do důchodu ve Spojeném království, které vláda spojeného království znevýhodňuje.²²³

Pomocí nových pravomocí poskytne SNP mladým lidem ve věku 16 až 24 let, kteří jsou šest měsíců nebo déle nezaměstnaní, příspěvek na pracovní místa, který jim pomůže s náklady na nástup do práce nebo návrat do ní na základě předsevzetí, že do roku 2021 se sníží nezaměstnanost mladých lidí z úrovně roku 2014 o 40 %. Jakmile budou pravomoci v oblasti podpory práv spotřebitelů přeneseny na skotský parlament, tak se SNP zavazuje vypracovat strategii pro spotřebitele a hospodářskou soutěž a přijmout zákon o vytvoření jednotného spotřebitelského orgánu. Dále využije SNP své nové pravomoci a podnikne kroky k zajištění toho, aby se o zakázku na železnici mohl ucházet provozovatel z veřejného sektoru a aby existoval subjekt z veřejného sektoru, který bude schopen tuto zakázku realizovat.²²⁴

Rybolov je jednou z hlavních zemědělských odvětví Skotska a SNP bude i nadále prosazovat, aby Skotsko převzalo vedoucí úlohu při jednáních o rybolovu, a aby se společná rybářská politika decentralizovala. Odlišný názor a legislativa vyhrazena Westminsteru panuje také ohledně návrhu zákona Spojeného království o odborech. Z toho důvodu bude SNP prosazovat, aby bylo pracovní právo převedeno do Skotska. Dál se se SNP zavazuje zasazovat so o to, aby vláda Spojeného království rozšířila osvobození od DPH na skotské záchranné služby a o posílení legislativy týkající se výnosů z trestné činnosti.²²⁵

V oblasti skotských financí chce SNP dále zajistit jejich ochranu před jakýmkoli pokusem vlády Spojeného království využít přenesení daňových a sociálních pravomocí jako prostředku ke snížení skotského rozpočtu. Dokud bude část rozpočtu skotského parlamentu určovat Westminster, bude prioritou ochránit Barnettovy formule. Fiskální rámec, který podporuje nové pravomoci skotského parlamentu, je pro SNP stejně důležitý jako pravomoci samotné. Proto je nezbytné, aby vláda Spojeného království dodržovala dohodu uzavřenou se

---

²²² SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 20.

²²³ *Ibid.*, 11, 20-1.

²²⁴ *Ibid.*, 15, 22, 30.

²²⁵ *Ibid.*, 16, 25, 37, 40.

skotskou vládou a aby byly společně dohodnuty jakékoli změny fiskálního rámce.²²⁶

Volební program z roku 2021 je poznamenán následky brexitu, který ještě více prohloubil rozdílnost mezi Skotskem a Spojeným královstvím. Tato rozdílná ideologie obou stran a Westminsterská kontrola nad hospodářskou politikou znamená pro SNP nemožnost dalšího setrvání v Unii. SNP plánuje referendum o nezávislosti, jakmile pomine krize Covidu. Referendum má zajistit, aby měl skotský parlament „všechny pravomoci, které potřebuje k vybudování spravedlivého hospodářského oživení pro všechny, a aby se hospodářské oživení řídilo hodnotami a prioritami Skotů, a ne hodnotami a prioritami Westminsterské vlády, kterou Skotsko nevolilo“. K uspořádání referenda je ovšem nutné přenesení pravomocí z Westminsteru na skotský parlament, aby se referendum mohlo odehrát legálně a nebylo právně napadnutelné. „Odmítnutí vlády Spojeného království by bylo nedemokratické a neudržitelné“. Oprávněnost převodu pravomocí je založena na principu demokraticky zvoleného parlamentu, který reprezentuje názory a práva skotského lidu.²²⁷

Kromě hospodářské politiky se ideologická divergence mezi Skotskem a Británií střetává i v oblastech, kde skotský parlament disponuje určitou mírou autonomie, ale zasazuje se o její plnou decentralizaci, bez které je skotská vláda omezena v tom, jaké kroky může podniknout. V podpoře přístupu zastřešující mezinárodní mír a spravedlnost by SNP chtěla začlenit všechny smlouvy OSN do skotského práva. V oblasti podpory blahobytu, jistoty zaměstnání a rovnosti skotských občanů chce SNP přenést pravomoci pracovního práva, aby mohla zajistit základní příjem občanů a jejich ochranu zaměstnání, či čtyřdenní pracovní týden, což „v rámci současných pravomocí skotského parlamentu není proveditelné.“²²⁸

Fiskální rámec schválen skotskou vládou a vládou Spojeného království upravuje skotské finance. „Ještě před pandemií panovaly obavy, že nedostatek smysluplných pravomocí v oblasti půjček omezuje schopnost Skotska investovat tak, jak to mohou dělat vlády na celém světě. Pandemie potvrdila, že současné výpůjční pravomoci jsou pro podporu skotské ekonomiky zcela nedostatečné.“ Vláda SNP se proto zasazuje o rozšíření přenesených finančních pravomocí na skotský parlament. Mezi konkrétní kroky patří odstranění limitů pro kapitálové půjčky a běžné náklady, posílení daňových pravomocí díky přenesení DPH a plné pravomoci v oblasti daně z příjmu a příspěvků na národní pojištění.²²⁹

SNP chce také zajistit, aby její legislativní pravomoci kopírovaly plány Skotska v oblasti změny klimatu. To se týká případu přenesení daně z letecké přepravy na Skotsko,

---

²²⁶ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 23.

²²⁷ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 12, 27.

²²⁸ *Ibid.*, 9, 12.

²²⁹ *Ibid.*, 47.

v rámci které strana preferuje možnost uvalení vyšší daně na letadla, která více znečišťují ovzduší. Dále sem patří daňové a regulační pravomoci v oblasti ropy a zemního plynu na moři a pravomoci pro oblast podnikání, které by zohlednily širší škálu hospodářských a environmentálních výsledků skotských podniků v oblasti udržitelného růstu.²³⁰

Další důležitou oblastí pro skotskou vládu je oblast migrace. Skotsko je oproti Británii migraci otevřené a podporuje ji. Brexit migraci ještě více zkomplikoval a „vzhledem k tomu, že migrace je vyhrazena Westminsteru“,²³¹ nemůže Skotsko poskytovat doklady o statusu. SNP bude „i nadále naléhat na toryovskou vládu, aby zavedla spravedlivý a humánní azylový a uprchlický systém, v němž budou mít lidé právo pracovat a přispívat společnosti“.²³²

2.3 Nezávislé Skotsko v EU

Ve svém volebním programu SNP uvádí, že zájem strany je úspěch rodin ve Skotsku. Cílem k naplnění tohoto zájmu je zajištění nezávislosti a rovnosti skotského národu. Další argumentace nezávislého Skotska vychází ze zastaralosti stávajícího Unijního uspořádání, které je 300 let staré a nevyhovuje svému účelu, jelikož nebylo navrženo pro svět 21. století. „Je již dávno po datu spotřeby a brzdí Skotsko“.²³³

Nezávislost je argumentována přirozeností pro národy. Budoucí vize je proto nezávislé Skotsko v partnerském rovnocenném vztahu se Spojeným královstvím, ve kterém se mohou oba svobodně rozhodovat. Jako vzor si SNP pro nezávislé Skotsko bere Norsko a Irsko, které jsou jedněmi z neúspěšnějších států planety.²³⁴ Vize SNP „pro Skotsko zůstává stejná jako před sedmasedmdesáti lety – chceme, aby Skotsko mělo odpovědnost za svůj osud a zaujalo své právoplatné místo mezi malými, úspěšnými nezávislými zeměmi“.²³⁵

Ve volebních programech se poukazuje na nezávislost, jako na prostředek k dosažení prosperity. „Nezávislost je o tom, aby Skotsko bylo úspěšnější. V nejzákladnějším smyslu jde o možnost rozhodovat o svých vlastních záležitostech stejně jako ostatní země. Skotsko je společnost a národ. Nikomu nezáleží na úspěchu Skotska více než lidem, kteří zde žijí, a to je nakonec důvod, proč je nezávislost nejlepší volbou“ pro Skotskou budoucnost. Z toho důvodu mají mít občané Skotska možnost rozhodnout o budoucnosti národa v referendu o nezávislosti jako spravedlivém způsobu rozhodování. „Nezávislost bude znamenat nový, silný vztah mezi Skotskem a zbytkem Spojeného království. Vznikne partnerství rovných – sociální unie, která

---

²³⁰ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 47-9.

²³¹ *Ibid.*, 72.

²³² SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 73.

²³³ *Ibid.*, 7.

²³⁴ *Ibid.*

²³⁵ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 12.

nahradí současnou politickou unii. Velký rozdíl bude v tom, že namísto rozhodování pouze o některých otázkách zde ve Skotsku, nám nezávislost umožní rozhodovat o všech důležitých otázkách. Taková je realita nezávislosti v tomto vzájemně závislém světě“.²³⁶

Také období po pandemii by mělo být v rukou skotského lidu. Nezávislé Skotsko by dostalo „právo uniknout brexitu“, přičemž by mohlo být „rovnocenným partnerem v nových a lepších vztazích“ se zbytkem Spojeného království. Nezávislé Skotsko by také dostalo právo rozhodovat o budoucnosti Skotska prostřednictvím demokracie a lepší vlády, zvolené skotským lidem a ochránilo by skotský parlament před „uchvácením moci Westminsterem“. Nezávislé Skotsko by tak mohlo kráčet ve stopách ostatních malých západoevropských zemí, „které patří k nejbohatším, nejspravedlivějším, nejkvalitnějším a nejšťastnějším na světě“.²³⁷

Kromě argumentů za právo na sebeurčení skotského národa, patří mezi argumenty podporující nezávislost požadavek založený na územních identitách a zájmech, mezi které patří možnost svobodného jednání v oblastech rozhodování o skotských vojácích, o odstranění jaderných zbraní, o investicích ropného bohatství, míru a prosperitě a rovnosti příležitostí.²³⁸ Mezi další argumenty na podporu nezávislosti patří i vyšší úroveň hospodářského růstu. Podle plánu SNP by všechny daně vybrané ve Skotsku měly zůstaty ve Skotsku. Namísto toho, aby toryovská vláda v Londýně rozhodovala o tom, kolik ze skotských příjmů si Skotsko ponechá, skotský parlament by platil za podíl Skotska na průběžných službách Spojeného království, jako jsou důchody, zahraniční věci a obrana. „Skotský parlament je zodpovědný za zdravotnictví, což znamená, že může chránit rozpočty NHS. Má odpovědnost za univerzity, a to znamená, že může chránit studenty a absolventy před plány toryů na školné. A pokud skotský parlament převezme odpovědnost za daně a sociální dávky, může také lépe chránit Skotsko před toryovskými škrty. Může chránit rodiny a nejzranitelnější členy naší společnosti“.²³⁹ Nezávislost by dále garantovala bezplatnou zdravotní péči, kontrolu skotského hospodářství a zdrojů, spravedlivější systém sociálního zabezpečení a to, že skotské peníze budou vynaložené na priority Skotska. V neposlední řadě by nezávislost umožnila plnou moc nad migrační politikou, díky které bude možné ve Skotsku vybudovat azylový a imigrační systém odpovídající potřebám Skotska, které Spojené království nezohledňuje, a bude založen na spravedlnosti a lidských právech.²⁴⁰ Všechny tyto

---

²³⁶ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 28.

²³⁷ *Ibid.*, 12-13.

²³⁸ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 7.

²³⁹ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 28.

²⁴⁰ *Ibid.*, 73.

argumenty řadí strana mezi nejlepší důvody pro nezávislost, o které mohou Skotové rozhodnout demokratickým a spravedlivým způsobem prostřednictvím referenda.

Nezávislost Skotska je argumentována přirozeností „řídít vlastní osud a utvářet vlastní budoucnost.“ SNP se bude snažit i nadále silně argumentovat ve prospěch nezávislosti, jelikož stále věří, že je to nejlepší volba pro budoucnost země. SNP je přesvědčena, „že skotský parlament by měl mít právo uspořádat další referendum, pokud bude existovat jasný a trvalý důkaz, že nezávislost se stala preferovanou možností většiny Skotů nebo pokud dojde k významné a podstatné změně okolností“, jako je například vystoupení Skotska z EU proti jeho vůli. Na základě demokratických zásad by obyvatelé Skotska měli mít možnost rozhodnout v referendu, zda má být Skotsko nezávislou zemí. Vítězství SNP ve volbách tak strana chápe jako souhlas skotského lidu s uspořádáním referenda, které by se konalo v příštím volebním období, pokud krize v Covidu pomine, aby skotský parlament „získal všechny pravomoci, které potřebuje k dlouhodobému zotavení z Covidu a k budování lepšího a spravedlivějšího národa“.²⁴¹

V rámci plánování budoucího referenda, skotská vláda zveřejnila návrh zákona o referendu o nezávislosti, aby umožnila skotským občanům uskutečnit „právo rozhodnout o své budoucnosti“. Zákon stanovuje navrhovanou otázku a volební systém a jasně uvádí, že přesné načasování referenda by mělo být záležitostí skotského parlamentu. Pokud bude po volbách pro tento zákon prostá většina skotského parlamentu, nemůže mít Westminsterská vláda morální ani demokratické ospravedlnění pro bránění skotskému lidu rozhodovat o své vlastní budoucnosti. „SNP je jasné, že referendum musí být schopné přinést nezávislost, a proto musí být doma i v zahraničí přijato jako legitimní a ústavní“.²⁴²

Pro budoucnost Skotska je otázka členství v EU zásadní. Cílem strany bylo v rámci působení v EU poskytnout „Skotsku silný a nezávislý hlas v Evropě“ Nutnost zastoupení skotské vlády je argumentována nízkým a nevyhovujícím přístupem vlády Spojeného království, která má odlišné zájmy a není schopna adekvátně zastupovat skotské zemědělství a chránit skotský rybolov, na kterém se Skotsko v rámci Spojeného království podílí přibližně třemi čtvrtinami. Inspiraci pro takovéto nastavení vztahů vychází z případu Vlámka a Belgie.²⁴³ Prostřednictvím EU by chtěla SNP navázat užší vztahy s ostatními evropskými partnery s cílem propagovat skotské potraviny a ochranu životního prostředí. Konkrétně si klade za cíl prosazovat vytvoření výzkumného centra EU pro obnovitelné a nízkouhlíkové

---

²⁴¹ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 23, 11.

²⁴² *Ibid.*, 12.

²⁴³ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 70-2.

zdroje energie se sídlem ve Skotsku a zahájit včasné diskuse s norskou vládou a Komisí EU na téma spolupráce na realizaci propojení elektrické energie, které by propojilo výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů u skotských a norských břehů s trhy s energií v kontinentální Evropě.²⁴⁴

SNP prosazuje proevropskou politiku na rozdíl od vlády Spojeného království. V programovém prohlášení k volbám z roku 2011 se ovšem nenachází mnoho zmínek o EU. Mezi ně patří zajištění souladu trestněprávní praxe s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a usilování o posílení role Skotska v Evropě, mimo jiné prostřednictvím kanceláře Scotland Europa v Bruselu. Před volbami v roce 2011 bylo Spojené království členem EU a vidina nezávislosti pro Skotsko byla vnímána v tomto rámci. Případná nezávislost by tak znamenala, že „vztah se Spojeným královstvím, jako členem EU, by znamenal i nadále otevřené hranice, sdílená práva, volný obchod a rozsáhlou spolupráci.“²⁴⁵

Svou proevropskou pozici hájí SNP tím, že členství v EU přináší výhody a je důležité pro skotský národ. EU sdílí úsilí a podporu v rámci práv pracovníků, zásadách míru, demokracie a lidských práv. Členství v EU také Skotsku umožňuje přímý přístup na největší jednotný trh se zbožím a službami na světě a pomáhá s v přístupu k rozvoji silných partnerství s podobně smýšlejícími evropskými partnery. SNP proto bude vždy pozitivně propagovat setrvání v EU a zasazovat se o spravedlivou dohodu pro Skotsko v Evropě, v neposlední řadě v otázkách, jako je společná rybářská politika a reforma společné zemědělské politiky.²⁴⁶

Na rozdíl od Britů se občané Skotska vyslovili pro setrvání v EU. SNP zastává názor, že „členství v EU je pro Skotsko tou nejlepší volbou“ a brexit „nezmění význam EU pro Skotsko ani závazek co nejdříve se k EU vrátit“. Vstup do EU vytvoří pracovní místa a umožní přístup na jednotný evropský trh bez překážek, který je sedmkrát větší než trh Spojeného království, a které odvětví rybolovu a mořských plodů prioritně potřebuje, protože „v současné době trpí skutečnou cenou brexitu“. Než se tyto snahy naplní, chce se SNP „zotavit ze zrady toryů ohledně brexitu“ a udržovat úzké vztahy s Evropou, snažit se o zařazení do programu Erasmus a nadále dodržovat nová opatření, normy a pravidla EU, s cílem co nejdříve se k EU připojit. Vize Skotska pro budování obchodních vztahů a partnerské iniciativy s regiony, státy, městy a obcemi EU budou budovány v kontextu hlavních zásad pro Skotsko, jako je inkluze, růst, blahobyt, udržitelnost, nulové čisté hodnoty a řádné správy věcí veřejných s cílem zajistit nové aliance, ale i zachovat kulturní, památkové a obchodní vazby

---

²⁴⁴ SNP, *Manifesto 2007. It's Time*, 16, 32, 70.

²⁴⁵ SNP, *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*, 19, 28-9.

²⁴⁶ SNP, *Manifesto 2016. Re-Elect*, 25, 41.

s evropskými sousedy.²⁴⁷

3 Interpretace analýzy

Cílem této práce bylo zodpovědět, jakými tématy SNP zastupuje ve svých volebních programech skotský nacionalismus, a zdali je skrze tato témata možné jasně určit vymezení nacionalismu v pojetí SNP. Dle výsledků analýzy je skotský nacionalismus zastoupen ve třech hlavních tématech: skotský národ, zahrnující dílčí témata sociální politika, kultura a identifikace na mezinárodní scéně, druhým tématem je více pravomocí pro Skotsko, a nakonec třetím tématem je nezávislé Skotsko v EU. Dle zjištění lze nacionalismus v pojetí SNP vnímat prostřednictvím výše uvedených témat, v rámci kterých si strana stanovuje jasné vymezení idejí a cílů, které má v plánu naplnit.

Skotský národ je z pohledu SNP vnímán jako představitel skotské společnosti, s definovaným občanstvím a skotskou národní identitou. Ve volebních programech je pojem národ aktivně používán v kontextu národa občanského, který označuje skotskou společnost zakládající se na závislosti na společném území a ochotě soužití než na společném původu. Z tohoto důvodu jsou Skotové rozmanitý národ podporující migraci, diverzitu a inkluzi zahrnující veřejný sektor.

SNP se snaží konstruovat a udržovat kolektivní vnímání skotské státnosti, toho, kdo Skotové jsou a čím se Skotsko liší od Británie. Skotsko je považováno za kulturně a politicky uvědomělé společenství, které si je vědomo svého potenciálu. Tento potenciál je však brzděn Westminsterskou vládou, díky které je pro Skotsko obtížnější přiblížit se bohatství a kvalitě života, které si představuje. Ostatní malé evropské národy, jako je například Norsko, Island nebo Irsko, které patří mezi nejbohatší na světě a mají díky své nezávislosti v tomto ohledu výhodu. Z toho důvodu není Westminsterské ideologie cestou k naplnění cíle pro prosperitu skotského národa.

Skotové jsou zobrazováni jako národ, který díky pobytu svých obyvatel na území Skotska má právo vládnout si sám a jako jediný je také schopný nejlépe o všem rozhodovat. Z tohoto důvodu je volba SNP, jako vládnoucí strany Skotska, nejlepší volbou pro národ díky tomu, že se jedná přímo o skotskou stranu, na rozdíl od britské vládní strany. Skotské národní cítění je stavěno do kontrastu s dlouhodobou kontrolou Westminsterské vlády nad Skotskem. Jde o rozchod skotského národa s britským modelem politiky a ekonomiky. Smysl pro identitu Skotů je založen na hodnotách politického liberalismu jako je svoboda, rovnost a demokracie. Princip solidarity, soudržnosti a rovnosti promítající se v sociálně

---

²⁴⁷ SNP, *Manifesto 2021. Scotland's Future*, 53-72.

demokratickém přístupu a vírou ve společné blaho, patří mezi základní skotské hodnoty, které je nutné chránit, a to především před Westminsterskou vládou, která tyto hodnoty nesdílí.

V rámci prvního tématu s názvem skotský národ byla identifikována tři dílčí témata. Prvním z nich je sociální politika, která je spojována s rovnostářstvím, veřejným sektorem a podporou komunitních hodnot, tedy základními skotskými hodnotami formujícími skotský národ. Sociální politika je symbolem skotského národa a je v očích SNP představována jako přístup, který nejlépe funguje ve skotském kontextu. Konkrétně skotský kontext představuje investice do veřejných služeb, systému sociálního zabezpečení a budování národa na komunitních hodnotách a komunitním vlastnictví, díky kterým se skotský národ zakládá na důstojnosti, lojalitě, spravedlnosti a respektu. Tyto skotské hodnoty se odráží především v oblasti vzdělávání a ve zdravotnictví, kde SNP zastává rovnostářský přístup snižující nerovnosti v oblasti vzdělání a zdraví, díky kterému SNP snížila nebo úplně zrušila určité poplatky. Dále je do této oblasti zařazeno i skotské zemědělství a rybolov, dvě oblasti znázorňující "skotskou národní značku" a komunitní vlastnictví.

Druhým dílčím tématem je kultura, která odkazuje na ochranu skotského kulturního dědictví. Odkaz na skotskou kulturu je SNP vykládán z kontextu národa jakožto společenství lidí sdílející stejnou kulturu, kterou je nutné chránit a propagovat. Skotská kultura je tak představována jako dědictví národa, které formuje jeho pohled na svět. Podpora a ochrana skotské kultury bude probíhat prostřednictvím výuky mladé generace, podporou tvůrčích dovedností a skotské tvorby. Kromě zvyšování povědomí společnosti o svébytné skotské kultuře, podmíněné svou teritoriální a jazykovou jedinečností, je skotská kultura vnímána i jako oblast s ekonomickým potenciálem, jejíž propagace zvýší cestovní ruch, kulturní turistiku, globální trh a diasporu.

Třetím dílčím tématem je identifikace na mezinárodní scéně zahrnující vnímání a přístup k tématům globálního charakteru. Skotsko je prezentováno jako národ, který v mnoha oblastech hraje významnou roli ve světě. Mezi tyto oblasti SNP řadí oblast sociálního podnikání a sociální ekonomiky, oblast inovací a technologií. Z toho důvodu je Skotsko označováno jako přední světový podnikatelský a inovativní národ. V rámci mezinárodního rozvoje a přístupu k migraci je vizí SNP, aby se Skotsko stalo světovým lídrem v oblasti rozmanitosti a začleňování. Jako další oblast lze označit přístup k mezinárodnímu společenství. Právě přístup k mezinárodnímu společenství pomáhá utvářet skotské hodnoty jako jsou lidská práva, boj proti změně klimatu, mezinárodní spravedlnost a mír a odpor k jaderným zbraním.

Jednou z klíčových strategií SNP je získání více pravomocí pro Skotsko. Právě

prohlubování autonomie a větší vliv jsou témata, která mobilizují územní zájmy a mají vést k dosažení maximálních cílů pro Skotsko. Nezbytnost přenášení pravomocí na skotský parlament je SNP prezentována v kontextu nekompetentnosti vlády Spojeného království vést Skotsko správným směrem. Z toho důvodu je rozšiřování pravomocí jedinou šancí, jak vzít budoucnost Skotska do vlastních rukou a vybudovat správu státu na základě svých hodnot, které se výrazně liší od těch britských.

Ve zkoumaných dokumentech lze zaznamenat vývoj v oblasti přístupu k rozšiřování pravomocí pro Skotsko. Ve volebním programu se SNP zaměřuje na zcela decentralizovanou státní správu dle vzoru Severního Irsku, s cílem maximalizace vlivu skotské vlády v rámci jí vyhrazených a přenesených oblastí politiky. Tento přístup se však proměnil s realizací závazku SNP uspořádat ve Skotsku referendum o nezávislosti. Nezávislost je od té doby představována jako prostředek k získání více pravomocí a tím i dosažení svých politických cílů. Hlavním cílem strany je získání nezávislosti Skotska, čehož se ale při referendu v roce 2014 nepodařilo dosáhnout. Proto se SNP musí zaměřit právě na přenášení pravomocí jako snahy o vyhnutí se rozhodování o osudu Skotska jinými. Nové přenesené pravomoci chce SNP prioritně použít k opozici antisociální politiky vlády Spojeného království, a k řešení sociální nerovnosti a spravedlnosti. Dále jde o oblasti zajišťující Skotsku větší ekonomický význam, jako je oblast odpovědnosti za skotské zdroje a příjmy z ropy a zemního plynu. Stejně tak důležitá je úroveň fiskální politiky zahrnující zvýšení finanční odpovědnosti skotského parlamentu, díky kterým by mohl řešit socioekonomické otázky v zemi. V neposlední řadě jde o přenesení pravomocí k tomu mít možnost uspořádat druhé referendum o nezávislosti Skotska.

Mezi hlavní volební cíle SNP patří nezávislost Skotska. SNP popisuje nezávislost jako možnost efektivně realizovat svou politiku, jako je hospodářský růst a prosperita Skotska, založenou na sociálnědemokratických principech. Dalším argumentem podporujícím důležitost získání nezávislosti je fakt, že stávající unijní uspořádání je již zastaralé a nevyhovuje svému účelu. Nezávislost je vnímána SNP jako přirozenost národa mít právo rozhodovat o své budoucnosti a jeho záležitostech stejně, jako mohou ostatní země. Budoucí vizí je nezávislé Skotsko, v partnerském vztahu se Spojeným královstvím, které zaujme právoplatné místo mezi malými úspěšnými zeměmi po vzoru Norska a Irsku.

S odchodem Spojeného království z EU je dosažení nezávislosti důležitým krokem pro vyhnutí se brexitu. Pro SNP je totiž otázka členství Skotska v EU zásadní. Specifický význam EU tkví v posilování regionálních zájmů a identit a poskytnutí kontextu pro nároky na větší míru decentralizace. Mezi hlavní regionální zájmy řadí SNP posílení vlivu v oblasti

rybolovu a zemědělství a propagaci a partnerství v oblasti skotských produktů a otázek globálního charakteru s ostatními evropskými státy. Dále je důležitost členství vyzdvihováno i společnými hodnotami, jako je podpora práv pracovníků a zásad mezinárodního míru, demokracie a lidských práv. Přístup k EU se v průběhu zkoumaných dokumentů neměnil, na rozdíl od okolností, které se v průběhu let udály. Vidina nezávislého Skotska byla vnímána v kontextu udržení vzájemného vztahu v EU se Spojeným královstvím, které by znamenalo nadále otevřené hranice, sdílená práva, volný obchod a rozsáhlou spolupráci. Díky brexitu toto však nebude možné. Dle nového přístupu SNP bude Skotsko nadále udržovat úzké vztahy s Evropou, bude se snažit o zařazení do programu Erasmus a bude dodržovat nová opatření, normy a pravidla EU s cílem co nejdříve se k EU znovu připojit.

Závěr

Cílem práce bylo prostřednictvím analýzy volebních programů strany nalézt témata, kterými je zastupován skotský nacionalismus, a zdali je skrze tato témata možné jasně určit vymezení nacionalismu v pojetí SNP. K zodpovězení výzkumných otázek byla použita kvalitativní analýza prostřednictvím metody tematické analýzy. Zkoumaný datový korpus práce se skládal z volebních programů SNP k volbám do Skotského parlamentu z let 2007, 2011, 2016 a 2021. Datový soubor, tedy data použitá z korpusu pro analýzu, byla vyselektována pomocí deduktivní analýzy. Za relevantní byly považovány ty úseky textu, které se týkají předem definovaných znaků nacionalismu, tedy znaků národa a skotské národní identity doplněných o znaky decentralizace, secesionismu a regionálních stran. Tímto způsobem byla identifikována tři základní témata. První téma *skotský národ* znázorňující, jak SNP pojímá národní sounáležitost, národní identitu a vnímání skotské společnosti a skotského občanství. V rámci prvního tématu byla identifikována tři dílčí témata: *sociální politika, kultura a identifikace na mezinárodní scéně*. Druhé téma, *více pravomocí pro Skotsko*, se zaměřuje na decentralizační proces a třetí téma, *nezávislé Skotsko v EU*, zahrnuje argumentaci skotské nezávislosti a evropský rozměr, který je pro SNP neodmyslitelně spjatý s nezávislostí Skotska.

První téma, skotský národ, ukázalo, že ačkoli je hlavním záměrem SNP založit nový skotský stát, charakter skotského politického nacionalismu se do značné míry odvíjí v reakci na širší globální a společenské trendy, v rámci kterých jsou tvořeny politiky, které jsou prezentovány v kontextu sounáležitosti. SNP má ale také pevné ideologické parametry svého nacionalismu. V rámci své politické strategie se strana snaží označit a definovat skotskou společnost, občanství a skotskou národní identitu, tedy se snaží vybudovat a udržet určité kolektivní vnímání skotské státnosti, toho, kdo Skotové jsou a také jak se Skotsko a skotské hodnoty liší od těch britských. SNP je pak zobrazována jako jediná strana, která hájí skotské hodnoty a podporuje nezávislost skotského národa.

Skotsko je prezentováno zaprvé jako občanský národ, v němž se občanství zakládá spíše na bydlišti, než na etnické příslušnosti a podporuje migraci a multikulturalismus. Přesto volební programy využívají prvky kulturních a historických hodnot. Ve zkoumaných dokumentech se objevoval závazek vůči oblastem kulturní politiky. SNP však chápe pohled na kulturu ze dvou perspektiv. První, do které patří oblasti jako jsou tradiční umění nebo jazyk, které se nedají přesně zařadit do striktně občanského nacionalismu a představují skotské národní kulturní dědictví. Druhá vychází z netnického pojetí občanství, na základě

kteřeho je Skotsko kulturně kosmopolitní a prostřednictvím svého tvůrčího vyjádření je přínosem pro ekonomiku země, jelikož oslovuje globální trh, skotskou diasporu a propaguje skotský kulturní turismus.

Zadruhé jsou Skotové považováni za spravedlivý a rovnostářský národ, jehož smysl pro identitu souvisí se sociálnědemokratickými hodnotami a vírou v silné postavení komunit a komunitní vlastnictví. Komunity jsou vnímány jako nástroj pro lepší fungování sociální politiky SNP, skrze kterou se ve skotské politice promítá vzájemná loajalita a spravedlnost. SNP má silný program sociální spravedlnosti. Program se stal ještě silnějším v návaznosti na konzervativní postoj vlády ve Westminsteru reagující na finanční krizi, který zavedl úsporná opatření ve veřejném sektoru a oživil tím program sociální politiky a klasické antitoryovské nacionalistické postoje. Sociální politika se v podání SNP stala symbolem skotského národa. Skotská vláda proto investuje do veřejných služeb a poskytuje řadu výhod skotským občanům, jako je systém sociálního zabezpečení, bezplatné vzdělání a snižování či rušení určitých poplatků ve zdravotnictví s konečným cílem snížit nerovnost a nastolit spravedlnost napříč Skotskem.

Ve zkoumaných dokumentech se SNP věnuje i rozvoji a utváření identity Skotska na světové scéně. SNP se snaží vybudovat Skotsko, které má silný trh na základě rozmanitosti a umí využít globální ekonomické příležitosti v podobě investic, inovací a technologií. Vize skotské hospodářské politiky se odvíjí z kontextu malé ekonomiky, která je bohatá na zdroje, a která je nejen soběstačná v prostředí integrované světové ekonomiky, ale je i světovým lídrem v oblasti sociálního podnikání a sociální ekonomiky. Jako mezinárodní vzor vyzdvihuje SNP Skotsko rovněž v boji proti změně klimatu. Nedílnou součástí ideologie strany je v neposlední řadě ochrana lidských práv, mezinárodní spravedlnost a mír a odpor k jaderným zbraním, v rámci kterých by mělo Skotsko zastávat pozici hlasatele těchto hodnot ve světě.

Druhé stěžejní téma s názvem více pravomocí pro Skotsko lze shrnout jako politickou strategii, kterou upřednostňuje SNP, a kterou lze chápat jako postupný odklon od ekonomického a sociálního status quo díky posilování skotského parlamentu prostřednictvím stále více pravomocí. Přenášení pravomocí se odráží v nacionalistickém stanovisku SNP, že vláda Spojeného království je nekompetentní vést Skotsko směrem který je založen na skotských hodnotách a ekonomických, sociálních a globálních prioritách. Situace postupného přenášení pravomocí by měla vyústit v bezproblémový přechod v nezávislé Skotsko.

Nezávislost Skotska, tedy třetí téma, je důležitým předsevzetím SNP. V rámci

Skotského nacionalismu je možné formulovat, že Unie z pohledu historie nebyla nutně překážkou pro vzestup Skotska, nicméně nyní je vnímána jako zastaralá a blokující skotský potenciál, a proto by se od Unie mělo Skotsko odpoutat. V rámci své politické strategie SNP ve svých volebních programech často zmiňuje své přetrvávající cíle, o které usiluje a různé prostředky, jimiž lze těchto cílů dosáhnout. Jako nejdůležitější cíl SNP lze označit nezávislost Skotska. Ne vždy jej však lze ve volebních programech označit jako cíl samotný. SNP promítá ve svých programech jak utilitaristický, tak existencialistický přístup. Jinými slovy mísí právo na nezávislost Skotska z toho důvodu, že je národ čímž má právo na sebeurčení a nezbytnost nezávislosti z důvodu dosažení prosperity a vlastní budoucnosti založené na skotských hodnotách. Tyto skotské hodnoty se vyznačují především demokracií a sociální spravedlností. Nezávislost by tak uskutečnila rozhodující rozchod s britským modelem politiky a ekonomiky, což je pro Skotsko tou nejlepší volbou.

Souvislosti s členstvím v EU mají pro nezávislé Skotsko velký význam. Díky evropské integraci nabyl cíl skotské nezávislosti většího významu. SNP zdůrazňuje důležitost EU a její sdílené suverenity jako nejefektivnější a benefiční způsob, jak fungovat v rámci hospodářské integrace. Z toho důvodu nezávislost Skotska v EU nemusí být nijak zastrašující, protože zavedené obchodní a sociální vztahy zůstanou zachovány. Kromě toho SNP strategicky zastává stejné hodnoty jako má EU, reprezentující oblast míru, demokracie, lidských práv a podpory práv pracovníků. Brexit se tak stal kritickým obdobím ve vývoji skotského nacionalismu z toho důvodu, že dřívější model skotské nezávislosti byl představován v rámci EU. V reakci na brexit se SNP zavazuje k udržování úzkých vztahů a dodržování nových norem a pravidel EU s cílem opětovně se k EU připojit, až dosáhne Skotsko nezávislosti.

Z vyhledávaných znaků skotského nacionalismu v pojetí SNP se nacionalismus odráží v konstrukci národní identity, pojetí skotského občanství na základě teritoria a sounáležitosti skotského národa. Tato nacionalistická ideologie slouží k tomu, aby bylo Skotsko utvářeno na základě těchto konstrukcí, a aby se Skotsko jednou pro vždy proměnilo v nezávislý stát. Celkovou politickou strategií strany lze hodnotit jako odklon od ekonomického a sociálního statusu quo v rámci Unie, kde je nezávislost postupným procesem, v jehož rámci má stále narůstat síla skotského parlamentu prostřednictvím přenášení pravomocí z Westminsteru, ale zároveň by Skotsko mohlo sdílet suverenitu v rámci EU.

Summary

The aim of this thesis was to identify the themes through which Scottish nationalism is represented through an analysis of the party's election manifestos and whether a clear definition of nationalism in SNP terms can be identified through these themes. Qualitative analysis was used to answer the research questions through the method of thematic analysis. The data corpus examined in this thesis consisted of SNP election manifestos for the Scottish Parliament elections of 2007, 2011, 2016 and 2021. The data set, i.e. the data used from the corpus for analysis, was selected through deductive analysis. Those sections of the text were considered relevant if they related to predefined features of nationalism, i.e. features of the nation and Scottish national identity supplemented by features of devolution, secessionism and regional parties. In this way, three main themes were identified. The first theme, the Scottish nation, illustrates how the SNP conceptualises national belonging, national identity and perceptions of Scottish society and Scottish citizenship. Within the first theme, three sub-themes were identified: social policy, culture and identification in the international arena. The second theme, more powers for Scotland, focuses on the devolution process and the third theme, an independent Scotland in the EU, includes the argument for Scottish independence and the European dimension inherent in Scottish independence for the SNP.

The first theme, the Scottish nation, demonstrated that although the SNP's main intention is to establish a new Scottish state, the nature of Scottish political nationalism is largely in response to wider global and societal trends within which policies are made and presented in the context of belonging. But the SNP also has firm ideological parameters to its nationalism. As part of its political strategy, the party seeks to mark and define Scottish society, citizenship and Scottish national identity, that is, it seeks to construct and sustain a particular collective perception of Scottish nationhood, of who Scots are and also how Scotland and Scottish values differ from those of the UK. The SNP is then portrayed as the only party that upholds Scottish values and supports the independence of the Scottish nation.

Scotland is presented firstly as a civic nation, where citizenship is based on residence rather than ethnicity and encourages migration and multiculturalism. Yet electoral programmes use elements of cultural and historical values. There was a commitment to cultural policy areas in the documents examined. However, the SNP understands the view of culture from two perspectives. The first, which includes areas such as traditional arts or language, which cannot be neatly subsumed into a strict civic nationalism and represent

Scotland's national cultural heritage. The second is based on a non-ethnic notion of citizenship, whereby Scotland is culturally cosmopolitan and through its creative expression benefits the country's economy by appealing to the global market, the Scottish diaspora and promoting Scottish cultural tourism.

Secondly, Scots are seen as a fair and egalitarian people whose sense of identity is linked to social democratic values and a belief in strong communities and community ownership. Communities are seen as a tool to make SNP social policy work better, through which mutual loyalty and fairness are reflected in Scottish politics. The SNP has a strong social justice agenda. This agenda has become even stronger following the Conservative government's response to the financial crisis in Westminster, which has introduced austerity measures in the public sector, revitalising the social policy agenda and classic anti-Tory nationalist positions. In the SNP's rendition, social policy became a symbol of the Scottish nation. The Scottish Government is therefore investing in public services and providing a range of benefits to Scottish citizens, such as the social security system, free education and the reduction or abolition of certain health charges, with the ultimate aim of reducing inequality and establishing fairness across Scotland.

In the documents examined, the SNP is also concerned with the development and shaping of Scotland's identity on the world stage. The SNP seeks to build a Scotland that has a strong market based on diversity and can take advantage of global economic opportunities in the form of investment, innovation and technology. The vision for Scottish economic policy is derived from the context of a small, resource-rich economy that is not only self-sufficient in an integrated global economy, but also a world leader in social enterprise and the social economy. The SNP also highlights Scotland as an international role model in the fight against climate change. Last but not least, the protection of human rights, international justice and peace and opposition to nuclear weapons are integral to the party's ideology and Scotland should be a voice for these values in the world.

The second key theme, more powers for Scotland, can be summarised as the SNP's preferred political strategy, which can be seen as a gradual move away from the economic and social status quo by strengthening the Scottish Parliament through ever more powers. The devolution of powers is reflected in the SNP's nationalist position that the UK government is incompetent to lead Scotland in a direction based on Scottish values and economic, social and global priorities. A situation of gradual devolution should result in a seamless transition to an independent Scotland.

Scottish independence, the third theme, is an important SNP aspiration. Within the

framework of Scottish nationalism, it can be articulated that the Union, historically, has not necessarily been an obstacle to Scotland's rise, however, it is now perceived as outdated and blocking Scotland's potential and therefore Scotland should break away from the Union. As part of its political strategy, the SNP has frequently referred in its election manifestos to its continuing aims and the various means by which these aims can be achieved. The SNP's most important objective can be identified as Scottish independence. However, it may not always be identified as an end in itself in election manifestos. The SNP projects both a utilitarian and an existentialist approach in its programmes. In other words, it conflates the right to Scottish independence on the grounds that it is a nation whereby it has the right to self-determination and the necessity of independence in order to achieve prosperity and a future for itself based on Scottish values. These Scottish values are characterised above all by democracy and social justice. Independence would thus make a decisive break with the British model of politics and economics, which is the best option for Scotland.

The context of EU membership is of great importance to an independent Scotland. European integration has made the goal of Scottish independence more meaningful. The SNP emphasises the importance of the EU and its shared sovereignty as the most effective and beneficial way to operate within economic integration. For this reason, Scottish independence in the EU need not be intimidating as established trade and social relationships will remain. Furthermore, the SNP strategically holds the same values as the EU, representing the areas of peace, democracy, human rights and the promotion of workers' rights. Thus, Brexit has become a critical period in the development of Scottish nationalism due to the fact that the previous model of Scottish independence was represented within the EU. In response to Brexit, the SNP is committed to maintaining close relations and adhering to the new EU norms and rules with the aim of rejoining the EU when Scotland achieves independence.

Of the SNP's sought after features of Scottish nationalism, nationalism is reflected in the construction of national identity, the notion of Scottish citizenship based on territory and belonging to the Scottish nation. This nationalist ideology serves to shape Scotland on the basis of these constructions and to turn Scotland into an independent state once and for all. The party's overall political strategy can be seen as a move away from the economic and social status quo within the Union, where independence is a gradual process, where the Scottish Parliament is to grow ever stronger through devolution from Westminster, but at the same time Scotland could share sovereignty within the EU.

Použitá literatura

Primární zdroje

HM Revenue & Customs. “Scotland Act 2012.” GOV.UK, naposledy upravené 26. srpna 2015. <https://www.gov.uk/guidance/scotland-act-2012> (staženo 17. března 2022).

SNP. *Manifesto 2007. It'S Time*. Edinburgh: Scottish National Party, 2007. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://image.guardian.co.uk/sys-files/Politics/documents/2007/04/12/SNPManifestoprogramme.pdf> (staženo 11. prosince 2021).

SNP. *Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland*. Edinburgh: Scottish National Party, 2011. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.andywightman.com/docs/SNP_Manifesto_2011.pdf (staženo 16. prosince 2021).

SNP. *Manifesto 2016. Re-Elect*. Edinburgh: Scottish National Party, 2016. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/thesnp/pages/5540/attachments/original/1461753756/SNP_Manifesto2016-accesible.pdf?1461753756 (staženo 30. listopadu 2021).

SNP. *Manifesto 2021. Scotland'S Future*. Edinburgh: Scottish National Party, 2021. <https://www.snp.org/manifesto/> (staženo 23. března 2022).

The National Archives. “Scotland Act 1998.” Legislation.gov.uk, naposledy upravené 23. května 2016. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/46/section/28> (staženo 17. března 2022).

Sekundární zdroje

Monografie

Busquets, Bossacoma. *Morality and Legality of Secession*. Springer International Publishing, 2020. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-26589-2> (staženo 9. dubna 2022).

Cabada, Ladislav. *Evropa Regionů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

Čepová, Andrea. “Decentralizace národních států v západní Evropě (Velká Británie, Španělsko, Francie, Itálie)”. In *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace*. Olomouc - Praha: Moneta - FM, 2002.

Craig, Cairns. *The Wealth of a Nation : Scotland, Culture and Independence*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2018.

De Winter, Lieven. "Conclusion: A Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties". In *Regionalist Parties in Western Europe*. London: Routledge, 1998.

De Winter, Lieven, a Huri Türsan. *Regionalist Parties in Western Europe*. London: Routledge, 1998.

Deacon, Russell. *Devolution in Britain Today*. 2nd ed. Manchester: Manchester University Press, 2006.

Emerson, Rupert. *From Empire to Nation : The Rise to Self-Assertion of Asian and African Peoples*. Boston: Beacon Pr, 1970.

Gat, Azar, a Alexander Yakobson. "Introduction: Is Nationalism Recent and Superficial?". In *Nations: The Long History and Deep Roots of Political Ethnicity and Nationalism*, 1–26. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. <https://doi.org/10.1017/cbo9781139047654.001> (staženo 30. března 2022).

Gellner, Ernest. *Nations and Nationalism*. Ithaca: Cornell University Press, 1983.

Hassan, Gerry. *The Story of the Scottish Parliament : The First Two Decades Explained*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2019.

Hendl, Jan. *Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace*. 4th ed. Praha: Portál, 2016.

Heywood, Andrew. *Politologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.

Hnízdo, Bořivoj. *Mezinárodní perspektivy politických regionů*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1995.

Hobsbawm, Eric J. *Nations and Nationalism since 1780 : Programme, Myth, Reality*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

Holub, Zbyněk. *Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

Ichijo, Atsuko. *Scottish Nationalism and the Idea of Europe: Concepts of Europe and the Nation*. London: Frank Cass, 2004.

Jackson, Ben. "Conclusion: The Dream Shall Never Die". In *The Case for Scottish Independence a History of Nationalist Political Thought in Modern Scotland*, 161–79. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.

Keating, Michael, a John Loughlin. *The Political Economy of Regionalism*. London ; Portland, Or: Frank Cass, 1997.

Kopeček, Lubomír. "Politické strany a stranické systémy ve srovnávací a teoretické perspektivě". In *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005.

Kössler, Karl. "Regional Identities in Europe: Their Manifestations in Constitution- and Policy-Making". In *European Regions: Perspectives, Trends and Developments in the 21st Century*, edited by Elisabeth Donat, Sarah Meyer, a Gabriele Abels, 83–98. Bielefeld: transcript Verlag, 2020. <https://doi.org/10.1515/978383839450697-006> (staženo 9. dubna 2022).

Krol, Reinbert. "Nations, the National State and Cosmopolitanism". In *Germany's Conscience: Friedrich Meinecke: Champion of German Historicism*. Bielefeld: transcript Verlag, 2021. <https://doi.org/10.1515/978383839451359> (staženo 17. listopadu 2021).

Kymlicka, Will. *Politics in the Vernacular: : Nationalism, Multiculturalism, and Citizenship*. Oxford University Press: Oxford University Press, 2001. <https://search-ebSCOhost-com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=e000xww&AN=260418&lang=cs&site=ehost-live&scope=site> (staženo 9. dubna 2022).

Kymlicka, Will. "The Politics of Multiculturalism". In *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Clarendon Press, 1995.

Leith, Murray, a Daniel Soule. *Political Discourse and National Identity in Scotland. Political Discourse and National Identity in Scotland*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2011.

Leith, Murray, a Daniel Soule. "The Changing Sense of Scotland: The Political Employment of National Identity". In *Political Discourse and National Identity in Scotland*, 38–61. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2011.

Lynch, Peter. *SNP : The History of the Scottish National Party*. Cardiff: Welsh Academic Press, 2013.

Magnusson, Magnus. *Scotland : The Story of a Nation*. New York: Grove Press, 2000.

Mitchell, James. *Devolution in the UK*. Manchester: Manchester University Press, 2011.

- Mitchell, James. "The Meaning of Independence". In *A Nation Changed? The SNP and Scotland Ten Years On*, edited by Gerry Hassan and Simon Barrow, 502–3. Glasgow: Luath Press Ltd, 2017.
- Mitchell, James, a Gerry Hassan. "Leadership of the SNP". In *Scottish National Party Leaders*, 11–15. London: Biteback Publishing, 2016.
- Moore, Margaret. *The Ethics of Nationalism*. Oxford ; New York: Oxford University Press, 2001. <https://doi.org/10.1093/0198297467.003.0003> (staženo 19. dubna 2022).
- Müller-Rommel, Ferdinand. "Ethnoregionalist Parties in Western Europe: Theoretical Considerations and Framework of Analysis". In *Regionalist Parties in Western Europe*. London: Routledge, 1998.
- Pavković, Aleksandar, a Peter Radan. *Creating New States : Theory and Practice of Secession / Monograph*. Aldershot, Hampshire, England ; Burlington, Vt: Ashgate, 2011.
- Rahmatian, Andreas. "Scottish Independence: The Romantic Game". In *European Regions: Perspectives, Trends and Developments in the 21st Century*, edited by Elisabeth Donat, Sarah Meyer, and Gabriele Abels, 99–116. Bielefeld: transcript Verlag, 2020. <https://doi.org/10.1515/9783839450697-007> (staženo 29. dubna 2022).
- Říchová, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií. empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě*. 2nd ed. Praha: Portál, 2006.
- Říchová, Blanka. *Úvod do současné politologie : srovnávací analýza demokratických politických systémů*. Praha: Portál, 2002.
- Říchová, Blanka, a Vlastimil Fiala. "Decentralizační trendy v současné západní Evropě". In *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace*. Olomouc - Praha: Moneta FM, 2002.
- Říchová, Blanka, Petr Jüpter, Martin Riegl, a Kamil Švec. *Analýza politiky a političtí aktéři : možnosti a limity aplikace teorií v příkladech*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2015.
- Rosůlek, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie : Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister & Principal, 2014.
- Sartori, Giovanni. *Strany a stranické systémy : schéma pro analýzu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005.
- Smith, Anthony D. *Theories of Nationalism*. New York: Harper & Row, 1972.

Strmiska, Maxmilián. *Regionální strany a stranické systémy : Španělsko, Itálie, Velké Británie a Severní Irsko*. Brno: Cdk, 1999.

Švec, Kamil. “Stát a moc”. In *Úvod do politologie*. Praha: Grada, 2010.

Wagstaff, Peter, a Quin Joyce. *Regionalism in the European Union*. Exeter, England ; Portland, Or.: Intellect, 1999.

Weber, Max. *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Berkeley: University Of California Press, 1978.

Články a studie

Bourne, Angela. “Europeanization and Secession: The Cases of Catalonia and Scotland”. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe* 13, č. 3 (2014): 94–120. <http://www.ecmi.de/fileadmin/downloads/publications/JEMIE/2014/Bourne.pdf> (staženo 30. března 2022).

Brancati, Dawn. “The Origins and Strengths of Regional Parties”. *British Journal of Political Science* 38, č. 1 (7. prosince 2007): 135–59. <https://doi.org/10.1017/s0007123408000070> (staženo 10. listopadu 2021).

Braun, Virginia, a Victoria Clarke. “Using Thematic Analysis in Psychology”. *Qualitative Research in Psychology* 3, č. 2 (2006): 77–101. <https://doi.org/https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa> (staženo 24. dubna 2022).

Brilmayer, Lea. “Secession and Self-Determination: A Territorial Interpretation”. *The Yale Journal of International Law* 16, č. 1 (1999): 177–202. https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3429&context=fss_papers&httpsredir=1&referer= (staženo 9. dubna 2022).

Buchanan, Allen. “Theories of Secession”. *Philosophy & Public Affairs* 26, č. 1 (1997): 31–61. <https://www.jstor.org/stable/2961910> (staženo 10. ledna 2021).

Buchanan, Allen. “Toward a Theory of Secession”. *Ethics* 101, č. 2 (leden 1991): 322–42. <https://doi.org/10.1086/293291> (staženo 5. listopadu 2021).

Cetrà, Daniel, a Robert Liñeira. “Breaking-up within Europe: Sub-State Nationalist Strategies in Multilevel Polities”. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 56, č. 3 (duben 2018): 717–29. <https://doi.org/10.1111/jcms.12710> (staženo 30. března 2022).

Dandoy, Régis. “Ethno-Regionalist Parties in Europe: A Typology”. *Perspectives on Federalism* 2, č. 2 (2010): 194–220. http://www.on-federalism.eu/attachments/074_download.pdf (staženo 12. listopadu 2021).

Dardanelli, Paolo, a James Mitchell. “An Independent Scotland? The Scottish National Party’s Bid for Independence and Its Prospects”. *The International Spectator* 49, č. 3 (3. července 2014): 88–105. <https://doi.org/10.1080/03932729.2014.935996> (staženo 17. března 2022).

Dvořáková, Kateřina, a Miroslava Ferrarová. “Separatistické tendence v současné Evropě: Katalánsko, Skotsko a Vlámko na cestě k nezávislosti?”. *Politologická Revue* 20, č. 2 (2014): 31–62, <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=91958> (staženo 10. ledna 2021).

Engström, Robin Mathias. “The Scottish Independence Referendum and the Myth of Successful Small States”. *Linguistics and the Human Sciences* 12, č. 1 (28. května 2018): 47–66. <https://doi.org/10.1558/lhs.31460> (staženo 13. března 2022).

Glen, Carol M. “Regionalism in the European Union: The Case of Scotland”. *Contemporary European Studies*, č. 2 (2008): 59–70. <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/article-detail?id=110672> (staženo 30. března 2022).

Gordin, Jorge P. “The Electoral Fate of Ethnoregionalist Parties in Western Europe: A Boolean Test of Extant Explanations”. *Scandinavian Political Studies* 24, č. 2 (červen 2001): 149–70. <https://doi.org/10.1111/1467-9477.00051> (staženo 12. listopadu 2021).

Greene, Zachary, Jae-Jae Spoon, a Christopher J. Williams. “Reading between the Lines: Party Cues and SNP Support for Scottish Independence and Brexit”. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties* 28, č. 3 (6. listopadu 2017): 307–29. <https://doi.org/10.1080/17457289.2017.1394311> (staženo 15. března 2022).

Gurr, Ted Robert. “Ethnic Warfare on the Wane”. *Foreign Affairs* 79, č. 3 (2000): 52–64. <https://doi.org/10.2307/20049729> (staženo 9. dubna 2022).

Hall, John A. “Nationalisms: Classified and Explained”. *Czech Sociological Review* 31, č. 2 (1. dubna 1995): 149–68. <https://doi.org/10.13060/00380288.1995.31.2.05> (staženo 28. listopadu 2021).

Hentschel, Friedhelm. “Unraveling Secessions”. *Journal of Conflict Resolution* 63, č. 6 (4. září 2018): 1517–41. <https://doi.org/10.1177/0022002718792611> (staženo 9. dubna 2022).

Hepburn, Eve. "Introduction: Re-Conceptualizing Sub-State Mobilization". *Regional & Federal Studies* 19, č. 4-5 (prosinec 2009): 477–99. <https://doi.org/10.1080/13597560903310204> (staženo 1. října 2021).

Keating, Michael. "Brexit and the Nations". *The Political Quarterly* 90, č. S2 (27. listopadu 2018): 167–76. <https://doi.org/10.1111/1467-923x.12619> (staženo 10. ledna 2021).

Keating, Michael. "Europe as a Multilevel Federation". *Journal of European Public Policy* 24, č. 4 (8. března 2017): 615–32. <https://doi.org/10.1080/13501763.2016.1273374> (staženo 10. ledna 2021).

Keating, Michael. "Rethinking Sovereignty. Independence-Lite, Devolutionmax and National Accommodation". *Revista d'Estudis Autonòmics I Federals*, č. 16 (1. října 2012): 9–29. <https://doaj.org/article/f0579d71c26f492286e56e3fe7204d2c> (staženo 12. ledna 2021).

Law, Alex, a Gerry Mooney. "Devolution in a 'Stateless Nation': Nation-Building and Social Policy in Scotland." *Social Policy & Administration* 46, č. 2 (7. února 2012): 161–77. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2011.00829.x> (staženo 12. prosince 2021).

Lepič, Martin. "Limits to Territorial Nationalization in Election Support for an Independence-Aimed Regional Nationalism in Catalonia". *Political Geography* 60 (září 2017): 190–202. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2017.08.003> (staženo 9. dubna 2022).

Lublin, David. "Dispersing Authority or Deepening Divisions? Decentralization and Ethnoregional Party Success". *The Journal of Politics* 74, č. 4 (říjen 2012): 1079–93. <https://doi.org/10.1017/s0022381612000667> (staženo 15. listopadu 2021).

Mair, Peter, a Cas Mudde. "The Party Family and Its Study". *Annual Review of Political Science* 1, č. 1 (1998): 211–29. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.1.1.211> (staženo 10. listopadu 2021).

Marcos-Marne, Hugo. "Autonomist and Secessionist Parties in Post-Communist Democracies. Structural and Institutional Factors in the Study of a Dynamic Phenomenon". *National Identities* 18, č. 4 (13.října 2015): 379–96. <https://doi.org/10.1080/14608944.2015.1075482> (staženo 9. dubna 2022).

Muro, Diego, a Martijn C. Vlaskamp. "How Do Prospects of EU Membership Influence Support for Secession? A Survey Experiment in Catalonia and Scotland". *West European Politics* 39, č. 6 (7. března 2016): 1115–38. <https://doi.org/10.1080/01402382.2016.1149993> (staženo 30. března 2022).

Rode, Martin, Hans Pitlik, a Miguel A'ngel Borrella Mas. "Does Fiscal Federalism Deter or Spur Secessionist Movements? Empirical Evidence from Europe". *Publius: The Journal of Federalism* 48, č. 2 (23. října 2017): 161–90. <https://doi.org/10.1093/publius/pjx060> (staženo 9. dubna 2022).

Rovná, Lenka. "Národ, Nacionalismus a Emancipační Snahy". *Mezinárodní vztahy* 33, č. 4 (1998): 47–54, <https://mv.iir.cz/article/view/1175/1225> (staženo 19. dubna 2022).

Strmiska, Maxmilián. "Regionální stranické soustavy, teritoriální pluralismus a výzkum stranických systémů". *Politologický Časopis* XI, č. 2 (2004): 123–33. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=3157> (staženo 7. listopadu 2021).

Szöcsik, Edina, a Christina Isabel Zuber. "Does Decentralisation Turn Minority Parties into Secessionists? Insights from Eastern and Western Europe". *West European Politics* 44, č. 4 (4. června 2020): 1–27. <https://doi.org/10.1080/01402382.2020.1758892> (staženo 9. dubna 2022).

Van Atta, Sydney A. "Regional Nationalist Parties and 'New Politics': The Bloque Nacionalista Galego and Plaid Cymru". *Regional & Federal Studies* 13, č. 2 (duben 2003): 30–56. <https://doi.org/10.1080/13597560308559426> (staženo 9. dubna 2022).

Wood, John R. "Secession: A Comparative Analytical Framework". *Canadian Journal of Political Science* 14, č. 1 (březen 1981): 107–34. <https://doi.org/10.1017/s000842390003537x> (staženo 6. listopadu 2021).

Další sekundární zdroje

Cabinet Secretary for Finance and the Economy. "Scotland Act 2012 and 2016: Annual Implementation Report 2021". gov.scot, naposledy upravené 21. března 2021. <https://www.gov.scot/publications/scotland-act-2012-2016-annual-implementation-report-2021/pages/1/> (staženo 17. března 2022).

Cherry, Joanna. "Routes to Independence". joannacherry.scot, natočeno 27. listopadu 2020. <https://joannacherry.scot/routes-to-independence> (staženo 13. prosince 2021).

Paun, Akash, Jess Sargeant, Elspeth Nicholson, a Lucy Rycroft. "Sewel Convention." Instituteforgovernment.org.uk, naposledy upravené 9. února 2022. <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/sewel-convention> (staženo 17. března 2022).

ZÁVĚREČNÉ TEZE MAGISTERSKÉ PRÁCE NMTS

Závěrečné teze student odevzdává ke konci Diplomního semináře III jako součást magisterské práce a tyto teze jsou spolu s odevzdáním magisterské práce do SIS předpokladem udělení zápočtu za tento seminář.

Jméno:

Bc. Sandra Říhová

E-mail:

14339548@fsv.cuni.cz

Specializace (uved'te zkratkou)*:

ES

Semestr a školní rok zahájení práce:

LS 2020

Semestr a školní rok ukončení práce:

LS 2022

Vedoucí diplomového semináře:

Prof. JUDr. PhDr. Ivo Šlosarčík, LL.M., Ph.D.

Vedoucí práce:

PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.

Název práce:

Secesionistická hnutí v Evropské unii – případová studie Skotsko

Charakteristika tématu práce (max 10 řádek):

Nacionalistická ideologie SNP a její snahy o nezávislost Skotska patří mezi nejvýznamnější případy secesionismu v dnešní Evropě. Situace Skotska je ukázkovým příkladem oblasti, kde se spojuje národní identita, stranická politika a nacionalismus. Práce chápe skotský politický nacionalismus jako nacionalismus moderní doby s ohledem na jeho předmoderní období. SNP tak prostřednictvím své ideologie charakterizuje Skotsko jako národ toužící po nezávislosti, který organizuje společnost na základě sdílených hodnot, historie a kulturní svébytnosti, ale i na základě vnímání skotského občanství na principu teritoria, ne původu. Cílem této práce je prostřednictvím tematické analýzy odpovědět na otázky: Jakými tématy je reprezentován skotský nacionalismus ve volebních programech SNP? Je skrze tato témata možné jasně určit vymezení nacionalismu v pojetí SNP?

Vývoj tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Práce se od zadání projektu věnuje skotskému secesionismu, ale její téma se vyvíjelo. Původní projekt byl vystaven jako případová studie, jejímž cílem je objasnit postavení secesionistických hnutí v EU na příkladu Skotska v kontextu brexitu. V navržené podobě bylo téma práce nemožné zpracovat bez zásadního zúžení. Práce se proto posunula ke zkoumání témat, kterými je zastoupena ideologie reprezentující skotský nacionalismus ve volebních programech SNP do skotského parlamentu. Použité volební programy jsou z let 2007, 2011, 2016 a 2021. Oproti původně plánované metodologii byla k analýze programových prohlášení použita tematická analýza.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Úvod

1 Výzkumný rámec

1.1 Stát, národ a nacionalismus

1.2 Decentralizace

1.3 Region v rámci víceúrovňové správy

1.4 Definice secese

1.5 Regionální a etnické strany

1.5.1 Typologie regionálních a etnických stran

1.6 Skotský politický nacionalismus jako předmět výzkumu

- 1.7 Výzkumná otázka a metodologie
- 2 Tematická analýza: skotský nacionalismus ve volebních programech
  - 2.1 Skotský národ
    - 2.1.1 Sociální politika
    - 2.1.2 Kultura
    - 2.1.3 Identifikace na mezinárodní scéně
  - 2.2 Více pravomocí pro Skotsko
  - 2.3 Nezávislé Skotsko v EU
- 3 Interpretace analýzy

Závěr

Hlavní výsledky práce (max. 10 řádek):

K zjištění toho, jakými tématy je ve vybraných volebních programech reprezentován skotský nacionalismus, byla použita metoda tematické analýzy. Analýza identifikovala tři hlavní témata akcentující určité aspekty skotského nacionalismu. První z nich nese souhrnný název "skotský národ" a analyzuje pojetí skotské národní identity. Na základě analýzy bylo identifikováno, že skotskou národní identitu tvoří pojetí skotského občanství na základě teritoria, nikoli původu, sociální politika a komunitní hodnoty, kulturní dědictví a identifikace na mezinárodní scéně. Druhé hlavní téma s názvem "více pravomocí pro Skotsko" analyzuje decentralizační proces a třetí téma "nezávislé Skotsko v EU" sdružuje argumentaci pro skotskou nezávislost v rámci EU. Výslednou zprávou analýzy je interpretace analýzy v kontextu výzkumné otázky a teoretického rámce práce, která odhaluje v celku konzistentní zastoupení témat, která se ovšem v čase v různé intenzitě vyvíjela.

Prameny a literatura (výběr nejpodstatnějších):

Volební programy:

SNP. Manifesto 2007. It's Time. Edinburgh: Scottish National Party, 2007.

SNP. Manifesto 2011. Re-Elect a Scottish Government Working for Scotland. Edinburgh: Scottish National Party, 2011.

SNP. Manifesto 2016. Re-Elect. Edinburgh: Scottish National Party, 2016.

SNP. Manifesto 2021. Scotland's Future. Edinburgh: Scottish National Party, 2021.

Literatura k tématu:

1. Bossacoma Busquets. *Morality and Legality of Secession*. Springer International Publishing, 2020.

2. Brancati, Dawn. "The Origins and Strengths of Regional Parties". *British Journal of Political Science* 38, č. 1 (7. prosince 2007): 135–59. <https://doi.org/10.1017/s0007123408000070>.

3. Buchanan, Allen. "Theories of Secession". *Philosophy & Public Affairs* 26, č. 1 (1997): 31–61. <https://www.jstor.org/stable/2961910>.

4. De Winter, Lieven. "Conclusion: A Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties". In *Regionalist Parties in Western Europe*. London: Routledge, 1998.

5. Deacon, Russell, and Colin Pilkington. *Devolution in Britain Today*. Manchester, Uk ; New York, Ny: Manchester University Press ; New York, 2006.

6. Gellner, Ernest. *Nations and Nationalism*. Ithaca: Cornell University Press, 1983.

7. Hepburn, Eve. "Introduction: Re-Conceptualizing Sub-State Mobilization". *Regional & Federal Studies* 19, č. 4-5 (prosinec 2009): 477–99. <https://doi.org/10.1080/13597560903310204>.

8. Hobsbawm, Eric J. *Nations and Nationalism since 1780 : Programme, Myth, Reality*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

9. Keating, Michael. "Europe as a Multilevel Federation". *Journal of European Public Policy* 24, č. 4 (8. března 2017): 615–32. <https://doi.org/10.1080/13501763.2016.1273374>.

10. Keating, Michael, a John Loughlin. *The Political Economy of Regionalism*. London ; Portland, Or: Frank Cass, 1997.

11. Massetti, Emanuele, a Arjan H. Schakel. "Ideology Matters: Why Decentralisation Has a Differentiated Effect on Regionalist Parties' Fortunes in Western Democracies". *European Journal of Political Research* 52, no. 6 (February 27, 2013): 797–821. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12015>.
12. Pavković, Aleksandar, a Peter Radan. *Creating New States : Theory and Practice of Secession / Monograph*. Aldershot, Hampshire, England ; Burlington, Vt: Ashgate, 2011.
13. Wood, John R. "Secession: A Comparative Analytical Framework". *Canadian Journal of Political Science* 14, č. 1 (březen 1981): 107–34. <https://doi.org/10.1017/s000842390003537x>.
14. Strmiska, Maxmilián. *Regionální strany a stranické systémy : Španělsko, Itálie, Velké Británie a Severní Irsko*. Brno: Cdk, 1999.
15. Dardanelli, Paolo, a James Mitchell. "An Independent Scotland? The Scottish National Party's Bid for Independence and Its Prospects". *The International Spectator* 49, č. 3 (3. července 2014): 88–105. <https://doi.org/10.1080/03932729.2014.935996>.
16. Leith, Murray, a Daniel Soule. *Political Discourse and National Identity in Scotland*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2012.
17. Deacon, Russell, a Colin Pilkington. *Devolution in Britain Today*. Manchester, Uk ; New York, Ny: Manchester University Press ; New York, 2006.

Etika výzkumu:**

Jazyk práce:

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí diplomového semináře		
Vedoucí specializace		
Garant programu		

* BAS – Balkánská a středoevropská studia; ES – Evropská studia; NRS – Německá a rakouská studia; RES – Ruská a eurasijská studia; SAS – Severoamerická studia; ZES – Západoevropská studia.

** Pokud je to relevantní, tj. vyžaduje to charakter výzkumu (nebo jeho zadavatel), data, s nimiž pracujete, nebo osobní bezpečnost vaše či dalších účastníků výzkumu, vysvětlete, jak zajistíte dodržení, resp. splnění těchto etických aspektů výzkumu: 1) informovaný souhlas s účastí na výzkumu, 2) dobrovolná účast na výzkumu, 3) důvěrnost a anonymita zdrojů, 4) bezpečný výzkum (nikomu nevznikne újma).